

Peripetia

Pannonia Books
2 Spadina Road
Toronto 4, Canada

ÉLŐ KÖNYVEK
*
MAGYAR KLASSZIKUSOK

AZ ELŐSZÓT ÍRTA
GRÓF KLEBELSBERG KUNO

ÉLŐ KÖNYVEK

★

MAGYAR KLASSZIKUSOK

XIX. KÖTET

A BEVEZETÉSEKET ÍRTÁK

Ambrus Zoltán	Kapi Béla	Radó Antal
Baltazár Dezső	Kéký Lajos	Rákosi Jenő
Berzeviczy Albert	Kozma Andor	Ravasz László
Császár Elemér	Lányi József	Sajó Sándor
Dézi Lajos	Négyesy László	Szász Károly
Galamb Sándor	Pekár Gyula	Tordai Anyos
Hevesi Sándor	Pintér Jenő	Vargha Gyula
	Voinovich Géza	

A KISFALUDY-TÁRSASÁG

MEGBÍZÁSÁBÓL KIADJA

A FRANKLIN-TÁRSULAT BUDAPESTEN

PETŐFI SÁNDOR

MUNKÁI

HARMADIK KÖTET

KISEBB KÖLTEMÉNYEK

A KISFALUDY-TÁRSASÁG

MEGBIZÁSÁBÓL KIADJA

A FRANKLIN-TÁRSULAT BUDAPESTEN

PH
3132
K5
Bot. 19

Nyomatott finom famentes helykönnyű
papiroson a Franklin-Társulat betűivel.

1090147

KISEBB KÖLTEMÉNYEK

1847—1849.

VÁLASZ, KEDVESEM LEVELÉRE.

Megjött, megjött az óhajtott levél!
Elolvasám, az isten tudja hányszor,
S még számtalanszor olvasandom el,
Mindaddig, amíg mindenik betűje,
Minden vonási válhatatlanúl
Szívemhez nőnek csillagok gyanánt ;
Legyen számatlan ragyogó világot
Magában tartó mindenség szívem! . . .
Most is kezemben e levél, s remegve
Érinti ajkam, félvén, hogy talán
Szentségtelenség megcsókolnom azt.
Elöttem olyan szentek e sorok! . . .
Oh lyány, ki vagy te? nem tudod magad sem ;
Hadd mondjam én meg, hogy ki és mi vagy.
Midőn feljöttem gyermekéveim
Szűk völgyéből az ifjuság hegyére,
S láttam körüllem a roppant világot,
Mely szépségekben olyan gazdag, és
Gazdagságában olyan szép, hogy a szem
Egy élten át elgyönyörködhetik
Csak egy parányi részén is . . . midőn
Ezt a világot láttam, fölkiálték :
«Dicső, dicső a munka! hol keressem
A nagy mestert, ki mind ezt alkotá?
Oh hol vagy, isten? hadd keresselek föl,
Hadd térdeljek le, hadd imádjalak!»
S utána küldém elmémet ; bejárta
Minden vidékét a bölcselkedésnek,
Röpült gyorsabban, mint az üstökös,
Röpült, amerre más elméje járt
S amerre nem járt, megfutá nagy útját,
S esztendőök mulva búsan tért haza,

Búsan, fáradtan. Hasztalan bolyongott.
 Ekkor veled volt szép találkozásom,
 Veled, szép lyányka, s megszerettelek.
 Te megnyitád előttem kebledet,
 Mely eddig még nem nyílt meg senkinek,
 S ott láttam én, hogy akit úgy kerestem,
 A jó s nagy isten kebledben lakik,
 Igen, te vagy az isten lakhelye!
 Hol volt előtted és hol lesz utánad?
 Azt nem tudom, de most benned lakik.
 Hogy érdemeltem én, meglátni őt? e
 Boldogság épen engemet hogy ért?
 Vagy oh igen, megérdemeltem én,
 Hogy színről színre lássam, mert hiszen
 Ugy, mint én, látni senki sem kívánta.
 De netalán ha méltatlan *valék*:
 Méltatlan, oh lyány, nem *leszek* reá,
 Hogy nékem ád az isten tégedet, hogy
 Benned nekem megmutatá magát.
 Tiéd szerelmem, osztatlan tiéd,
 S e szerelem nagy! egykor a világot
 Borítá el gyűlölség képiben;
 Most téged illet, téged egyedül
 E szerelemmé vált nagy gyűlölet,
 E felhőktől-megvált mennyboltozat.
 Tiéd jövendőm, parancsolj vele,
 Lemondok érted minden vágyaimról,
 Reményeimről... ez még mind kevés,
 De ami több, de ami sok, mi minden:
 Ha úgy kívánod, elveimről is
 Lemondok érted; hordom fejemen,
 Mig élek, s ha meghaltam, síromon
 A megvetés s gyalázat bélyegét! — ...
 De ezt kívánni tőlem nem fogod,
 Tudom, hogy nem; mert akit te szeretsz.
 Annak nevéen szégyenfolt nem lehet.
 Sőt ösztönözni fogsz, hogy úgy haladjak,
 Amint megkezdém pályázásomat.
 S én úgy halok meg, amint születém,

Meg nem fordulva, hajthatatlanul.
 É névnek, melyet én magam teremtek,
 Elpusztítója nem leszek magam.
 A név, amelyet örököl utódom,
 Ha nem nagy is, de szép és tiszta név lesz . . .
 Lehetne tán, lehetne tán nagy is,
 Ha hozzá adnád lelked fénysugárit,
 Ha vélem együtt síkra szállanál!
 Oh mert bölcsődbe téged is, szerelmem,
 A múzsa tett, a múzsa ringatott.
 De te erőđ nem ismered, s ki bizzék
 A harcosban, ha maga sem bizik?
 Jobb, jobb, maradj el a csaták teréről,
 Hol úgy is a sors többnyire azért
 Ad csak babért, hogy meggyilkoltatott
 Boldogságunknak szemfedője legyen.
 Maradj, maradj el a csaták teréről;
 Nem léssz kevésbbé kedves én előttem
 Árnyas magányodnak homályiban,
 Mint lennél kinn, bár bámultatva, a
 Nyilvánosság napfényes ormain;
 Sőt kedvesebbé téssen a tudat,
 Hogy aki mély és nagy tenger lehetnél,
 Csak mint kicsiny kis harmatcsepp ragyogsz
 A szerénységnek rózsalevelén.

(Szatmár.)

JÓ IDEJE LEMENT A NAP . . .

Jó ideje lement a nap,
 Le is szállott már a harmat,
 Már a hold is magasan van,
 Éjfél is lesz innen-onnan.

Mit csinál mostan Juliskám?
 Összetette kis kezit tán,
 S imát mond; ha imádkozik:
 Tudom, értem imádkozik.

Mit csinál mostan Juliskám?
 Már régen el is aludt tán;
 Ha elaludt és álmodik:
 Tudom, felőlem álmodik.

S ha Juliskám se nem alszik,
 Se pedig nem imádkozik,
 Hanem csak úgy gondolkodik:
 Tudom, rólam gondolkodik.

Gondolkozzál, gondolkozzál,
 Gyönyörűséges virágszál!
 Gondolataid olyanok,
 Mint azok a szép csillagok.

És vajon a csillagokat,
 Juliskám, nem te gondoltad?
 Te gondoltad ki ezeket,
 Mikor szerelmed született.

(Szatmár.)

AZ ELHAGYOTT ZÁSZLÓ.

Megtépve, megcsufolva,
 Sivatang közepén,
 Magában áll a zászló,
 Melyet szolgállok én.
 Nagy és hosszú vihar volt,
 Mely rajta ennyit tépe,
 De, bármint meg van rontva,
 Még most is látszik csonka
 Szárnyán az isten képe.

És e szent jelnek egyre
 Gyérülnek hívei,
 Bálvány elébe mennek
 Térdet, főt hajtani.

Hadd menjenek! nem méltók
 Egy sorban állni velünk.
 Ha a fecskék ledérek
 S éghajlatot cserélnek,
 Mi sasok nem cserélünk.

Mily varázshatalmú e
 Diszetlen csonka jell
 A legdicsőbbek érte
 S alatta haltak el.
 Mutatja ez, mutatja,
 Hogy az igazság itt van,
 S ez isten oltáránál,
 Bár a világ odább áll,
 Megállok a siriglan!
 (Szatmár.)

MÁR, GALAMBOM, ENGEDJ MEG . . .

Már, galambom, engedj meg, de
 Ki kell mondanom :
 Legyen vége a tréfának,
 Mert nagyon unom.

Eddigi szeszélyedet csak
 Megbocsátom még ;
 Más ennyit sem tűrne, régen
 Mondta voln' : elég.

Vinné el az ördög ezt az
 Én jó szívemet!
 Boldogságom ennek mindig
 Áldozatja lett.

Kifog rajtam minden gyermek
 És minden leány . . .
 De fogadom, hogy másképp lesz,
 Másképp ezután.

Azért vége a tréfának,
 Szedd össze magad,
 És hallgasd meg ünnepélyes
 Komoly szavamat :

Amit eddig még nem tettél,
 Bármint kértelek,
 Tedd ezennel, tedd, ha mondom,
 Rögtön csókolj meg!
 (Szatmár.)

AUGUSZTUS ÖTÖDIKÉN.

Itt a gyűrű, itt a gyűrű,
 Itt van végre ujjamon!
 Itt van ajka, itt van ajka,
 Itt van végre ajkamon!

Oh mi édes, oh mi édes
 A csók piros ajakán!
 A kerek világnak minden
 Édessége itt van tán.

Csókolj, csókolj! . . . senki sem lát...
 Szíjad, szíjad ajkamat!
 S ha látnak is? jegyceseknek
 Csókolózni már szabad.

Addsa ajkad, addsa orcád,
 Homlokod, szemeidet,
 Elborítom csókjaimmal,
 Mint a hajnal az eget,

Szédülök . . . fogj meg karoddal,
 Lágy karoddal, szép leány!
 Csók-e ez vagy bor? biz én már
 Nem is tudom igazán.

Bor lesz ez, bor! ilyet ittak
 Az olympi istenek,

S én, az ember, nem bírom meg,
Fölforgatja eszemet.

Mámor szállt nehéz fejemre,
Oh de milyen mámor ez!
Égbe vitt... a föld alattam
Végtelen mélységbe vesz.

Túl jutottam már a felhők
Tarka vándor táborán,
Csillagok között röpülök,
Mindenik egy csalogány,

Mint dalolnak, mint dalolnak!
Ilyet nem hallott fülem.
S milyen fény! százezer villám
Nyargalózik körülöm.

Hát a szívem, hát szívem?
Ott van, ott van még a baj...
Fiu, úgy vigyázz magadra:
Örömedben meg ne halj!
(Erdőd.)

LEVÉL ARANY JÁNOSHOZ.

Meghaltál-e? vagy a kezedet görcs bántja, imádott
Jankóm, vagy feledéd végkép, hogy létezem én is?
Vagy mi az ördög lelt? ... híred sem hallja az ember.
Hogyha magába fogadt az öröklét bölcseje, a sír:
Akkor béke veled, legyenek szép álmaid ott lenn,
Feddő kérdésem nem fogja zavarni nyugalmad,
Hogy mi okért hallgatsz? mért késel szólni levélben?
Hogyha pedig görcs bánt, menj a patikába s iparkodj'
Meggyógyulni, fiam, s aztán írv rögtön, azonnal.
S ha feledél engem? ha barátod volna feledve?
Dejsz úgy, öcsém, vessz meg, kívánom tiszta szivembül.
Te mikoron nevedet keblem mélyébe leírtad,
Mit tettél, tudod azt? gránitsziklába acéllal

Vágtál életem át múlás nélküli betűket ;
Hát én? én nevemet karcoltam volna homokba,
Melyet névvel együtt, egy hó szellője is elfúj?
Megköszönöm, ha netán így van . . . no de elhiszem inkább,
Hogy rossz verseim is vannak, mint hogy te feledtél.
Lomha vagy, itt a bibéd ; restsz, mint jó magam, írni.
Kérlek, hagyd nekem a restséget, légy te serényebb,
Lásd, nekem úgy illik, (s oly jól esik!) úgy-e lemondasz
Róla, ha én kérek? — Hah, már is látlak ugorni,
Mint ragadod nyakon a tollat, mint vágod az orrát
A tintába, miként huzod a sok hosszú barázdát
A papíron, ringy-rongy eszméket vetve beléjük . . .
Mert ne is írj inkább, hogysem bölcs gondolatokkal
Terheld meg leveled s gyomrom, mert semmi bolondabb
Nincsen, mint az okos levelek, s én iszonyuképen
Irtózom tőlök ; tán mert én nem tudok olyat
Kompónálni, azért. Ez meglehet. Ámde hogy úgy van,
Esküszöm erre neked túróstészta, dohányra
És mindenféltre, mi csak szent s kedves előttem. —
Drága komámasszony, kegyedet kérem meg aláz'san,
Ússe agyon férjét és szidja meg istenesen, ha
Még ezután sem fog nekem írni az ilyen-amolyan.
Irjon mindenről hosszan, de kivált ha kegyedről
Ir röviden, haragunni fogok majd hosszú haraggal.
El ne feledje a barna Lacit s a szőke Julist, e
Kedves gyermekeket. Hát a kert hogy van, amelynek
Rózsáin szemeim sokszor függének, amíg a
Messzerepült lélek hívemhez vitte szerelmét?
És a csonka torony, mely a harcoknak utána
Most szomorún hallgat gyér fű-koszorúza fejével,
S várja jövődjét, mely lábát rá teszi, s akkor
Összeomol, mint a koldús, ha kikapja kezéből
A mankót a halál . . . áll még a golya fölötte,
Méla merengéssel nézvén a messze vidékbe?
Mindennél akarok, mi nekem kedves vala, tudni.
Jártam azóta dicső szép tájakon, ámde tiétek
Mindig eszemben volt, bár nincs mit rajta csodálni ;
A veletek töltött kor tette szívemben örökké.
S jártam azóta magas fényes paloták körül, ahol

Minden, minden nagy ; gazdáik lelke kicsiny csak . . .
 Akkor eszembe jutott alacsony hajlékotok, ebben
 Mind kiesinyecske, de a gazdának lelke nagy és szép! —
 Ejnye, mi a fene lelt engem, hogy szembe dicsérek?
 Most veszem észre, hohó! mind, amit mondtam, hazugság,
 Csúnya hazugság volt. Le akartam csak kenyerezni
 A nótáros urat, hogy . . . hogy . . . hogy majd beszerezzen
 Bakternek vagy kondásnak falujába, ha e szép
 Hívatalok valamelyike meg fog ürülni idővel.
 Hja, nekem is hozzá kell látnom végre, barátom,
 Házasodom, tudod azt, s tudod azt is, hogy jövedelmet
 Dús uradalmam nem hullat zsebeimbe, mióta
 Századik édes apám eladá vagy meg se szerezte,
 S így az eléléshez nincsen mód, nincs! hivatal kell.
 Meghajtom fejemet, szépen mosolyogni tanúlok,
 Nyájas szófogadás, kígyó-csúszásu hizelgés
 Lesz kenyerem (s zsíros kenyerem) . . . hah, lesz a kutyának,
 Nem pedig én nékem! pusztán a gondolat is már
 Lángfelhőket idéz véres szemeimnek elébe,
 És szívem tombol, mint a harmadfű csikó, ha
 A pányvás kötelet legelőször dobja nyakába
 A pásztor, hogy a ménesből kocsirúdho' vezesse.
 Nem a tehertől fél, amelyet húznia kell majd,
 Nem! hanem a hámtól, mely korlátozza futását.
 És amit így elveszt, azt nem pótolja sem abrak
 Sem pedig a ragyogó szerszám. Mit néki az étel
 S a hiu fény ; megelégeszik ő a pusztai gyeppel,
 Bármilyen sovány, s a záporosók szabad égnek alatta
 Verhetik oldalait s a bozót hadd tépje sörényét,
 Csak szabadon járjon, csak kergethesse tűzében
 A sivatag viharát s a villám sárga kígyóit — —
 Isten hozzátok! lelkem múlatni szeretne
 Még veletek, kedves hiveim, de az elragadó szél
 Képzetelem százrétű vitorlájába belé fújt,
 Szétszakad a horgony, fut gályám, elmarad a part,
 S ringat habkarján a látkör nélküli tenger,
 És míg az orkán zúg, s a felhők dörögenek, én a
 Lant idegébe kapok, s vad tűzzel zengi el ajkam
 Harsány hymnusodat, százszorszent égi szabadság!

(Szatmár.)

T. M. KISASSZONYHOZ.

Hogyan vagy, kedves jó leányka?
 Alig hogy hallom híredet,
 Pedig nagyon szeretném tudni,
 Vidám-e vagy bús életed?

Ha jól van dolgod, hadd örülnek,
 Mert a boldogság úgy egész,
 Sőt kétszerezve lesz az által,
 Ha más is nyer belőle részt.

S ha bánatod van, hadd busúlnék
 Veled, hadd venném át felét,
 Másik felével a harcot csak
 Könnyebben végigküzdenéd.

Elmondanád, mi bántja lelked,
 Mi mérte rája a csapást?
 S ha gyógyszer nem tudnék is adni,
 Adhatnék tán vigasztalást.

Mint szeretném én, mint szeretném,
 Ha el lehetne mondani:
 Mily boldog vagyok, meddig mennek
 Boldogságom határai . . .

Sőt nincs is annak, nincs határa,
 Ugy nyúlik által lelkemen,
 Miként a föld felett az ég, mely
 Jelen van, mindenütt jelen.

S e nagy kéjtengert, melynek minden
 Cseppjében egy gyöngy, egy öröm,
 — Nem csak magam: másod magammal --
 Nemes szivednek köszönöm.

Tudd ezt, leányka, és ha sorsod
Nehéz, enyhíti e tudat ;
Mert a boldogságnak testvére :
Boldoggá tenni másokat.

(Szatmár.)

A KÖLTÉSZET.

Oh szent költészet, mint le vagy alázva,
Miként tiporják méltóságodat
Az ostobák, s ép' akkor, amidőn
Törekszenek, hogy fölemeljenek.
Azt hirdetik föl nem kent papjaid,
Azt hirdetik fennszóval, hogy terem vagy,
Nagyúri, díszes, tündöklő terem,
Hová csupán csak fénymázás cipőkben
Lehet bejárni illedelmesen.
Hallgassatok, ti ál hamis proféták,
Hallgassatok, egy szótok sem igaz.
A költészet nem társalgó terem,
Hová fecsegni jár a cifra nép,
A társaság szemenszedett paréja :
Több a költészet! olyan épület.
Mely nyitva van boldog-boldogtalannak
Mindenkinek, ki imádkozni vágy,
Szóval : szentegyház, ahová belépni
Bocskorban sőt mezítláb is szabad.

(Szatmár.)

AZ ÉN PEGAZUSOM.

Nem angol ló az én Pegazusom,
Vékony nyakkal, hórihorgas lábbal,
Nem is német teherhordó állat,
Széles háttal, medve-topogással.

Magyar csikó az én Pegazusom,
 Eredeti derék magyar fajta,
 Világospej, síma selyem szőrrel,
 A napsugár hanyatt esik rajta.

Nem nevelték benn az istállóban,
 Nem is igen járt az iskolába ;
 Kinn született, ott kinn fogtam el a
 Kis-kunsági szép nagy pusztaságba'.

Nem boszantom a hátát nyereggel,
 Egy kis csótár van csak rá terítve,
 Ugy ülök rajt', és sebesvágtatva
 Ragad, mert ő a villám testvére.

A pusztákra visz legörömostebb,
 Mert a puszta születési helye,
 Hejh, ha arra fordítom a kantárt,
 Ugy megugrik, alig bírok vele.

A falukban megállok egy szóra,
 Hol a lyányság, mint a méhe-raj áll ;
 A legszebbtől egy virágot kérek,
 Akkor aztán, akkor újra haj-rá!

Visz csikóm, s csak szavamba kerülne,
 Hogy kivigyen ebből a világból ;
 Ha szakad a tajték róla : ez a
 Sok tüztől van, nem a fáradságtól.

Pegazusom sohasem fáradt el,
 Hamarjában még el sem is fárad,
 Biz ezt ne is tegye, mert még messze
 Vagyon útam, vágyaim határa.

Vágtass, lovam, vágtass, édes lovam.
 Ha követ vagy árkot lelsz, ugord át.
 S lábad alá ha ellenség botlik,
 Rúgd agyon az ilyen-olyan adtát!

(Szatmár.)

ISMÉT KÖNNY!

Azt hittem, hogy szememből a sors
 Örökre száműze,
 S ismét pillámon vagy, sötét
 Fájdalmak fényes követe!

Alig vidultam a boldogság
 Nyájas, napsugarán,
 Ismét felhő takarta el,
 Mely önti záporát reám.

De nem, nem zápor ez ; csak egy könny,
 Egy könnycseppecske csak,
 És még is kínosabb talán,
 Mint volna egy egész patak.

Oh sírtam én már, sokat sírtam
 Miattad, szerelem,
 És síratálak tégedet,
 Szegény pusztuló nemzetem,

De ennél keserűbb könnyűt még
 Nem ejtettem soha,
 Sem érted, égő szerelem,
 Sem érted, hamvadó haza.

E könny, mint a tüzes vas, mint a
 Pokolnak lángja süt . . .
 Irtóztatóan, irtóztatóan . . .
 Orromba ment a pipafüst!
 (Szatmár.)

FALU VÉGÉN KURTA KOCSMA . . .

Falu végén kurta kocsmá,
 Oda rúg ki a Szamosra,
 Meg is látná magát benne,
 Ha az éj nem közelegne.

Az éjszaka közeledik,
A világ lecsendesedik,
Pihen a komp, kikötötték,
Benne hallgat a sötétség.

De a kocsmá bezzeg hangos!
Munkálódik a cimbalmos,
A legények kurjogatnak,
Szinte reng belé az ablak.

«Kocsmárosné, arany virág,
Ide a legjobb borát,
Vén legyen, mint a nagyapám,
És tüzes, mint ifju babám!

Húzd rá cigány, huzzad jobban,
Táncolni való kedvem van,
Eltáncolom a pénzemet,
Kitáncolom a lelkemet!»

Bekopognak az ablakon :
«Ne zugjatok olyan nagyon,
Azt üzeni az uraság,
Mert lefeküdt, alunni vágy.»

«Ördög bújjék az uradba,
Te pedig menj a pokolba! . . .
Húzd rá, cigány, csak azért is,
Ha mindjárt az ingemért is!»

Megint jönnek, kopogtatnak :
«Csendesebben vigadjanak,
Isten áldja meg kendteket,
Szegény édes anyám beteg.»

Feleletet egyik sem ad,
Kihörpentik boraikat;
Végét vetik a zenének
S haza mennek a legények.

(Szatmár.)

A VÁNDOR LEGÉNY.

Hogyha üres az embernek
Zsebje : üres a has is.
Zsebem üres, ennél fogva
Üres az én hasam is.

Tennap ettem utójára,
Az igaz, hogy keveset,
No de semmi! van elég, ki
Én helyettem is evett.

S holnap újra nap lesz, akkor
Ehetem majd . . . ha lesz mit.
Addig reménység anyámnak
Szívom édes emleit.

Hasam üres, de helyette
Teli vannak szemeim,
Megtöltötték a hidegtől
Kiszorított könnyeim.

És ez jó, hogy ily hideg van,
Legalább sietnem kell,
S így a csárdát, mely inég messze,
Szaporábban érem el.

Gyi, te fakó, gyi te szürke,
Gyi, két lábam, fussatok! . . .
Milyen áldott két csikó ez,
Egyik sem kér abrakot.

Egyik fakó, másik szürke,
Mert nadrágom két darab,
Egyik szárát úgy toldottam
A másikhoz a minap.

Volt nekem jó új ruhám is,
 Volt nekem szép új ruhám ;
 De kimélni kell az újat . . .
 Hogy ne kopják, eladám.

S hogy kijátsszam a haramját,
 Ki megállit, meglehet :
 A legelső kocsmárosnak
 Általadtam pénzemet.

Most amely'k zshivány nálam csak
 Egy fillérre is akad,
 Díjul annak én azonnal
 Fizetek száz aranyat.

Nincs zshivány, de a helyett a
 Szél kutatja zsebemet.
 Szél barátom, ne kutyálkodj',
 Megütöm a kezedet.

Tréfa, ami tréfa, de ez
 Kriminális egy idő,
 Összeesküdt ellenem ma
 Szél, hidegség, hó, eső.

Az az egyetlen szerencsém,
 Hogy mezítláb utazom ;
 Tele menne vízzel sárral
 A csizmám e rossz uton.

Gúnykacaj gyanánt süvöltöz
 Fölöttem a fergeteg.
 Hadd gunyoljon! rajta egykor
 Én is jókat nevetek.

Ád az isten egy kis műhelyt,
 Ád az isten majd nekem,
 Benne lesz meleg kandallóm,
 Feleségem, gyermekem . . .

Ott ha a szél, e cudar szél
 Ablakomnál megjelen :
 Olyat kacagok szemébe,
 Hogy megpukkad mérgiben!
 (Szatmár.)

NE BÁNTSON AZ MEG . . .

Ne bántson az meg, fényes napvilágom,
 Ha arcom néha elsötétedik ;
 Nem lehetek én, bármiként kívánom,
 Még előtted sem folyton-folyva vig.

Nyugtasson meg, hogy ilyenkor szivembe
 A bánatot nem te hozád vala . . .
 Hogyan szereznél bánatot nekem te,
 A földnek, égnek legjobb angyala?

Egészen más az, amért engem néha
 Kisértetes halványság színe fed :
 Én egy szellemnek vagyok martaléka,
 Mely meg-meglátogatni nem feled.

Hiába kérem, hasztalan esengek,
 Hogy hagyjon el, hagyjon magamra már ;
 Kérlelhetetlen, siket ő! nem enged,
 Talán örökké vissza-visszajár.

Sokszor, midőn a kéj legédesb nedve
 Érinti már-már szomjas ajkamat,
 Megjelenik . . . kezem megáll ijedve
 És földre ejti a telt poharat.

E szellem a mult! mult időm emléke,
 A legvadabb, legborzasztóbb alak,
 Mit egy pokoli bor hevétül égve
 A sors vizályi kigondoltanak.

Ezen szellemnek vagyok oda vetve ;
 Fel-feltör hozzám sírja mélyibül,
 S míg súgja rémes ígéit fülembe,
 Lelkem lelketlen sziklává kövül.

Ne szólíts ekkor, úgy sem értenélek,
 Édes hangod sem hatna szívemig ;
 Várd el békében, míg a jelenésnek
 Irtóztató órája eltelik.

Körülem ilyen álom fon hideg kart,
 S miatta még is mennyi a kinom!
 Álom csupán . . . de mit használ? amig tart
 Eszembe nem jut, hogy csak álmodom.

(Szatmár.)

HOMÉR ÉS OSZIÁN.

Hol vannak a hellenek és hol a celták?
 Eltűntenek ők, valamint
 Két város, amelyet
 A tengerek árja benyel,
 Csak tornyaik orma maradt ki a vizből . . .
 E két torony orma : Homér és Oszián.

Koldús vala az,
 Királyfi emez. Mi különbség!
 De egybe' hasonlatosak :
 Mind ketteje vak volt.
 Szemfényüket tán
 Lelkök lobogó tüze, önnön
 Dicsóságök ragyogása vevé el?

Nagy szellemek ők! ha varázskezeik
 Érintik a lant idegét,
 Mint isten igéje, világot.
 Alkotnak az ember elé,
 Mely bámulatos szép
 És bámulatos nagy. —

Halljátok Homért?
 Dalában a mennyei bolt
 Egy csendes örömnék örök mosolya,
 Ahonnan a hajnali bíbor
 S a déli sugár aranya
 Oly nyájasan ömlik alá
 A tengeri szőke habokra
 És bennök a zöld szigetekre,
 Hol istenek üzik az emberi nemmel
 Boldog vegyülésben
 Játékidat, oh gyönyörű szerelem!

S látjátok amott Osziánt?
 Az északi tenger örök ködű földén
 Vad szikla fölött viharokkal együtt
 Harsogja dalát az alaktalan éjben,
 És feljön a hold,
 Mint a lemenő nap,
 Oly vérvörösen,
 S zord fénybe borítja a rengeteget, hol
 Bolygnak seregestül
 A harc mezején elesett daliák
 Bús szellemei.

Minden mi világos,
 Minden mi virágzó
 Dalodban, oh koldusok őse, Homér!
 Minden mi sötét,
 Minden mi sivár
 Dalodba', királyi utód, Oszián! —

Csak rajta, daloljatok egyre,
 Verjétek a lantot, az isteni lantot,
 Homér s Oszián!
 Eljönnek az évek
 Századjai s ezredei; letipornak
 Mindent könyöretlenül, oh de
 Ti szentek vagytok előttük;
 Mindenre a sárga halált lehelik,
 Csak ősz fejetek koszorúja marad zöld!

(Szatmár.)

TARKA ÉLET.

Szolgáltam én Mars uramnál
 És Thalia kisasszonynál,
 Még pedig nagy tiszteletben . . .
 Ott elcsaptak, itt elszöktem.

Gyalogoltam kutyamódon,
 S jártam négy lovas hintókon.
 Tisztítottam más csizmáját,
 S tisztítá az enyímet más.

Kujtorogtam szomjan-éhen,
 Egy-helyen száraz kenyéren
 Rágicsáltam, más helyen meg
 Tejbe-vajba fürösztöttek.

Volt már ágyam a mezetlen
 Föld, kietlen rengetegben ;
 Háltam ismét cifra ágyon
 Fínom patyolat-párnákon.

Megemeltem a sipkámát
 Szolgabíró hajdujának,
 S én előttem hajtogatták
 Magokat a szolgabírák.

Szobalyány is szégyelt volna
 Velem jőni karonfogva,
 Máskor ismét úri hölgyek
 Pillantásomért epedtek.

Drága, ékes uj ruhám volt,
 S volt ruhámon folt hátán folt,
 Zöldre raktam sárgát, kéket . . .
 Szent atyám, be tarka élet!

(Szatmár.)

O. B. KISASSZONYHOZ.

Szép mulatság téged néznem,
 Szőke kis lány,
 Te kis bimbó az ifjúság
 Rózsafáján!
 Elnézném én szemed s ajkad
 Untalan;
 Ajkadon szived s szemedben
 Lelked van.

Szived, lelked, mind meglátom,
 Ha rád nézek;
 Csendes még az, mint a téli,
 Madárfészek.
 Várj csak, várj, ha majd eljő a
 Kikelet,
 Mily zajos néppel telik meg
 Kebeled.

És az szép, legszebb idője
 Életünknek,
 Amidőn a szív először
 Népesül meg,
 Amidőn kíséretével
 Benn terem
 A hatalmas nagy király, a
 Szezelem.

Kísérői: öröm, bánat,
 Könny, mosolygás,
 Kétség, remény, és ki tudja:
 Mi minden más?
 E sok vendég úgy megtölti
 A szívet,
 Hogy ez, szegény, szinte-szinte
 Megreped.

És ez a nép egyre lótfut,
 Föl s le nyargal,
 Nem nyugosznak, dörömböznek
 Éjjel-nappal.
 És nekünk e zaj, mely soha
 Nem szünik,
 Oly nagyon fáj és oly nagyon
 Jól esik! . . .

Mit mosolygasz, mit mosolygasz,
 Csintalan lyány?
 Amit itten magyaráztam,
 Már tudod tán?
 Oh nem, ezt még nem teszem föl
 Felüled!
 De ha így van? . . . annál jobban
 Becsüllek.

(Szatmár.)

MEGBÁNTOTT A RÓZSÁM . . .

Megbántott a rózsám nagyon,
 Haragudtam érte nagyon,
 Haragudtam, buslakodtam,
 Mint az effélékéért szoktam.
 Azt gondoltam, hogy sebemet
 A sirásó gyógyítja meg,
 Hogy akkor zárul be sebem,
 Ha megnyílik a sír nekem.
 S meddig tartott ez a bajom?
 Míg megcsókolt az angyalom,
 Mihelyt megcsókolt angyalom,
 Mindjárt nem lett semmi bajom.
 Éles, hegyes tű a szava,
 S édes balzsam az ajaka.
 Ilyen az a leányféle!
 Mit tegyen az ember véle?

(Szatmár.)

JÓ KÖLTŐNEK TARTANAK . . .

Jó költőnek tartanak, s hogy
Az vagyok, én is hiszem,
De azért te ne magasztald
Verseimet, kedvesem.

Te előtted elpirúlok,
Hogyha dicsérsz engemet,
Oh mert érzem, hozzád képest
Érzem kicsinységemet.

A legkisebb gondolatban,
Mely fejedben tündököl,
A legkisebb érzeményben,
Mely kebled dagasztja föl,

Szemed egy pillantásában,
Mely titkon felém röpül,
Egy hangodban, mely futólag
Csengi lelkemet körül,

Egy mosolygásodban is több
Költészet van, kedvesem,
Mint az ötszáz-ötven versben,
Melyet írtam összesen.

(Szatmár.)

A CSILLAGOS ÉG.

Fekszem hanyatt a föld sötétzöld szőnyegén,
És merengve nézem a sötétkék eget;
Száll reám aranyos, ezüstös csillagfény
És koszorú gyanánt övezi fejemet.
Megfürösztem lelkem e sugárözönben,
Lemosott magáról minden földi szennyet,
S most ujjá születve a magasba röppen,
S keresi a mennyet.

Alszik az egész föld ; mély és csendes álma,
 Egyetlen halk dongás érinti fülemet,
 Tán mellém valami kis bogárka szálla,
 Vagy távoli folyam harsogása lehet,
 Vagy még távolibb felhők mennydörgése,
 Mely, míg hozzám ér, ily parányivá törpül,
 Vagy talán lelkemnek hymnus-éneklése
 Le a csillagkörből.

Szállj, lelkem, oh szállj az égi testek között,
 És pillants keresztül rejtelmök fátyolán,
 Melyet az istenség titkos ujja szövött . . .
 Bölcseségből-e vagy csak szeszélyből talán?
 Nézd meg, lelkem, mi van ott a csillagokon,
 És nézd meg, mi vagyon a csillagok felett,
 Azután röpjél le hozzám gyors szárnyadon,
 Hadd beszéljek veled ;

Hadd kérddjem : mit láttál? van-e ott is élet?
 S ha van, ily gyötrelmes, ily bús, mint a földi?
 Áll-e az a kemény, szigorú ítélet,
 Amely jutalmat oszt és boszúját tölti? . . .
 De mi közöm ehhez! egyet szeretnék én,
 Csak egyet megtudni, arról hozz hírt nekem :
 Vannak-e ott szívek, és a szívek mélyén
 Lángol-e szerelem?

Ha ott is szeretnek, ah úgy vágyok oda,
 S hogy feljussak, forrón imádkozni fogok,
 De ha a szerelem föl nem kísér oda,
 Ugy isten hozzátok, ragyogó csillagok!
 Ugy szebb a föld minden búbánata mellett,
 S enyészsem el, ha a sírba fognak tenni! . . .
 A szerelem mindent pótol, s a szerelmet
 Nem pótolja semmi.

(Szatmár.)

CSAK UGY OMLANAK MOST HOZZÁM . . .

Csak úgy omlanak most hozzám
A szebbnél-szebb levelek!
Minap eggyel kedvesem majd
Szívem repesztette meg,
Most meg arra figyelmeztet
Egy nem ismert jó barátom,
Hogy «vigyázzak s fussak innen,
Mert közel van a halálom,

Fussak innen! orgyilkos kéz
Fenyegeti életemet.»
Tréfa-e ez vagy valóság?
Egyik s másik is lehet.
Jó barátom, hogyha tréfálsz,
Fordulnál más emberekhez,
Mert az ily kis tréfácskával
Engemet meg nem ijesztesz.

S ha nem tréfa? ha valóban
Tör valaki ellenem?
Úgy is jól van, majd bevárom
És megnézem emberem.
Tán valami rossz poéta,
Kinek Pegazusom lába
Rá hágott a tyukszemére
Helikonra-ballagtába'?

Vagy valami táblabíró,
Kinek úri fejről
Leütöttem a parókát
S a feje is leröpült?
Vagy valami vetélytársam,
Ki miattam kosarat hord,
Kit lehánytam a nyeregből
És szemébe rúgtam a port?

Hah, vagy talán mind a három
 Összeesküdt ellenem?
 No ha ezek megtámadnak,
 Mit csináljak, istenem!
 A poéta állkapcáját
 Leszakítom fegyveremnek,
 S ellenségimet, mint Sámson,
 E szamárcsonttal verem meg!

(Szatmár.)

SZIVEM.

Isten, alkotál-e
 Több ily szívet is már,
 Mint az én szivem?
 Volt-e másban is már
 Ily sokféle és ily
 Forró érzelem?

És mi szép, mi jó van
 A kerek világban,
 Melyet nem ölel,
 Melyhez imádása
 Ne hajolna le vagy
 Ne repülne fel? . . .

Hű tanya ez a szív,
 Nemesebb barátság
 Hű tanyája ez.
 Elhagyott, elaggott
 Szüleim egyetlen
 Lágy párnája ez.

S egykor ez a szív is
 Megszűnik dobogni,
 Mint a többiek;
 Egykor ez a szív is
 Megszűnik dobogni . . .
 Néma lesz s hideg.

Kert e szív, ahol leg-
 Illatosb virágid
 Nyílnak, szerelem!
 Bánya ez, amely a
 Szabadság számára
 Kardvasat terem.

Lenn a föld porában
 Össze fog vegyülni
 Majd a többivel,
 S tán olyannal épen,
 Kit magasb indulat
 Soh'sem gyujta fel.

Oh nem! szívemet ne
 Bírja másokéval
 Ugyanaz a hely . . .
 Vegyétek ki, hogyha
 Meghalok, barátim,
 S égessétek el.

(Szatmár.)

A SZÁJHŐSÖK.

Meddig tart ez őrült hangzavar még?
 Meddig bőgtök még a hon nevében?
 Kinek a hon mindig ajkain van,
 Nincsen annak, soha sincs szívében!
 Mit használtok kofanyelvetekkel?
 Évrül évre folyvást tart a zaj,
 És nem ott-e, ahol volt, a nemzet?
 Nincs-e még meg minden régi baj?

Tenni, tenni! ahelyett, hogy szóval
 Az időt így elharácsoljátok;
 Várva néz rég s oly hiába néz az
 Isten napja s a világ reátok.
 Nyujtsátok ki tette a kezét már
 S áldozatra zsebeiteket,
 Tápláljátok végre a hazát, ki
 Oly sokáig táplált titeket.

Áldozat s tett, ez a két tükör, mely
 A valódi honfiút mutatja.
 De ti gyáva s önző szívek vagytok,
 Tette gyávák s önzők áldozatra.
 Hiszem én, hogy, mint a fák tavasszal,
 Megifjodnak a vén nemzetek,
 De ti, hernyók, új lombot nem adtok,
 Sőt a régit is leeszitek.

S oh mi vakság! fölemelte még a
 Népszerűség őket paizsára,
 Az elámult sokaság, miképen
 Megváltóit, karjaiba zárja.
 Megváltók? ők a hon eladói,
 Elveszünk ez ordítók miatt...
 Rólok tudja ellenünk, hogy félünk,
 Mert a félénk eb mindég ugat.

Én ugyan nem állok a sereghez,
 Mely kíséri őket ujjongatva,
 És ha egykor közibök vetődöm,
 Nem egyébért lépek e csapatba,
 Csak azért, hogy fölfordítsam majd ez
 Ál nagyok győzelmi szekerét,
 S haragomnak ostorával vágjam
 Arcaikra a bitó jelét!

(Szatmár.)

VALAHOGY.

Várom, várom lakodalmam
 Nehezen,
 No de hiszen maholnap már
 Itt leszen,
 Nem a világ ez az egy hét,
 Lemorzsolom apródonként
 Valahogy.

Szegény ember fia vagyok,
 Az apám
 Egy kunyhót sem, egy garast sem
 Hagy reám;
 Baj, baj! de nem olyan nagy baj,
 Azért mi csak elélünk maj'
 Valahogy.

Menyasszonyom akaratos
 Kis leány,
 Én sem hajtok fejet minden
 Szó után,
 Tüzes patak a mi vérünk,
 Hanem azért csak megférünk
 Valahogy.

Ma ő enged, holnap meg én
 Engedek,
 Így elejét álljuk szépen
 A pörnek,
 És ha nappal összeveszünk,
 Este majd csak kibékülünk
 Valahogy.

(Szatmár.)

ILYEN ÓRIÁST, MINT . . .

Ilyen óriást, mint
 Én vagyok, ki látott?
 Ölemben tartom az
 Egész mennyországot!
 Borúlj rám, borúlj rám,
 Édes mennyországom,
 Felhőtlen szép egem,
 Fényes napvilágom!

Megjövendöltem én,
 Hogy boldog leszek még,
 Hogy a bú nálam csak
 Átutazó vendég.
 Elmentél, messze is
 Jársz immár, bubánat,
 Csak eredj! képpel sem
 Fordulok utánad.

Istenem, istenem,
 Miért is teremted
 Olyan parányinak
 Az emberi keblet?
 Boldogságom nem fér
 Így egészen belé,
 El kell tékozolnom,
 El kell sírnom felét.

Nézd, kedvesem, nézd, a
 Nap még le sem mene,
 Még is már javában
 Szól a fülemile.
 De hiszen ez nem is
 Madár danolása,
 Hanem csókjaidnak
 El-elcsattanása.

Mint szelíd tavaszi
 Eső a rónára,
 Ugy hulldogál csókod
 Ajkamra, orcámra.
 Mindenik cseppjéből
 Egy-egy virág terem . . .
 Csókszáporos tavasz! . . .
 Virágos szerelem! . . .

(Szatmár.)

ŐSZ ELEJÉN.

Üres már a fecskefészek
Itt az eszterhøj alatt,
Üres már a gólyafészek
Tetejében a kéménynek . . .
Vándor népe ott halad,

Ott a messzeség homályin,
Ott az égnek magasán,
Látom még, mint kis felhőket,
Vagy már nem is látom őket?
Csak úgy képzelem talán.

Elröpülnek, elröpültek,
Tavas s nyár vendégei,
És őket már nem sokára
A kertek s mezők virága
S a fák lombja követi.

Mint szeszélyes hölgy, a mennybolt
Majd borul, majd kiderül.
Ajka még mosolyg, s szemébe
Könnny tolul . . . ennek sincs vége,
S ajkán újra mosoly ül.

Bús mosolygás és vidám könnny!
Csodálatos keverék.
Észrevétlen karon fogja
És egy más világba vonja
A merengés emberét.

Órahosszat elmerengek,
És ha egy elejtett tárgy
Vagy harang, amely megkondul,
Fölriasztott álmaimból:
Elmém, nem tudom, hol járt?

(Szatmár.)

BUCSÚ A NŐTLENSÉGTŐL.

Tőled válok, legrégibb barátom,
Nőtlenység, tőled válok el;
Majd huszonöt évi bajtársam vagy.
Búcsu nélkül nem hagyhatlak el.

Ne neheztelj, hogy, ki oly hived volt,
Rajtad most ily hirtelen kiad.
Megosztottam véled ifjuságom,
Hagyd magamnak férfikoromat.

Szeretélek, mint tán senki más nem,
Hogyha intél, én szót fogadék,
Mentem én, a regényes kalandok
Zászlaját amerre lengetéd.

Messze vittél, sokfelé ragadtál,
Elfáradtam, megpihenni kell . . .
Nyoszosyám lesz kedvesem két karja,
S fehér párnám a puha kebel.

Mosolyognak ifju cimboráim,
Gúnymosoly, mely ajkról ajkra jár,
S szánakozva mennek el mellettem . . .
Savanyú a szőlő, ugy-e bár?

Én valóban szánalomra méltó,
Szánalomra oly méltó vagyok!
Piszkosabbnál piszkosabb csárdákba
Estenként nem barangolhatok.

Nem szabad már, csak egyet, szeretnem,
És ez is csak engemet szeret,
Nem úgy, mint az ő jó szeretőik,
Kik szeretnek százat, ezeret. —

Isten hozzád, nőtlenség barátom!
 Haragszol vagy nem haragszol rám :
 Már ezentúl hátamat látod csak,
 Örömmel végkép jóllakám.

Isten hozzád, vidd el tarka zászlód
 Másfelé, hogy új hivat szerezz,
 Fejér zászló kell nekem már, és az
 Feleségem fejkötője lesz.

(Szatmár.)

A KISBÉRES.

Nem ül kevélyebben a huszár a lovon,
 Mint az a kisbéres a vendégoldalon.
 Behordta a szénát gazda padlására,
 Üres szekérével ballag a tanyára.

Hat címeres ökör sétál a szekérrel,
 Legelől a hajszás nagy csengetyűjével,
 Ritka egy csengetyű, oly hangos a szava :
 Haragnak illenék holmi kis faluba.

Kiált a kisbéres : «Cselő, csákó, cselő!»
 S a szekérből a nagy ostort veszi elő,
 Két öles a nyele, három a kötele,
 Irgalmatlanul el kezd pattogni vele.

Kati ott gyomlál a kis kertben serényen,
 Mikor a szekér a házok előtt mégyen,
 Még ki sem pillantott, és már rá ismére
 Ostora hangjáról a béres legényre.

Ugy megörült rajta, hogy nagy örömébe'
 Nem paréjt, hanem egy szép virágot tépe ;
 Ha már ki van tépve, mit csináljon vele?
 Nyujtja sövényen át a kisbéres fele.

A kisbéres pedig korán sem az, aki
 Az ajándékot nem szokta elfogadni,
 Kivált ha neki azt szép leány kínálja,
 S legkivált ha az a szép leány babája.

Elfogadta, föl is tűzte kalapjára,
 S fölugrott megint a szekér oldalára,
 És közéje vágott szép hat tinájának,
 S most még kevélyebben tartott a tanyának.

Mit fejében gondolt s érezett szívében,
 Mit el nem mondhatta ott hirtelenében :
 Azt utjában olyan szépen elfütyölte,
 Hogy a pacsirták is tanulhattak tőle.

(Szatmár.)

AZOKON A SZÉP KÉK HEGYEKEN TÚL . . .

Azokon a szép kék hegyeken túl
 Fogsz te élni, kedvesem, ezentúl,
 Ott fogsz élni boldog férjed mellett,
 Kit boldoggá egyedül szíved tett ;
 Napkeletről messzebb napkeletre
 Jössz velem, hogy mulathass kedvedre,
 Oda viszlek szép Erdélyországba,
 Láposvölgyi regényes magányba.
 Hiszem, hiszem, hogy vidáman élünk,
 Mert ott csak a természet lesz velünk,
 A dicső, az örökszép természet,
 Kinek arcát oly gyönyörrel nézed,
 Mert tudod, hogy leghivebb barátom,
 Kit soha sem kaptam hazugságon,
 Ki elűzi a lélek kigyóit,
 Ki soha sem sebesít, de gyógyít.
 Ottan élünk a világtól távol,
 Semmi sem jut el hozzánk zajából,

Csak az a halk, tengerféle morgás,
 Mely a zajnak csak viszhangja, nem más
 S mely meg nem zavarja álmainkat,
 Sőt még költőibb álmakba ringat.
 Oda viszlek, egyetlen virágom
 A nagy földön, e nagy pusztaságon,
 Ott gyakorlom én be ezt a régen
 Óhajtott szót: kedves feleségem!

(Szatmár.)

A SIVATAG LAKÓI.

Ott a zerge a kősziklán
 S legelészi a mohot,
 Ott van a sas, fenn-röptében
 Közelíti a napot,
 Ott a liget fái közt zeng
 Az apró madársereg,
 Ott a fák alatt a kígyó
 Csúszik-mászik és sziszeg,
 Ott van struc, a homokba
 Dugta ostoba fejét,
 Ott a krokodíl a sásban
 Sírja sátán-könnyeit,
 Ottan ássa a hiéna
 A halottak lakhelyét,
 Ott a tigris, üvöltözve
 Vérszemmel néz szerteszét...
 Egy hiányzik: az oroszlán;
 Hol vagyon ő? hova lett?
 Tán megölték? tán eltévedt,
 Járván messze földeket?
 Messze járt, de el nem tévedt,
 És vadásztak bár reá,
 Meg nem ölték, nem ölhatték,
 Mert magát ő nem hagyá.
 De csatája hosszú, nagy volt
 S megviselte erejét,

S hogy ezt ismét összeszedje,
 Csendes helyre rejtezők.
 Nyugszik a fáradt oroszlán
 Pálmafának ernyején . . .
 Nyugszom én fáradt oroszlán
 Feleségem kebelén.

(Koltó.)

BESZÉL A FÁKKAL A BÚS ŐSZI SZÉL . . .

Beszél a fákkal a bús őszi szél,
 Halkan beszélget, nem hallhatni meg,
 Vajon mit mond nekik? beszédire
 A fák merengve rázzák fejüket.
 Dél s est között van az idő, nyujtózom,
 A pamlagon végig kényelmesen . . .
 Keblemre hajtva fejecskéjét, alszik
 Kis feleségem mélyen, csendesen.

Egyik kezemben édes szendergőm
 Szelídeden hullámozó kebele,
 Másik kezemben imakönyvem : a
 Szabadságháborúk története!
 Minden betűje üstököcsillagként
 Nyargal keresztül magas lelkemen . . .
 Keblemre hajtva fejecskéjét, alszik
 Kis feleségem mélyen, csendesen.

Arany csal s ostor kerget tégedet
 A zsarnokért megvívni, szolganép,
 És a szabadság? egyet mosolyog,
 S mind aki híve, a harctérre lép,
 S érette, mint a szép lánytól virágot,
 Sebet, halált oly jó kedvvel veszen . . .
 Keblemre hajtva fejecskéjét, alszik
 Kis feleségem mélyen, csendesen.

Hány drága élet hullt már érted el,
 Oh szent szabadság! és mi haszna van?
 De lesz, ha nincs; tiéd a diadal
 Majd a csatáknak utósóiban,
 S halottaidért bosszut is fogsz állni,
 S a bosszuállás rettentő leszen!...
 Keblemre hajtva fejecskéjét, alszik
 Kis feleségem mélyen, csendesen.

Vérpanoráma leng előttem el,
 A jövőendő kor jelenései,
 Saját vérök tavába fúlnak bé
 A szabadságnak ellenségei!...
 Egy kis mennydörgés szívem dobogása,
 S villámok futnak által fejemen,
 S keblemre hajtva fejecskéjét, alszik
 Kis feleségem mélyen, csendesen.

(Koltó.)

AZ EMBER.

Nincs nevetségesebb az embernél,
 Oly kevélységben, olyan gőgben él!
 A világot fitymálják ajkai,
 S minth' az eget akarná szántani
 Orrával, oly magasra tartja fel.
 Kevély ember, miben kevélykedel?

Egy szempillantásnál mi rövidebb?
 Ember barátom, a te életed.
 Rohanva jó az idő s elrohan,
 Egy kezében bölcsőd pólyája van,
 S másikban koporsódra szemfödel.
 Kevély ember, miben kevélykedel?

S mit végezhetsz egy pillantás alatt?
 Hódítál népeket, országokat?
 Hódítani csak gyávákat lehet,

S az uralkodás ilyenek felett
Dicsőség? ezt csak szégyenelned kell.
Kevély ember, miben kevélykedel?

S ha dicsőséget szerzél, vagy nevet?
Veled hal meg s a föld alá viszed,
Vagy, mint hű eb, kísér ki sírodig,
S ott őrzi azt egy pár kis századig,
S előbb-utóbb éhen-szomjan vesz el.
Kevély ember, miben kevélykedel?

Dicsőséged, neved maradjon! hol?
A nép is elvesz, melyhez tartozol.
Az ország, melyben most él nemzedet,
Tenger volt egykor, s újra az lehet,
S e föld is semmiségbe oszlik el.
Kevély ember, miben kevélykedel?

(Koltó.)

AMIÓTA ÉN MEGHÁZASODTAM . . .

Amióta én megházasodtam,
Valóságos fejedelem vagyok,
Trónusom a karszék és pipámnak
Hosszu szára a királyi bot.

Ekkép ülök szörnyü méltósággal,
S elfogadom kegyelmesen itt
— Akik jőnek audientiára —
Országomnak jobbágy népeit.

Ott egy lányka rózsaszín ruhában . . .
Mert lány vagy s még szép is a felett,
Legelőször is veled beszélek,
Jer, hugám, az elsőség tied.

Kis hamis lány! mért kerültél eddig?
Csak nevedről ismerhettelek,
Azt tudám csak, hogy Örömmnek hínak,
Kergetélek, s el nem értelek.

Ámde végre birtokomba estél,
Meghódítám tündér szárnyadat,
Kertészem vagy, te növelsz naponként
Homlokomra friss virágokat.

Szép virágok színre és illatra,
Milyeket csak tündérkéz növel,
És közöttök a tövis csiklandja
Csak fejemet s nem karcolja fel. —

Lépj elő, te hosszú száraz ember,
Mély szemű és sápadt arcu Gond,
Vagy maradj csak, ajkad mindig olyan
Próza történeteket mond.

Balgatag, ki ily dicső napokban
Kenyeret és ruhát emleget,
Hordd el magad! bár rövid az élet,
Beszélgethetünk még eleget. —

S te is itt vagy, te is megjelentél?
Dúlt arcoddal, sötét Fájdalom!
Nem remeg kend, örök ellenségem,
Hogy ezennel fölakasztatom?

Mély sebeket hasítál szivembe,
Melyek néha most is vérzenek;
Mit csináljak most veled? . . . ne búsulj,
Kegyelmesen megkegyelmezek.

Egymás ellen hosszú harcot vívtunk,
A diadal hozzám esküvék;
Nagylelkű leszek, mert a győzőnek
Dicsősége a nagylelkűség — —

Mily zaj ez kinn? . . . Pegazusom tombol,
Tán megrúgta valamely számár,
Vagy tán azért nyugtalankodik, mert
Engem olyan rég nem látta már.

Várj, lovacsám, majd tiporhatod még
 A felhőket jó gazdád alatt,
 Várj egy kissé, hagyd élvezni mostan
 Fejedelmi nyugalalmamat.

(Koltó.)

SZEPTEMBER VÉGÉN.

Még nyílnak a völgyben a kerti virágok,
 Még zöldel a nyárfa az ablak előtt,
 De látod amottan a téli világot?
 Már hó takará el a bérci tetőt.
 Még ifju szívemben a lángsugarú nyár
 S még benne virít az egész kikelet,
 De íme sötét hajam őszbe vegyül már,
 A tél dere már megüté fejemet.

Elhull a virág, eliramlik az élet ...
 Ül, hitvesem, ülj az ölembe ide!
 Ki most fejedet kebelemre tevéd le,
 Holnap nem omolsz-e sirom fölibe?
 Oh mondd: ha előbb halok el, tetemimre
 Könnyezve borítasz-e szemfödelet?
 S rá bírhat-e majdan egy ifju szerelme,
 Hogy elhagyod érte az én nevemet?

Ha eldobod egykor az özvegyi fátyolt,
 Fejfámra sötét lobogóul akaszd,
 Én feljövök érte a síri világból
 Az éj közepén, s oda leviszem azt,
 Letörteni véle könyűimet érted,
 Ki könnyeden elfeledéd hivedet,
 S e szív sebeit bekötözni, ki téged
 Még akkor is, ott is, örökre szeret!

(Koltó.)

ELÉRTEM, AMIT EMBER ÉRHET EL...

Elértem, amit ember érhet el:
 Boldogsággal csordultig e kebel!
 Ölemben kedves ifju feleség,
 Milyenről lelkem annyit álmodék,
 Midőn virágaid közt, képzelet,
 Mint mámoros pillangó repkedett;
 Ölemben egy oly asszony, akinek
 Tündérek adják a testvér nevet,
 Ölemben a legdrágább földi kincs...
 Oly boldog vagyok, hogy reményem sincs!
 Miért is volna nékem a remény?
 A nem-továbbat már elértem én.
 Mi volna könnyebb? mint lemondanom
 Mostan te rólad, honfi-aggalom,
 Te rólad, kínos haza-szeretet,
 Ki mindörökké téped a szívet,
 S magamnak szedni, mit az óra ad,
 Istenre bízván más búját, baját... —
 De el nem hagylak, hazám, tégedet,
 Múltat, jövődöt, mindent eltemet
 Boldogságomnak tenger-özöne,
 Csak szent oltárodát nem önti le.
 Veled sohajtok, hazám, mint előbb,
 A kedvezőbb, a szebb idő felé,
 Mely töviskoronádat leveszi,
 S helyébe a dicshoszorút teszi;
 Veled sirok, ha fáznak sebeid,
 Miket rajtad haramják keze nyit;
 Veled sirok, hogy fázol, éhezel,
 S nincs részvevőd, sem távol, sem közel,
 Veled sirok, hogy korcsok fiaid,
 S hívom le rájok isten átkait,
 S veled szégyenlem, hogy a nagy világ
 Téged, szegény hazám te, meg se' lát,
 Hogy, aki rajta egykőr úr valál,
 És reszketett parancsod hanginál,
 Most rája nézve nem is létezel...
 S érted teszek majd, hogyha tenni kell!

(Koltó.)

KAZINCZY GÁBORHOZ.

Miljók nevében emelem szavam,
 Miljók nevében mondom el neked
 A köszönet, a hála szavait,
 Hős pályatársam, lelkem rokona :
 A nép nevében! melynek híve vagy,
 Melyért csatázol bátran és vitézül.
 Szentebb, mint a keresztes-háborúk,
 Szentebb a harc, amelyet vív e század,
 Melynek te, mint én, katonája vagy.
 Ott fekszik, mint egy új Prometheus,
 Évezred óta a bilincsre-vert nép,
 És rágja máját a saskeselyű,
 És vérzi lábát és kezét a lánc.
 Le fogjuk rázni róla a vasat,
 S elűzzük tőle a saskeselyűt!
 Mienk, mienk lesz majd a győzelem,
 Mert jó az ügy, mely fölfegyverze minket,
 Mert a jó ügynek végre győzni kell.
 Az ellensége még a hatalom,
 Kicsiny, kicsiny még a mi seregünk, de
 Akik vagyunk, mind elszánt férfiak,
 S ha ott a többség, itten az erő,
 Mert a mi fegyverünk az élesebb,
 Mert az igazság a mi fegyverünk.
 S nem volna messze már a diadal,
 Ha minden harcos olyan volna, mint te.
 Szavával olyan fél-mindenható!
 Föl, föl, barátom, hangoztasd szavad,
 Áraszd ki lelked e lángözönét,
 Hogy föllobbantsd a rokon szíveket,
 S hogy szétégesd az ellenség hadát!
 Dörögd a gőgnek és a butaságnak
 A rá jövődő végítéletet.
 Föl, föl, barátom, csüggedetlenül,
 S nem tántorogva egy pillanatig sem!
 A díj, amelyet egykor aratunk,
 Küzdelmeinkhez méltó díj leszzen...
 De mit beszélek? mért említém ezt?

Nem fáradunk mi jutalom-reménnyel,
Mint a hazugság aljas zsoldosi,
De önzés nélkül, isten-ihletésből,
Mint hajdanában az apostolok!

(Koltó.)

AZ UTÓSÓ VIRÁGOK.

Őszi idő a javából,
A természet homlokáról
Minden szépet leragad.
Nincsen a mezőkön semmi,
Még a kertben is keresni
Kell már a virágokat.

Kis Juliskám összeszedte
És bokrétává kötötte
A maradék szálakat.
Jól tevéd, kis feleségem,
Kedvet szeresz evvel nékem,
S tán velök sem téssz rosztat.

Már ha úgy is halniok kell,
Haljanak hát legalább el
Itt, hol látják szemeink;
Könnyebb lesz talán halálok,
Hogyha azok néznek rájuk,
Akik őket szeretik.

(Koltó.)

EGYKOR ÉS MOST!

Egykor és most! egykor és most! . . .
Ép ilyen volt az idő,
Mint most, ily hideg, zimankós,
Igy szakadt le az eső.

Nagyon jól jut az eszembe,
Még a napját is tudom :
Ballagott egy ifju kinn a
Pocsétás országuton.

Bús arccal, kopott ruhában
Ahogy ottan ballaga,
Olyan volt, mint egy vándorló
Leveletlen őszi fa.

Csak ment, csak ment, s ha előtte
Két felé tért el az ut,
Nem kérdezte senkitől sem :
Ezen s ezen hova jut?

Mindegy volt ő rája nézve,
Ha jobbra, ha balra ment ;
Sehol sem várt rá meleg ház
És meleg szív odabent.

Megmondjam-e, feleségem,
Hogy ez ifjuból mi lett?
Ne sajnáld őt, éli már ő
A mennyei életet.

Hanem ebből azt ne hidd, hogy
Elment az élők közül ;
Annyiban van csak, hogy ő már
Itt a földön üdvezült.

Itt van e meleg szobában,
S ajka forró ajkadon,
Kedves drága feleségem,
Édes szép kis angyalom!

(Koltó.)

A SZERELEM ORSZÁGA.

Álmodtam a minap . . .
 Már nem tudom, hogy ébren-e vagy alva?
 Csak azt tudom, hogy álmodám.
 Ah, milyen szép álom vala!
 Most, amidőn leírom,
 Kezem még most is reszket . . . a gyönyörtől!
 Ballagva mentem hosszú úton,
 Azaz hogy nem ballagva,
 Sőt inkább sebesen,
 Mert pusztá volt a táj, amerre jártam,
 Oly pusztá, olyan prózai,
 E tájnál csak lakói voltak
 Még prózaiabbak . . .
 Oly szenvedélytelen, nyugodt pofák!
 Siettem el, siettem el,
 Hogy mentül hamarabb
 Mögöttem hagyjam e
 Boszantó tájt s boszantóbb arcokat.
 Elvégre értem egy magas kerítést,
 Amelynek gyémánt kapujára
 Ez volt fölírva szivárvány-betűkkel:
 «A szerelem országa.»
 Vágy-szomjasan
 Kaptam meg a kilincset
 És bényiték.
 S mit láttam! égi látomány!
 Előttem állt a legdicsőbb vidék,
 Minőt a festők és a költők
 Művészi mámorukban
 Teremteni csak képesek,
 Amilyen tán csak a paradicsom volt.
 Virító széles hosszú völgy
 Ezer virággal s oly nagy rózsafákkal,
 Amekkorák másutt a tölgyek.
 Középütt sétált egy folyó,
 És vissza-visszafordult
 A helyre, melyet egyszer elhagyott már,

Miként ha fájna nékie
 Végképen elszakadni tőle.
 A láthatár szegélye
 Regényes kősziklák valának,
 Melyek fején
 Arany felhők lebegtek
 Fürtök gyanánt.
 Elálmlétkodva néztem e vidéket,
 Feledve még az ajtót is betenni,
 Midőn beléptem.
 Sokáig álltam a küszöbnél,
 Mig végre szinte öntudatlanul
 Beljebb-beljebb vont a vidék varázsa.
 Először is virágos réteken
 Mentem keresztül. Ifju emberek
 Jártak körülöm, mindegyik
 Lehajtott fővel, mint ha tüst keresne.
 Kíváncsi lettem és megkérdezém,
 Hogy mit keresnek olyan gondosan?
 S felelt egy, hogy mérges füvet.
 Mérges füvet? s mi végre?
 «Hogy kifacsarjam s megigyam levét.»
 Megdöbbenék s gyorsan tovább haladtam,
 S fáradva értem
 Az első rózsafához,
 S alája ültem, hogy ott megpihenjek,
 De amidőn letelepedtem,
 Oh borzalom! fejem fölött
 Egy ifju lógott fölakasztva.
 Elrohanék a másik fához
 S a harmadikhoz és a negyedikhez
 És így tovább, mindig tovább,
 De nem pihenheték sehol,
 Mert mindenik fán
 Fügött egy ember.
 Túl a folyón, túl a folyón!
 Gondoltam, ott a boldog szerelem.
 S szaladtam a folyó felé.
 Csónakba ültem, s gyorsan evezék,

De húnyt szemekkel,
 Mert a habokban egy-egy holt tetem
 Űtötte föl magát,
 S a partról, mint a megriasztott békák,
 Ugráltak be ifjak és leányok.
 Átértem a vizen,
 S ah itt is mindenütt
 A régi látomány!
 Méregpohár, akasztott emberek,
 Mindenhol ez, mindig csak ez,
 S hátúl a sziklák ormiról
 Veték le mások magokat,
 S alant a völgynek éles kövein
 Kifeccsent szívökből a vér
 S fejökből a velő.
 Kétségbeesve nyargalék
 Minden felé, minden felé,
 De mindenütt a régi látomány.
 Dúlt arcok és öngyilkolás! . . .
 Csupán csak a táj és az ég mosolygott.
 (Koltó.)

MENNY ÉS FÖLD.

Isten hozzád gyönyörű hazugság,
 Eszményképek, ábrándok világa!
 Már kezemben tartom ajtód kulcsát,
 Még egy perc s örökre zárva léssz.

Túl az éjnek fejer szivárványán,
 A tejúton túl röptültem egykor,
 S ott az égi magasokban járván
 Építélek, szép tündér világ.

Ott töltöttem ébren álmodozva
 A csapongó ifjúság időit,
 Álmainnak nem volt vége-hossza,
 S szebbnél szebbek voltak álmaim.

De az álom bármi szép, csak álom,
S hogyha ma nem, holnap elmulandó;
Elment, elment pajkos ifjuságom,
Fölkeltett a komoly férfikor.

Isten hozzád, ábrándok világa!
Miért várjak, amig összeomlasz
S romjaidnak eltemess alája? . . .
Jobb, leszállnom innen idején.

Le a mennyből, le tehát a földre!
Vigy le, vigy le, képzeményim szárnya
Mielőtt lebuknám összetörve,
Mint lebukott egykor Phaëton.

Hogy jön-e könny szemem pillájára?
Aggalom, s bú, hagyjatok, hadd menjek.
Hisz a föld az emberek hazája,
Embereknek csak a föld való;

S ha nem is oly szép ez, mint szeretnők,
Nincs is oly rút, mint az ifju véli . . .
Nincs itt angyal, ámde nincs is ördög.
S ha van itt tél, van kikelet is.

(Koltó.)

CSENDES ÉLET.

És vége a komédiának,
A fütty s a taps elhallgatott,
A nagy függöny szépen legördült,
S én ott hagyám a színpadot.

S most itt vagyok . . . oly messze, messze,
Száz mérföld tőlem a világ,
Ki egykor azt becsavarogtam,
Mint a garaboncás diák.

Itt ülök feleségem mellett
 Ebb' a csendes kis faluba'.
 Egykor szűk volt a föld, s imé most
 Elég tág e kicsiny szoba.

Itt nézem a hajnalt s az alkonyt
 És feleségem mosolyát,
 S szemem nem kíván többet látni.
 Bármily kevés az, amit lát.

Ki tette volna föl felőlem,
 Hogy ilyen furcsán járok még? ...
 De mikor olyan furcsa, furcsa
 Portéka az a feleség!
 (Koltó.)

AZ VOLT A NAGY, NAGY MUNKA . . .

Az volt a nagy, nagy munka,
 Kicsiny kis feleség,
 Mig megszereztelek, mig
 Veled eljöheték.

Ha ilyen drága volna
 Minden háznál a lány,
 Be kevés pap híznék meg
 Az esketés díján.

Igaz, hogy ily leány nem
 Minden bokorban nő,
 S uram fia : poéta,
 Rongyos poéta-vő!

Meg is tévé dicsően
 A hat-vágást apád,
 Hogy ily isten-csapástól
 Menekjék a család.

És amidőn hiába
 Volt minden izzadás,
 S ég, föld dacára meglett
 Az asszony-elhozás :

Eltört ugyan az útban
 Kocsinknak kereke,
 De nem hiszem, hogy a nagy
 Áldás-súly törte le,

Azon áldásnak súlya
 Amellyel engemet
 Ipam s napam magoktól
 Eleresztettenek.

Azon az egyen most is
 Csodálkozom nagyon,
 Hogy az ajtón jövék ki
 És nem az ablakon.

Mért is nem dobtak itt ki?
 Tűrném a többivel ;
 A sok közt e kis tréfa
 Nem is tűnt volna fel.
 (Koltó.)

HINTÓN ÉS GYALOG.

Rég eltemette a nyarat
 Az ősz, s ez is haldoklik már,
 Az erdő még is milyen hangos!
 Hogy fütyöl benne a madár!

E füttyre fölriadtak az
 Álmos merengésből a fák,
 S a meglepő, nem-várt örömtől
 Megrezzen rajtok minden ág.

Még ott fönn a nap is, aki
 Ködcsuklyájába bújt vala,
 Gondolva, hogy a tavaszig már
 Ugy sem leszen mit látnia,

Még fönn az égen a nap is
 Kíváncsian pillant elé,
 Hogy lássa ezt a madarat, mely
 A bús csendet szétkergeté.

Keres, keres szemeivel,
 Megnéz az erdőn minden fát,
 De mind hiába, mind hiába,
 Madárfélét sehol se' lát.

Jó nap barátom, ne keresd
 A fákon e víg madarat,
 Ott ballag a mi füttyösünk a
 Gyaloguton a fák alatt.

Egy ágról-szakadt siheder,
 Kit a balsors meghordoza,
 Keblén kenyere, hátán háza
 S szívében jókedv tavasza.

Hogy megfüttyöl, hogy megfüttyöl,
 Hogy harsog az erdő bele...
 S ím fényes úri hintó nyargal
 S szemben találkozik vele.

A fényes hintóban belül
 Sötét úr ül nagy csendesen;
 Ah, milyen napfogyatkozás van
 E gazdag úr szemeiben!

Meglátja őt a siheder,
 És sajnálkozva távozik...
 Ti szegény gazdagok, kiken ily
 Rongyházi is sajnálkozik!

(Koltó.)

MI A SZERELEM?

Süldő poéták, bikficek,
 Ugyan ne csiripeljeteK
 A szerelemről! kérlek szépen
 Az emberiség szent nevében,
 Melyet kánpadra vonni véteK,
 Kérlek, hogy azt ti ne tegyéteK.
 Tudjátok: melyik fán terem,
 Milyen madár a szerelem?
 A kutyvaszték, mit fejeteK
 Rosz bögréjében főzteteK,
 A sóhajtasok galuskája
 Pityergések levébe hányva,
 Epedéssel megsáfrányozva
 Vagy kakasdühhel megborsozva,
 Oh én szerelmes istenem,
 Ez még korán sem szerelem!
 Még várjátok, kis bikficek,
 Kissé nagyobbbat nőjeteK,
 Hogy a szerelmet ismerjéteK
 És azt megénekelhesséteK. —
 Viselni hosszú éven át
 A szívben a kétség nyilát,
 Teremteni legmelegebb
 Vérünkéből szép reményeket,
 Csak azért, hogy meghaljanak,
 Hogy minden istenadta nap
 Legyen egy-egy kedves halottunk,
 Kit kínosan kell megsiratnunk;
 A rágalomnak óriási
 Kigyófarkával szembeszállni,
 Eltűrni oly bántalmakat,
 Mit megtorolni nem szabad,
 Mert kedvesünk azé, ki bánt,
 Aztán elvenni a leányt,
 Eldobni érte szabadságunk,
 Mely legimádottabb sajátunk,

S fölvenni a könnyű szabadság
 Helyett az élet súlyos gondját,
 Dolgozni napok s éjeken,
 Hogy ételünk s ruhánk legyen ;
 S ha feleségünk tán szeszélyes,
 Magunkat szabni szeszélyéhez,
 Hogy már ha kell örömtelennek
 Lenni egyik vagy más életnek,
 Mienk legyen örömtelen . . .
 Lássátok, ez a szerelem!

(Koltó.)

BÖLCSELKEDÉS ÉS BÖLCSESÉG.

«Teremtve van-e a világ,
 Vagy örök idők óta áll?
 S fog-e örökké állani,
 Vagy egykor semmiségbe száll?

Megírta évmiljók előtt
 A sors, mi fog történni majd?
 Vagy a történet gálya, mit
 A véletlen fuvalma hajt?

Egy-e a lélek és a test?
 Honnan jövénk, hová megyünk?
 Elalszik-e a sírba', vagy
 Új lánggra lobban életünk?»

Gunnyaszt a bölcs magánosan,
 S ezen kérdések lengenek
 Virasztó szemei előtt,
 Miként rejtelmes szellemek.

Vizsgálja őket gondosan,
 Vizsgálja fáradatlanúl,
 Vizsgálja hosszú évekig,
 S mi haszna benne? mit tanul?

E szellemeknek arcain
Csak egy vonást sem fejte meg.
Midőn feléje a halál,
A végső szellem, közeleg.

S te balgatag világ, te az
Ily dőrét bölcsnek nevezéd.
Ki kincset kíván szerzeni
S eltékozolja életét.

Elég hogy élsz! mi gondod rá
Mi volt és mi következik? ...
Legbölcsőbb, sőt csak az a bölcs,
Ki soha sem bölcselkedik.

(Koltó.)

MEDDIG ALSZOL MÉG, HAZÁM?

Meddig alszol még, hazám?
A kakas rég felkelt,
Kukorékolása rég
Hirdeté a reggelt.

Meddig alszol még, hazám?
A nap is föllépett,
Beözönlő sugara
Nem boszantja képed?

Meddig alszol még, hazám?
A veréb is fenn van,
Telhetetlen bendejét
Tömi asztagodban.

Meddig alszol még, hazám?
A macska is fenn jár,
S tejes köcsögöd körül
Kotnyeleskedik már.

Meddig alszol még, hazám?
 Kaszálód füvére
 Csaptak a bitang lovak,
 S legelnek széltére.

Meddig alszol még, hazám?
 Íme vincelléred
 Műveli, nem szőlődet,
 Hanem a pincédet,

Meddig alszol még, hazám?
 Szántanak szomszédid,
 S a magokéhoz oda
 Szántják földed szélit.

Meddig alszol még, hazám?
 Míg rád nem gyul a ház,
 Mindig, míg a félrevert
 Harang föl nem lármáz?

Meddig alszol még, hazám?
 Szép Magyarországom?
 Föl sem ébredsz már talán,
 Csak a más világon.

(Koltó.)

TÍZ PÁR CSÓKOT EGY VÉGBÜL . . .

Tíz pár csókot egy végbül
 A legédesebbjébül!
 Rádást is,
 Feleség,
 Nekem ennyi
 Nem elég.

Csak úgy virág, ha tarka,
 Csak úgy asszony, ha barna.
 Barna kis
 Feleség!
 Szíved, szemed,
 Ajkad ég!

Ölelj, ölelj, angyalom,
 Ha ölelsz, azt gondolom,
 Hogy én még
 Így élve
 Felröpülök
 Az égbe.

Oltsuk el már a gyertyát,
 Mert azt ingyen nem adják,
 A gyertya
 Derága,
 Minek ég itt
 Hiába?

Házasodjunk, hajahaj,
 Házaselet kutyabaj,
 Mindig szép,
 Mindig a,
 Reggel, délben,
 Éjszaka!

(Koltó.)

A RAB.

«Te éretted harcolék, szabadság,
 S láncra verve lábam és karom . . .
 Világosság, téged szomjazálak,
 S mint vakandok, föld alatt lakom . . .

Mikor üt a megváltás órája,
 Mikor üt a boldog óra már,
 Melyben újra szabad léget szívok,
 S újra rám sütsz, fényes napsugár?»

Lenn az élők nagy koporsájában,
 A börtönben, így sohajt a rab,
 S már, az isten tudná, hányadikszor,
 Hiszen olyan régi, régi rab!

Vagy tán még csak egy pár kurta napja,
 Hogy a sírnak testvérébe bujt?
 Nagy művész a fogság szenvedése,
 Minden órát századokra nyujt.

Nem napok, nem! évek folytak el már,
 Amióta ide vettetett,
 Hosszu kínos évek, mik fölvesték
 Homlokára sötét nevöket.

És fejét már régen a szegény rab
 Bilincsel zúzta volna szét,
 De egyetlen társa a reménység,
 Megragadta fölemelt kezét...

A reménység, hogy ő még szabad lesz!
 Múlják itt bár éltenek fele,
 Hátralévő megmaradt felét az
 Édes szabadságban tölti le.

És ezért várt, és ezért nem zúzta
 Bilincsel szerteszét fejét,
 Várva várt, s a lomha évek száma
 Feje fölött meggyülekezék.

S jött a végén a hollóseregnek,
 Végre jött egy szép fehér galamb,
 Jött a drága hírnek meghozója,
 Hogy utószor van ma ott alant.

Nyílik, nyílik ím a börtönajtó...
 Leveszik kezéről a vasat...
 Fölsikolt és összerogy... örökre...
 Örömében szíve meghasadt.

(Koltó.)

A HOLD ELEGIÁJA.

Mért vagyok én a hold? isten, mit vétettem,
 Hogy a legnyomorúbb lényvé tettél engem?
 Inkább volnék a föld utósó szolgája,
 Mint az égen az éj ragyogó királya,
 Inkább járnék ott lenn koldús bocskorában,
 Mint itt járok ezüst sarkantyús csizmában,
 Inkább színam lenn a csapszékek borszagát,
 Mint itt fönnt a csillagvirágok illatát.
 Oh melyik jó lélek ne szánná sorsomat?
 Minden kutya, minden poéta megugat!
 S ezek a tollragó, versgyártó pimaszok,
 Kiknek nem a szíve, csak a füle mozog,
 Azt hiszik, hogy velök én egy követ fújok,
 Rokonerzelemből hogy velök busúlok.
 Sápadt vagyok, de nem ám a fájdalomtul,
 Hanem a méregtől, amely torkomon dul,
 Hogy ekkép komáznak én velem e fickók,
 Mintha együtt vernénk a csürhére disznót.
 Néha-néha jön egy az igazijából,
 Egy kipattant szikra isten homlokából,
 Egy valódi költő, s dala hallatára
 Keblemet megtölti a gyönyörnek árja;
 Csak hogy, csak hogy, amig jön egy ilyen dalnok.
 Addig hány keserves nyávgóást nem hallok!
 Efféle mákvirág minden bokorban nő,
 Nincs ezekre soha, nincs sovány esztendő.
 Minden este félve kezdem utazásom:
 Hol akad meg fülem olyan nyikorgáson?
 Ahol ni, ott is egy! hogyan terpeszkedik,
 Hogy meghányja-veti parasztlócs kezeit,
 Mintha el akarná messze hajítani,
 Talán mert markába nincs mit szorítani,
 S úgy megsohajtoz, mint a kárvallott cigány.
 Az erek is csak úgy dagadnak a nyakán.
 S mit össze nem beszél! s váltig engem kérdez,
 S kér, hogy tekintsek be a szeretőjéhez.

Jól van, betekintek. Hát, öcsém, a Jutka
 Épen most buvik be a kemencelyukba,
 Sült kolompért szed ki, pofázza befelé,
 Megégette száját, mert hirtelen nyelé.
 Jaj be gyönyörűen rántja félre arcát!
 Ez a bájos orca épen méltó hozzád. —
 Megmondtam, aminek nem-tudása gyötrött,
 Most menj a pokolba, vigyen el az ördög!
 (Koltó.)

A KOLDUS SÍRJA.

Mint vadállat, mely halálát sejtí,
 A vén koldús puszták közepébe
 Bujdosott, és élte maradékát
 Ott a puszták közepén tevé le.

Holttestéhez a szegény legények
 Elvetődtek, néki gödröt ástak,
 Felköték botjára tarisznyáját,
 S így tüzék le a botot fejfának.

Ott a fa s bokor nélküli rónán
 Áll a kis domb egyszerű jelével,
 S te természet, elhagyottak gyáma,
 Vadvirágok- s fűvekkel földéd el.

Ilyen a sors! egykor, életében
 Szennyes rongyok lengedeztek rajta,
 S íme sírját napkeletnek minden
 Szőnyegénél szebb szőnyeg takarja.

De az mindegy; ő rá nézve a fő,
 Hogy elérte végre nyugalalmát...
 Ki gondolná? mily zajos, mi vészes
 Volt a pálya, melyen ő futott át.

Oh ez a kéz, amely vénségében
Ezt a száraz görcsös ágat fogta,
Ifjusága teljes erejében
Harcok fényes kardját villogtatta.

Ott forgott ő a csaták tűzében,
Ott adá véreből áldozatját
Az uraknak birtoka- s jogáért,
Kik őt később éhenhalni hagyták.

Csak hogy elhalt! most feledve minden,
Nyomorúság és a harci lárma.
Csendes néma a világ körülé,
Zavaratlan földalatti álma.

Néha száll csak egy-egy kis madárka
Fejfájára s ábrándos dalt zeng ott . . .
Mit dalolhat a madárka fejfán,
Olvan feifán. amely koldúsbót volt?
(Koltó.)

EZ MÁR AZTÁN AZ ÉLET!

Ez már aztán az élet!	Füvetlen fátlan puszta
Az egész éven át	S vad erdős rengeteg
Föl és alá kószálom	Szép panorámaképen
A két magyar hazát.	Elöttem ellebeg.

Vándorlok Magyarország	Ott városok harangja,
Dicső térségein	Itt mezei kolomp,
S testvére, a szép Erdély	Amaz drámákat és ez
Regényes bércein.	Tündérregéket mond.

Rónákról nézek távol	Itt egy sötét nagy kastély
Hegyek tetőire,	Taszít magátul el,
És hegytetőkről nézek	Ott egy fehér kis kunyhó
Távol rónákra le.	Barátként üdvezel.

Előre, csak előre,	Mi kéj, így kóborolni
Nagy messze még a cél;	Hegyen és völgyön túl,
Tovább, tovább mindegyre,	Mi kéj! mint dagad keblem!
Gyorsan miként a szél.	S erszényem mint lapúi!

(Dézs.)

EL INNÉT, EL E VÁROSBÓL . . .

El innét, el e városból,
 Fogjatok be hamarjába,
 Hadd rohanjak, hadd röpjüljek
 Más vidékre, más országba!

Mint kívánczokám e helyre,
 Lelkemet mint vont a vágy!
 S ugyanez az érzelem most
 Von tovább, maradni nem hágy.

Nevezetes ez a város.
 Tekintetem szerteszéjjel
 Mint az üstökös kalandoz
 S nem telik be nézésével.

Összevissza tarkabarkán
 Állnak új és régi házak,
 Mintha képviselve volna
 Itten minden eltűnt század.

S történetkönyv ez a város,
 A történetek nagy könyve,
 Minden utca és minden kő
 Nagy dolgokról beszél benne.

S a magyar szó árad itten
 Mindenütt, amerre járok,
 Édes hangok, kedves hangok,
 Illatoznak, mint virágok.

S még is mindezek dacára
El innét, sőt ép' ezért el,
Hogy a megszokás utol ne
Érjen prózái kezével,

S szemeimről azt a fényes
Rózsafátyolt le ne tépje,
Melyen át e várost nézem
Elmerülve tündérkéjbe.

Igy maradj meg, szép Kolosvár,
Igy maradj te emlékimben,
Ily kedvesen, ily dicsően . . .
El tehát, el gyorsan innen!
(Kolosvár.)

ARANY JÁNOSNÁL.

Csendes magányból a mézeshetek után
Ujra belépek a nagy világ zajába,
Hol annyi sáros láb gonoszul vagy bután
Kedélyemnek fejr köntösére hága.
Mielőtt ott lennék a nagy kőhalomban,
A fővárosban, hol oly hűsen fuj a szél,
Egyet pihenek még kicsiny hajlékodon,
Leülök, barátom, meleg tűzhelyednél.

Üdvezlégys másodszor! . . . a tavasz tarkállott.
Amidőn először látogattalak meg,
Most bús egyformaság födi a világot,
Bús egyformasága a mogorva ősznek;
De e ború, ámbár eddig egyetérzék
A természettel, most nem sérti kedvemet,
Hisz magammal hordom a tavasz egy részét,
És a legszebbik részt, kis feleségemet.

Ime feleségem . . . hejh be szép az élet,
 Mikor az ember így másod-magával van,
 Akármit huhognak, akármit ítélnék
 A magányos baglyok, szomorú odvokban.
 Leestem ugyan a szabadság szárnyáról,
 Be vagyok kerítve egy kis karikába,
 De mért kíváncsoznom ki e karikából,
 Mikor minden gyönyör ide van bezárva?

Én azonban vizet hordok a Dunába
 Beszélvén illetén dolgokat te néked ;
 Föl van írva szintén sorsod csillagába
 Ragyogó betűkkel : boldog házaselet . . .
 Itt hitvesed, amott két virgonc gyermeked!
 Gyűljünk össze s üljünk itt körbe mindnyájan,
 S tartsunk olyan vidám beszélgetéseket,
 Hogy hallgatni még az idő is megálljon ;

Igy csaljuk meg ezt a vén hajdút, ki engem
 Hejh maholnap megint a dologra kerget . . .
 Egykor a hírvágyat hátamra ültettem,
 S most le nem hányhatom a már megúnt nyeret.
 Nem a hír, nem a hír többé, mi ösztönöz,
 Hogy munkába öljek napot és éjszakát!
 Mint napszámos nyúlok íróeszközömhöz,
 Aki a sátánnak elalkudta magát.

Tudom, a feledés, mint az éhes kánya
 A megölt madárral, elröpül nevemmel,
 Tudom, hogy siket a magyarok hazája,
 S még is énekelek, mert énekelnem kell.
 El fogják feledni nevem s bár felednék
 Hamar! úgy szeretném túlélni híremet
 Akkor aztán ismét a magamé lennék,
 Rózsáim volnának a borostyán helyett.

Azt kívánnám, hogy itt éljek én s hitvesem
 Veletek, barátom, nem-zavart magányban,
 Míg nem emlékezném már saját magam sem
 Arra, hogy divatban voltam hajdanában.

Akkor a dicsőség hozzád el-eljövén,
 Egyszer itt találna s tán reám ismervén,
 Mint régi barátját üdvözlne, de én
 Felelnék : nem tudom, kihez van szerencsém . . .

Eh, balgatag beszéd! alig ejtettem ki,
 Nevetek, magamat kinevetem érte ;
 Az isten a magányt nem nekem teremti,
 Oda való vagyok én a csatatérre.
 Dobják le testemmel együtt a nevemet
 A sírba, de addig ne bántsa senki sem,
 Véglehelletemig nem hagyom a helyet,
 Ott esem el bármily sárosan, véresen!
 (Szalonta.)

DICSÉRSZ, KEDVES . . .

Dicsérsz, kedves, hogy olyan jó vagyok!
 És meglehet, hogy az vagyok valóban,
 De ne köszönd ezt én nekem . . . szived
 Annak forrása, bennem ami jó van.

Avvagy talán a földnek érdeme,
 Hogy úgy terem gyümölcsöt és virágot?
 Teremne-e csak egy fűszálat is,
 Ha nem sütnének rá a napsugárok?
 (Nagyvárad.)

NÉZEK, NÉZEK KIFELE . . .

Nézek, nézek kifelé az
 Ablakon,
 Ott merengnek szemeim a
 Silbakon,
 Jár a faköpönyeg mellett
 Föl s alá,
 Méltósággal, mint valami
 Kiskirály.

Sétifikáltam így én is
 Valaha,
 Merthogy voltam, voltam én is
 Katona,
 Fekete-sárgára festett
 Fák előtt
 Villogtattam a hatalmas
 Gyíklesőt.

Izzadtam a dicső borju-
 Bőr alatt,
 Bájos bakancs ékesíté
 Lábamat,
 Szájam szörnyű halberdókat
 Kiabált,
 És söpörtem a kaszárnya
 Udvarát.

Hősi pálya, hősi pálya,
 Gyöngy élet,
 Szégyen rám, hogy számot veték
 Te véled,
 Hogy letettem cserkoszorúd
 Fejemről,
 Elhajíték puskát, seprőt
 Kezemből.

Hejh de meg is vert az isten
 Engemet,
 Hogy elhagytam a vitézi
 Életet,
 Poéta lett belőlem, csak
 Poéta . . .
 Ott talán már káplár volnék
 Azóta!

(Nagyvárad.)

SZÉP NAPKELETNEK . . .

Szép napkeletnek
 Viránya lelkem,
 Örök tavasznak mosolyog le rá ;
 Mit csak a földre
 Ejtett az isten,
 Megterem rajta minden szép virág.

Csak egy hiányzott,
 A hit virága,
 A sírontúli életnek hite,
 S ez is kikelt már,
 Ez is virít már,
 És ezt szerelmed ülteté ide.

Miről a büszke,
 Az elbizott ész
 Egy hangot sem birt mondani nekem
 Megmagyarázta,
 S mi könnyedén, azt
 Édes szerelmed, kedves hitvesem!

Nem sötét a sír :
 Szemünk vakúl el,
 Ha rá tekintünk, fényességitől,
 Mely oly szokatlan
 Varázsözönnel
 A más világból arcainkra dől.

Nem az enyészet
 Rideg tanyája
 A koporsó ; de vídám sajka ez,
 Amely velünk e
 Szép életből egy
 Még szebb élet partjára átevez.

Csak azt az egyet
 Szeretném tudni:
 Hol, merre terjed ez a más világ?
 És mily alakban
 Jutunk majd innen
 Ez ismeretlen más világba át?

Mint ágrul ágra
 A csalogánypár,
 Csillagrul csillagra szállunk, te s én?
 Vagy mint két hattyu
 Ringunk szelíden
 Az örökkévalóság tengerén?
 (Pest.)

OH NE BÁNTSD A KÖLTŐT . . .

(Moore után angolból.)

Oh ne bántsđ a költőt, ha magányba fut, hol
 Fekszik a gyönyör, a hírrel nem törődve;
 Nagyra született ő, s lelke lángolási
 Szentebbek volnának boldogabb időkbe'.
 A húr, mely most lantján tágan lankad, tudna
 Harci dárda ellen íjt feszíteni,
 És ajkán, amely most vágyakat lehel csak,
 Honfiszívek árja ömledezne ki.

De jaj hazájának! . . . elmúlt büszkesége,
 S mely volt hajthatatlan, megtört szelleme;
 Romján csak titokban sóhajt népe, mert őt
 Árulás szeretni s halál védnie.
 Csak az árulónak van becse, csak annak,
 Aki szégyenlője ősei nevének;
 Az a fáklya vezet méltósághoz, amely
 A hazát-hamvasztó máglyán gyujtaték meg.

Hát ne bánts d a költőt, ha, mit nem gyógyíthat
 Kéjek közt akarja elfelejteni ;
 Oh csak egy reményt adj, csak egy fény ragyogjon
 Honja éjén, s meglátd, mint fog érzeni!
 És azonnal szíve minden szenvedélyt, mit
 Táplált, s mindent, ami kedves, messze hajt,
 S a babér, mely fejét hasztalan övedzi :
 Mint Harmodiusnak, kardját földi majd.

De bár dicsőséged eltűnt s a remény is,
 Neved, drága Érin, élni fog dalába',
 Még az órában is, melyben legvidámabb,
 Emlékezni fog rád s sorsod viszályára.
 Panaszod meghallj' az idegen, rónáin,
 Tengeren túl küldi a lant sóhajod,
 Maga zsarnokod is, míg láncod szorítja,
 Rabja dalán megáll majd és sírni fog.

(Pest.)

ŐSZI ÉJ.

Látod, látod . . . vagy hiszen mit látnál?
 Késő éj van, s ez még nem elég :
 Éj a földön és felhők az égen ;
 Kétszeres gyászt vett föl a vidék.

És a szél, ez a hazátlan szellem,
 Kit be nem fogad se' ég se' föld,
 Ég és föld közt elkárhozva bujdos . . .
 Hallod, hallod, hogy nyög, hogy süvölt.

Könnyü nekünk, feleségem, könnyü,
 Pamtagon te és karszékben én,
 Idebenn a kényelmes szobában
 A meleg kemence közelén.

Oh de vannak, kik most kinn bolyongnak
A viharban szabad ég alatt,
Fürteiket megcibálja a szél,
Amidőn mellettök elszalad.

Ablakokból itt-ott oly hívólag
Kandikál ki egy-egy mécsvilág,
De ők tovább mennek . . . csavargónak
Ki nyitná ki háza ajtaját?

Hejh pedig ki tudja, hogy mi volt az
Ilyen, vagy mi lesz belőle még?
Hogy tovább ne menjünk : egykor én is,
Én is ilyen földönfutó valék.

Míg kifáradt, gyöngült lábaimmal
Gázolám az országúti sárt :
Lelkem addig csüggedetlen szárnyán
Magasan fönn az egekben járt.

Igy ballagtam, ábrándozva : egykor
A hazának mily kincset hagyok.
S aki láta, mit gondolt felőlem?
Azt hivé tán, hogy tolvaj vagyok.

(Pest.)

BÍRÓ, BÍRÓ, HIVATALOD . . .

Bíró, bíró, hivatalod
Nem játék, nem tréfadolog,
Jól meggondold, jól meggondold,
Ha a «halál» szót kimondod.

Hallga, hallga, nyílik szája . . .
Szól . . . kimondja : «halál rája!»
Elindulnak az ifjúér',
Pallost köszörül a hóhér.

Nap az égre emelkedik,
Ifju feje földre esik,
Nyaka vére fölfelé fut . . .
Milyen szép piros szökőkút!

Holdvilágos sárga éjféli,
Sírjából az ifju fölkél,
Halomtalan sírgödréből,
Az akasztófa tövéből.

Fejét veszi jobb kezébe,
Kapaszkodván üstökébe,
Ugy ballag a városba bé,
Birájának háza felé.

«Ártatlanul ölettél meg!»
A biró ily szókra ébred,
És fölpattan az ajtaja,
Véres fej röpül be rajta.

És ezután minden éjjel
A birót e hang költé fel,
Jött az ifju éjfelenként,
És bedobta véres fejét.

(Pest.)

RÓZSABOKOR A DOMBOLDALON . . .

Rózsabokor a domboldalon.
Borúlj a vállamra, angyalom,
Sugjad a fülembe, hogy szeretsz,
Hejh, milyen jól esik nekem ez!

Lenn a Dunában a nap képe,
Reszket a folyó örömébe',
Ringatja a napot csendesen,
Épen mint én téged, kedvesem.

Mit nem fognak rám a gonoszok,
 Hogy én istentagadó vagyok!
 Pedig mostan is imádkozom . . .
 Szíved dobogását hallgatom.

(Pest.)

PATÓ PÁL ÚR.

Mint elátkozott királyfi
 Túl az Óperencián,
 Él magában falujában
 Pató Pál úr mogorván.
 Be más lenne itt az élet,
 Ha egy ifjú feleség . . .
 Közbe vágott Pató Pál úr :
 «Ejh, rá érünk arra még!»

Roskadó félben van a ház,
 Hámlik le a vakolat,
 S a szél egy darab földel
 Már tudj' isten hol szalad ;
 Javítsuk ki, mert maholnap
 Pallásról néz be az ég . . .
 Közbe vágott Pató Pál úr :
 «Ejh, rá érünk arra még!»

Pusztta a kert, e helyett a
 Szántóföld szépen virít,
 Termi bőven a pipacsnak
 Mindenféle nemeit.
 Mit henyél az a sok héres?
 Mit henyélnek az ekék? . . .
 Közbe vágott Pató Pál úr :
 «Ejh, rá érünk arra még!»

Hát a mente, hát a nadrág,
 Ugy megritkult, olyan ó,
 Hogy szunyoghálónak is már
 Csak szükségből volna jó ;

Híni kell csak a szabót, a
 Posztó meg van véve rég...
 Közbe vágott Pató Pál úr:
 «Ejh, rá érünk arra még!»

Életét így tengi által;
 Bár apái nékie
 Mindent oly bőven hagyának,
 Solha sincsen semmije.
 De ez nem az ő hibája;
 Ő magyarnak születék,
 S hazájában ősi jelszó:
 «Ejh, rá érünk arra még!»
 (Pest.)

EGY APÁHOZ.

Mindent tevél, amit szabad
 És amit nem szabad,
 Hogy visszatartsad ellened
 Szegült leányodat;
 Bekeríték őt apai
 Tekintélyednek falai,

S úgy volt ármányaid között,
 Mint hálóban a hal,
 És fenyegetted haragod
 Gyilkos villámival...
 És még is elment gyermeked
 Az ifjúval, kit szeret.

Mi volt forrása tetteid
 Sötét folyóinak?
 Tán a szülői aggalom
 A jövő miatt?
 Ez volt a szép palást, amely
 Rút önzésed takarta el.

Árúnak tartád gyermeked,
S rá alkuvál is már...
Szeretném tudni: mennyiért
Kérték s mi volt az ár?...
Vásárra vitted, tehetéd,
Mert hisz te adtad életét.

Te legalább ezt gondolod.
Hah, milyen lázító,
Mily iszonyú tett volna ez,
Ha nem voln' olyan ó,
Ha minden istenadta nap
Meg nem történnék újlag.

Van embervásár, szinte van
Ott túl a tengeren,
De az adó-vevő fehér
S az áru szerecsen,
Mig itt mi nálunk az apák
Magzatjaikat árulják.

Igy cselekvél te is... vagy mondd
Hazugnak szavamat,
Tégy tanuságot róla, hogy
Szeretted lányodat,
Beszélj!... egy hangod sem lehet,
Mely megcáfolna engemet.

Midőn ármányod szétszakadt,
S leomlott minden gát,
S az ifju végre elvivé
Magával a leányt,
Annyit se' mondál nékiek:
Vajon lesz-e mit ennetek?

Levontad rólok kezedet,
Ugy távoznak el,
Bár meggyőződésed vala,
Hogy első, akivel

Találkoznak, a nyomor lesz,
S majd el sem hagyja őket ez.

De szép hited, tisztelt apa,
Tudd meg, nem teljesült,
S ha tán a szükség egykoron
Reájok nehezül,
Te léssz utósó, akinek
Segélyeért könyörgenek.

S ők boldogok, (érdemlik is
Sok szenvedésökért!)

Oly véghetetlen boldogok,
Hogy hozzájok se' fér
A gyűlölség és a harag,
Hogy néked megbocsátanak ;

S kívánják : légy boldog te is! . . .
De bár kívánjanak
Neked minden jót, hasztalan ;
Mert ki elhagyja csak
Egy pillanatra gyermekét,
Örökre elhagyj' azt az ég.

(Pest.)

ÁLLJ MEG, FELESÉGEM . . .

Állj meg, feleségem,	Eddig csak henyéltünk,
Mondok valamit,	Ennek vége lesz,
Játszuk el a multnak	Mert ez a léleknek
Jelenéseit,	Fásulást szerez.
Mert illik dologhoz	Munka, tett az élet,
Fogni már,	Tegyünk valamit,
Isten drága napját	Játszuk el a multnak
Egyre lopni kár.	Jelenéseit.

Képzeld, hogy leány vagy,
 Az a lányka még,
 Kivel ott a csendes
 Kertben mulaték.
 Itt a kályha lesz a
 Nagy fa, mely alatt
 Elmondám szerelmi
 Vallomásomat.

Támaszkodjál hozzá,
 S addsa kezedet,
 És figyelj, elmondom
 Szép beszédemet : —
 «Nagysám, én nagysádat
 Sze . . . sze . . . szeretem!
 Nagysádé szerelmem,
 Lelkem, életem!

Oh feleljen nagysám,
 Hogy viszont szeret!»
 «Szeretlek, Sándorkám,
 Bírod szívemet . . .»
 Persze, hát hogy is ne,
 Mondtad is te ezt!
 Mily anachronismus!
 Mondd, hogy nem szeretsz,

Mint akkor mondád. «Én
 Nem szeretem önt.»
 Nem szeretsz galambom?
 Szépen köszönöm.
 Pár hónapja csak, hogy
 Feleségem lett,
 S ím nyíltan bevallja
 Már, hogy nem szeret.

Hahh! — vagy úgy . . . ni most meg
 Én feledtem el,
 Hogy csak játszunk, hogy a
 Multat játszuk el.

Mennyi galibával
 Jár ez a dolog!
 Hagyjuk abba, jobb lesz,
 Már fáradt vagyok.

Elfáradtam. Most már
 Csak pihenhetek.
 Úlj le itten, majd én
 Melléd heverek,
 S rád hajlok fejemmel,
 Így, kis angyalom . . .
 Munka után milyen
 Jó a nyugalom!

(Pest.)

AZ ÉJ.

FeküdjeteK	Kedvese volt,
Már le,	És az
Emberek!	Meghala ;
Vagy ha jártok,	Azért gyászol
Halkan	Szegény,
LépjeteK.	Éjszaka.

Lábujjhegyen	Csendesen a
Lassan	Földre
JárjateK,	Leborúl,
S durva zajt ne	Hull a före
Üssön	Könnye
Ajkatok.	Szomorún.

Tisztelni kell	Most egyszerre
A gyászt,	— Vajon
Mert az szent . . .	Mi dolog? —
Éj, a gyászos	Búsan bár, de
Ifju,	Még is
Megjelent.	Mosolyog.

Im, sírjából
A hold
Feljöve ;
Holt kedvese
Halvány
Szellemé.

Csak az őrült
Hallja,
Amidőn
Rá a lázas,
Rémes
Óra jön ;

Találkoznak
Édes
Keservvel,
Ölelkeznek
Kínos
Gyönyörrel.

S a haldokló,
Ha már
Csak egy-két
Pókhálósál
Tartja
Életét ;

És beszélnek . . .
De ki
Tudja, mit ?
Amit senki
Nem sejt,
Nem gyanít.

Még egy hallja,
Még egy
Harmadik :
A költő, ha
Ébren
Álmodik,

Nem is volna
Ezt jó
Tudnotok,
Mert e beszéd
Örök
Nagy titok.

A merengő
Költő
Érti még
Ama szellem-
Hangok
Rejtelmét,

De nem szólhat
Róla,
Ne kérdezd . . .
Elfelejtí,
Mire
Fölébred.

(Pest.)

OKATOOTÁIA.

Van egy ország, úgy híják, hogy
Okatootáia ;
Második szomszédja Chína,
Az első Ausztr(ál)ia.

És ez, hogy Ausztr(ál)iának
Tőszomszédja, vajmi jó!
Nem lopózhatik be hozzá
A civilisatio.

Oh a tántoríthatatlan,
A dicső Ausztr(ál)ia!
Ő magát e gonosztól nem
Hagyja elcsábítania.

Ő, noha már Chína is kezd
Mendegélni csendesen,
Ő még most is, mint a szikla
Áll erősen egy helyen.

Áldd a sorsot, áldd az istent,
Okatootáia.
Hogy Chínán is túl vagy még, hogy
Szomszédod Ausztr(ál)ia.

Boldog ország! mert bár érzi
A szükség sok nemeit :
Legalább egy, és a fő, a
Lelki-szükség nincsen itt.

Szerény állat itt a lélek,
Nem kér szénát, abrakot ;
Mint számár a gatz : zabálja
A kalendáriomot.

Aminek következtében
Nem nagy számmal lelhetők
A költők, művészek és más
Kapa-kaszakerülők.

Az pedig, ki bolond fővel
Arra szánja el magát,
Csináltasson egy szép szekrényt
S zárja bele . . . a fogát,

Minthogy ezen mesterségnél
Fölösleges itt a fog ;
Harapnia nem leszen mit,
Legfőlebb csak nyelni fog.

Megvan itten az a szép is,
Hogy különvált s nem vegyes
A bagarja s a kutyabőr,
A paraszt és a nemes.

Kutyabőr! ez itt a fő-fő,
Becsben párja nincs neki,
És ezért sok úri ember
Saját testén viseli.

De habár rangjával kissé
Nagyra van az úri rend,
Nem mondhatni, hogy nem gondol
A köznéppel odalent ;

«Nyisd ki markod, mind a kettőt.»
A paraszthoz így szól,
«Nyisd ki markod, jó barátom,
Nesze semmi, fogd meg jól.»

Azzal vagdalkoznak némely
Nem t'om milyen emberek,
Hogy ez országban nyilvános
Épületek nincsenek.

Mit? nyilvános épület nincs?
 Hát az akasztófa mi?
 S ezt bizony majd minden falu
 Határában láthatni.

Oh e nemzet büszke nemzet,
 Épen erre tart sokat,
 S ebben talán fölül is múl
 Minden más országokat.

Virágozzál, dicső ország,
 Nagyrafermett natio,
 S még soká ne háborgasson
 A civilisatio!

(Pest.)

MOSOLYOGJ RÁM!

Mosolyogj rám, édes feleségem!
 Nincs virág a földön és az égen
 Csillag, amely képviselhetné a
 Kedvességben mosolygásodat.

Már ha rajta arcodon a felhő,
 S fúvalom, mely elröpítse, nem jó:
 Tedd szelíddé, aranyozd meg, kérlek,
 Mosolyodnak hajnalával azt. —

Pusztta télben a kert pusztta fája
 Milyen vággyal, mily ohajtva várja
 A tavaszt, mely néki majd virító
 Lombot ad és zengő madarat!

A vándor, ki messze földön jár,
 S éjjel ér be falva határára,
 Várja, várja: mikor csillog rá már
 Házából a nyájas mécsvilág?

S a beteg, ki bús ágyán az éji
 Sötétséget hosszan, hosszan nézi
 S egyedül: mint várja epedőn a
 Támadó nap első sugarát!

S a halottak, koporsóba zárva,
 Miként várnak a föltámadásra!...
 Oh de hát én, én még mindezeknél
 Jobban várom mosolygásodat.

Mosolyogj hát, én kérlek, hű férjed,
 Akinek ha szíve könyvét érted,
 Tudhatod, hogy benne mindenik sor
 Egy élet, mely érted halni kész,

Tudhatod, hogy arcod tükre lelkem,
 És pedig nagyító tükre, melyben
 Hosszu és mély tördöfés az, ami
 Kis redő csak homlokod fölött.

Mosolyogj hát, üdvem alkotója!...
 Ajkad, kezed, térded csókolója,
 Álmaid hiven-virasztó őre,
 Életednek árnya, férjed, kér.

(Pest.)

A MAGYAR POLITIKUSOKHOZ.

Lenézik a szegény költőket
 Ez elbizott, kevély urak,
 Kik a megyék s ország gyűlésén
 Fényes szerepet játszanak.
 Pusztulj az útból, jó fiú, ki
 Kopottan ballagsz ott gyalog,
 Mert eltiportat ezen úr, ki
 Hintón melletted elrobog.

Azért vannak tán olyan nagyra.
 Hogy őket paripák viszik,
 S míg a költő tengődik éhen,
 Az ő szolgájok is hizik?
 Vagy, ami még szebb, azt gondolják
 Talán, hogy fontosabbak ők
 Az emberiség mérlegén, mint
 E haszontalan verselők?

Ti, kik úgy fölfuvalkodátok,
 Tudjátok-e, mik vagytok ti?
 Az apró napi események
 Mulandó pásztortűzei.
 Éjenként lát a vándor, amint
 Föl-föllobogtok magasan,
 S reggel felé a nagy tüzeknek
 Már csak hideg, holt hamva van.

Hozzátok képest, mikor égtek,
 A költők kicsiny csillagok,
 E messze csillámló szikráknál
 Százszor nagyobbak lángitok ;
 De hamvatokat is midőn már
 A szellők régen elvivék,
 A távolságban a kis csillag
 Még akkoron is egyre ég.

Tanuljátok meg, mi a költő,
 És bánjatok szépen vele,
 Tanuljátok meg, hogy a költő
 Az istenség szent levele,
 Melyet leküld magas kegyében
 Hozzátok, gyarló emberek,
 Amelybe örök igazságít
 Saját kezével írta meg.

S habár más nemzet föl se' venné
 A költőket, ti magyarok,
 Költőitek előtt, ti nektek
 Illő, hogy fejet hajtsatok.

Oh, a magyar költőknek vajmi
 Nagy honfi-éremök vagyon...
 Szégyen, ha elfelejtettétek!
 Még nincsen túl fél századon.

Nyelvünk, egyetlen kincsünk, melyet
 Apáink örökségiből
 El nem rabolt még az enyészet,
 Az ellenünk esküdt idő,
 Nyelvünk is veszendőben volt már,
 Hozzája közel volt a vég,
 Az országútra kiteszítva
 Halálos bajban fekvék.

Kevély urak, e szent betegnek
 Milyen segílyt nyujtottatok?
 Ha hozzá léptetek, azért volt,
 Hogy rajta egyet rugjatok!
 Költők valának ápolói,
 E rongyos, éhes emberek,
 Ők ápolák s menték meg... és ti
 Őket még is lenézitek!

(Pest.)

FELESÉGEM NEVENAPJÁN.

Kis Juliskám, feleségem,
 Neve napja vagyon most!
 Adjatok rám ócska mentét,
 Rókaprémost, zsinorost.

És le most e bugyogóval,
 Magyar nadrágot nekem!
 És el bajuszpödrőért a
 Patikába hirtelen!

Mielőtt elébe lépek,
 Így csipem ki magamat,
 Legyen újra föltámasztva
 A hajdankori divat.

Az a régi idő, melyben
 Még rosszúl öltöztenek,
 De a mellett jót kívántak
 Egymásnak az emberek. —

Jót kívánok én is néked,
 Ez természetes dolog,
 Csak hogy a jó annyiféle,
 Hogy alig választhatok.

Hogy lehetne valamennyit
 Egy szóban kimondani?
 Ne legyenek életednek
 Bánatai, bajai?

Eh, ez nem is jó kívánság!
 Bánat és baj kellenek;
 Ahol árnyék nincsen, ott a
 Fényt sem igen látni meg.

Ifjuság! ez a minden jó,
 Éld le ifjuságodat . . .
 Ez rövid, s aztán meghalni?
 Nem nagyon víg gondolat.

Érd el (persze én velem) az
 Ősz hajak késő korát,
 Hanem ez ne legyen más, mint
 Álarchban az ifjuság.

(Pest.)

CSENDES TENGER RÓNASÁGÁN . . .

Csendes tenger rónaságán
 Szeliden reng csónakom,
 Mint tavasszal esti szellő
 Kebelén a rózsafa.
 Nem vagyok rá érdemetlen,
 Jó lélekkel mondhatom.
 A folyó, melyen jövék
 Ide, ahol most vagyok,
 Hosszu és vészes folyó volt :
 Villám futkosott fölöttem,
 Jobbra-balra éles sziklák
 Fenyegettek és alattam
 Örvényeknek torka nyílt . . .
 Evezőm minden csapása,
 Szívem minden dobbanása
 Az utósó lehetett vón'.
 Én eveztem, csak eveztem,
 S ami legfő : akkor is még,
 Amidőn vezértüzem,
 A remény is kialudt,
 Még akkor sem csüggedék.
 Csüggedetlené a díj! —
 Díjam oly szép, olyan édes :
 Ringatózni véghetetlen,
 Nyúgodalmas tengeren,
 Boldogságos házasélet
 Nyúgodalmas tengerén.
 Félretettem evezőmet,
 Mért is volna az kezemben?
 Hisz mindegy, akárhová visz
 Vitorlámnak játszótársa,
 A kis gyermek-fuvalom ;
 Mindegy az, mert mindenütt az
 Ég vesz engemet körül, a
 Fellegetlen, tiszta ég . . .

Úgy ereszkedik le ez
 A sík tengernek színére,
 Engem úgy kerít be, mint egy
 Kék virágokból füzött
 Óriási koszorú.
 Mendegélek, mendegélek,
 Ringatózom, ringatózom.
 Gondtalan nyujtózkodom ;
 Fejem édesen pihen
 Ilitvesemnek lágy ölében ;
 Szemeim szemeibe néznek,
 E szemekbe, mik sötétek,
 S még is ragyogóbbak, mint a
 Mennysország arany lakói ;
 És kezemben a lant, rajta
 Ábrándos dalt pengetek,
 Nem szabályos, nem kigondolt
 Mesterkélt dalt . . . ujjaimra
 Bízom, hogy mit verjenek,
 S futnak ezek a húrok közt
 Föl s le öntudatlanúl,
 Mintha kedvesem hajával
 Játشانának. És a dal
 Még is szép, mert hallatára
 A mennyből leszállnak a
 Csillagok, hogy közelebb
 Légyenek, s a hold kilép
 A tengerbül és figyelmezt. —
 Így lantolva, énekelve
 Vándorlok kis sajkámon, mint
 A delfínen Árion . . .
 Néha száll csak árbocomra
 Egy-egy síró vészmadár :
 Egy-egy fájó aggalom
 Jövendő miatt, hazám ;
 De minél beljebb jutok
 A tenger végetlenébe,
 Annál ritkábban jön ilyen
 Vészt jövendőelő madár.

(Pest.)

HONVÁGY.

(Béranger után franciából.)

Mondátok: «Jer Párizsba, ifju pásztor,
 Használni magas tehetségedet.
 Pénzünk, gondunk, a tanulás, a színház
 Feledtetik majd a mezőt veled.»
 Én eljövék, de milyen arcom! a sok
 Tüznél tavaszomat leégetém.
 Adjátok vissza, vissza falumat
 És a hegyet, hol születém!

Bús és hideg láz fut rajtam keresztül,
 Beteljesítvén kívánságokat.
 E szép bálokban, ahol királynék a
 Hölgyek, haldoklom a honvágy miatt.
 Nyelvem hiába csínosítám, és a
 Művészet fénye hasztalan vakít.
 Adjátok vissza, vissza falumat
 És vidám vasárnapjait!

Estéinket s a vén meséket s durva
 Danáinkat méltán lenézik.
 Bűvészeinken túltesz Operátok,
 Mely a tündér hont közelíti meg.
 A szentek szentének hódolva, a menny
 Hangversenytekből vészi hangjait.
 Adjátok vissza, vissza falumat
 És estenkénti dalait!

Sötét kunyhóink s dülő templomunkat
 Magam is kezdtem én csekélyleni.
 Itt megragadnak a sok emlékszobrok,
 Kivált e Louvre s díszes kertjei.
 Pompás kastélyok, mint légtünemények,
 Miket beszínez a napalkonyat.
 Adjátok vissza, vissza falumat
 S harangját s a kis házakat!

Térítsétek meg a bálványimádót ;
 Haldokló félben istenéhez tér.
 Kutyám ott lenn vár engem a tűzhelynél,
 S anyám, bucsúnkra emlékezve, sír.
 Százszor látám a hófuvást, vihart, s ha
 Vadállatok nyájunkra törtenek.
 Adjátok vissza, vissza falumat
 S botom s a barna kenyeret!

Mit hallók, ég, mily nyugtalanná lettem!
 Mondják : «menj, indulj holnap, ha virad.
 Szülőfölded letörli könnyedet, s majd
 Éledni fogsz hazád ege alatt.»
 Isten veled szép ragyogó hely, Párizs,
 Hol elbájolva áll a jövővény.
 Ah ujra látom, látom falumat
 És a hegyet, hol születém!

(Pest.)

CZAKÓ TEMETÉSÉN.

(† öngyilkosság által december 14. 1847.)

Könnyez a részvét . . . oh még a
 Gyűlölség is, ha itt vóna,
 Ejtene egy drága-gyöngyöt,
 Egy könyűt e koporsóra.

Magasan röpkülő szellem
 Súlyedt a mély semmiségbe,
 Tavasz dől, az ifjuságnak
 Tavasza a sír telébe.

Keresett-e rokon lelket,
 S nem talált egy jó barátot?
 Vagy ki oda lépe hozzá,
 Eltaszítá őt magától?

Nagy a világ, nagy a világ,
Benne miljom embertárs van,
S ő e nagy világban, ő e
Milliók közt állt magában.

Végre lelt egy jó barátot,
Jó barátja a fegyver lett,
Mely szivéről lesegíté
Az életet, e nagy terhet.

Könnyez a részvét . . . oh még a
Gyűlölség is, ha itt vóna,
Ejtene egy drága-gyöngyöt,
Egy könnyűt e koporsóra.

(Pest.)

VASUTON.

Tenger-kéj veszen körül,
Közepében lelkem fürdik . . .
A madár röptől csak eddig.
Most az ember is röptől!

Nylsebes gondolatunk,
Későn indulunk utánad,
De sarkantyúzd paripádat,
Mert elérünk, elhagyunk!

Hegy, fa, ház, ember, patak
És ki tudja, még mi minden?
Tűnedez föl szemeimben
S oszlik el, mint köd-alak.

A nap is velünk szalad,
Mint egy örült, aki véli,
Hogy őt, összevisszatépni,
Úzi egy ördögcsapat ;

Futott, futott, s hasztalan!
Elmaradt . . . fáradva dől le
A nyugati hegytetőre,
Arcán szégyen lángja van.

S még mi egyre röpülünk,
Egy sziporkát sem fáradva ;
Ez a gép tán egyenest a
Más világba megy velünk! —

Száz vasutat, ezeret!
Csináljatok, csináljatok!
Hadd fussák be a világot,
Mint a testet az erek.

Ezek a föld erei,
Bennök árad a műveltség,
Ezek által ömlenek szét
Az életnek nedvei.

Miért nem csináltatok
Eddig is már? . . . vas hiányzott?
Törjeteek szét minden láncot,
Majd lesz elég vasatok!

(Beje.)

A HARAGHOZ.

Kiapadsz-e, harag,
Te zuhatagos
Vad bérci patak,
Mely zúgva rohantál
A mélybe, s vetettél
Szilaj habokat . . .
Kiapadsz-e, harag,
Szivemből örökre?
Hát csendes házimadár
Lesz az erdei sasból,

Mely körmeit egykor
A bősz zivatar
Hátába ütötte,
És rajta lovagla
Kevély diadallal?
Hát vállatrántó
És fejbillentő
És hálósapkás
Jó békés polgár
Lesz a tüzes ifju?

Ki néha magával
Nem bírt, kinek ez
Volt a neve egykor
Mindenkinek ajkán :
Haragos Petőfi!

Mily aggalom ez, mily
Hiábavaló!
Nem hagyhat el engem
Nemes indulatom,
Az ifju-harag ;
Nem apadt ki szivemből
E zuhatagos
Vad bércei patak,
S nem fog kiapadni.
Csak csendesedett

Most némileg árja,
Mert róna mezőkön
Megy útja keresztül,
Mezőiden, hegy s völgy
Nélküli jelen.
De ott a jövődő
Sziklás vadona,
Mélységeivel . . .
Ha majd oda ér
Haragom pataka!
Megnőve folyammá
Ugy fog lezuhanni
Elleneidre, hazám,
Mint a feneketlen
Örvénybe a féktelen
Niagara!

(Pest.)

KINN A MÉNES, KINN A PUSZTÁN . . .

Kinn a ménes, kinn a pusztán,
A betyárok országutján.
Benn a csikós a csárdában,
Iszik isten igazában.

Hadd igyék, ha kedve tartja,
Ha kiszáradott a torka,
Nem is csoda ily melegben,
Süt a nap esze-veszetten.

De ha beballag kend, bátya,
Iszogatni a csárdába,
Legyen gondja a ménesre,
Bizza kelmed jó kezekre.

Ott kinn hagyott három bojtárt,
Egy sem ér egy hajító fát,
Mind a három azzal mulat,
Hogy alszik a kalap alatt.

Hevernek a földön hanyatt,
 Orcájok a kalap alatt,
 Egyebökkal nem gondolnak,
 Ha megpörköli is a nap.

Hát amott Kecskemét felől
 A homoktorlatok megőlj
 Ki lépeget szép lassacskán
 Egy szép sötétpej paripán?

Szép tüzes ló, de még rajta
 A legény tüzesebb fajta,
 Bátorság van a szemében,
 Karikás-ostor kezében.

Csak jön, csak jön, halk lépést tart,
 Egyszer a méneshez ugrat,
 Kiszakít egy jó nagy falkát...
 Kis-Kunság, most isten hozzád!

Fárad a nap, már alatt jár,
 Egyre nyargal még a betyár
 És előtte a paripák,
 Csattog-pattog a karikás.

Jön a csikós a csárdából
 Gyógyulóban mámorából,
 A bojtárok ébredeznek,
 Nagy híja van a ménesnek.

El az egész kerületbe
 Ló-keresni, szedtevette!...
 De hiszen kereshetik már
 Kit Szabadkán, kit Kikindán.

(Pest.)

MÉG ALIG VOLT REGGEL . . .

Még alig volt reggel, már megint este van.
Még alig volt tavasz, már megint itt a tél.
Még alig, Juliskám, hogy megismerkedtünk,
S már feleségem vagy, már rég azzá lettél.

Még alig hogy játszánk apáink térdén, s már
Maholnap ott alszunk nagyapáink mellett . . .
Csak annyi az élet, mint futó felhőnek
Árnya a folyón, mint tükrön a lehellet.

(Pest.)

SZILVESZTER ÉJE 1847-BEN.

I.

Hejh, vannak ma számadások!
Házi asszony, házi gazda,
Mit bevett és kiadott az
Év folytában, összeadja.

Vizsgálják a pénzes erszényt,
Mennyi volt benn s mennyi van még,
S törlik le a verítéket,
Mellyel azt a pénzt szerezték.

Feleségem, lásd, milyen jó,
Hogy mi nekünk nincsen pénzünk :
Nem piszkoljuk be kezünket,
S nem csorog a verítékünk.

Amazoknak a ládáik,
Mi nekünk szíveink telvék . . .
Az milyen szegény gazdagság!
Ez milyen gazdag szegénység!

II.

Még csak egy magam valék
Tavaly ilyen tájban,
Az idén már ketteskén
Vagyunk a szobában.

Furcsa lesz, ha már ez egy
Darabig majd így mén:
Eszkendőre hármacskán
Azután négyecskén.

III.

De félre, félre a tréfával,
Hisz beteg mellett állunk;
Beteg, haldoklik az esztendő,
Ez a mi drága kedves jó barátunk...
Fonjunk áldásból líliomfüzért,
Megkoszorúzni haldokló fejét.

Ő adta össze kezeinket,
Válhatlanúl, örökre,
Ő szállítá föl lelkeinket
Nem ismert és nem sejtett örömekre...
Fonjunk áldásból líliomfüzért,
Megkoszorúzni haldokló fejét.

Az a kevés bú, mit koronként
Szívünkre rá cseppente,
Nem keseríté boldogságunk,
Sőt azt még sokkal édesebbé tette...
Fonjunk áldásból líliomfüzért,
Megkoszorúzni haldokló fejét.

Haldoklik ő, már csak néhány halk
Szívdobbanás van hátra,
S az örök éj borúl e szemre,
Mely boldogságunk hajnalfényét látta...
Fonjunk áldásból líliomfüzért,
Megkoszorúzni haldokló fejét.

IV.

Az esztendőnek a halála
 Oly ünnepélyes egy halál!
 Ilyenkor minden jobb halandó
 Elzárkozik, magába száll.

S nem hogy barátnak, hanem még az
 Ellenségnek is megbocsát,
 És ez valóban nagyszerű, szép;
 De én is így tegyek-e hát?

Csak a zsarnok s a szolgalélek,
 E kettő az én ellenem,
 S én zsarnokoknak s rabszolgáknak
 Bocsássak meg? . . . nem, soha sem!

Az isten ítélőszékénél,
 Még ott sem mondok egyebet:
 «Hogysem ezeknek megbocsássak,
 Inkább elkárhozott legyek!»

(Pest.)

1848.

A TÉLI ESTÉK.

Hova lett a tarka szivárvány az égről?
 Hova lett a tarka virág a mezőkről?
 Hol van a patakzaj, hol van a madárdal,
 S minden éke, kincse a tavasznak s nyárnak?
 Oda van mind! csak az emlékezet által
 Idéztetnek föl, mint halvány síri árnyak.
 Egyebet nem látni hónál és fellegnél;
 Koldussá lett a föld, kirabolta a tél.

Olyan a föld, mint egy vén koldús, valóban,
 Vállain fejr, de foltos takaró van,
 Jéggel van foltozva, itt-ott rongyos is még,
 Sok helyen kilátszik mezítelen teste,
 Ugy áll a hidegben s didereg . . . az inség
 Vastagon van bágyadt alakjára festve.
 Mit csinálna kinn az ember ilyen tájban?
 Mostan ott benn szép az élet a szobában.

Áldja istenét, kit istene megáldott,
 Adván neki meleg hajlékot s családot.
 Milyen boldogság most a jó meleg szoba,
 S meleg szobában a barátságos család!
 Most minden kis kunyhó egy tündérpalota,
 Ha van honnan rakni a kandallóra fát,
 S mindenik jó szó, mely máskor csak a légbe
 Röpül tán, most beszáll a szív közepébe.

Legkivált az esték ilyenkor mi szépek!
 El sem hinnétek tán, ha nem ismernétek.
 A családfő ott fenn ül a nagy asztalnál
 Bizalmas beszédben szomszédal s komával.
 Szájokban a pipa, előttök palack áll
 Megtelve a pince legrégibb borával,
 A palack fenekét nem lelik, akárhogy
 Iparkodnak . . . újra megtelik, ha már fogy.

Kínálgatja őket a jó háziasszony,
 Ne félj, hogy tisztjéből valamit mulasszon,
 Hejh mert ő nagyon jól tudja, mit mikép kell.
 A kötelességét ő jól megtanulta,
 Nem bánik könnyen a ház becsületével,
 Nem is foghatják rá, hogy fősvény vagy lusta.
 Ott sűrög, ott forog, s mondja minduntalan:
 «Tessék, szomszéd uram, tessék, komám uram!»

Azok megköszönik, s egyet hörpentenek,
 S ha kiég pipájok, újra rá töltenek,
 És mint a pipafüst csavarog a légben,
 Akkép csavarognak szanaszét elméik,

És ami már rég elmúlt, nagyon régen,
 Összeszedetik, sorra elregélik.
 Akitől nincs messze az élet határa,
 Nem előre szeret nézni, hanem hátra.

A kis asztal mellett egy ifjú s egy lányka,
 Fiatal pár, nem is a múlt időt hányja.
 Mit is törődnének a multtal? az élet
 Előttök nagyon még, nem a hátok megett;
 Lelkők a jövőendő látkörébe tévedt,
 Merengve nézik a rózsafelhős eget.
 Lopva mosolyognak, nem sok hangot adnak,
 Tudja a jó isten, még is jól mulatnak.

Amott hátul pedig a kemence körül
 Az apró-cseprőség zúgva zsibongva ül,
 Egy egész kis halom kisebb-nagyobb gyermek
 Kártyából tornyokat csinál . . . épít, rombol . . .
 Űzi pillangóit a boldog jelennek,
 Tennapot felejtett, holnapra nem gondol. —
 Lám, ki hinné, mennyi fér el egy kis helyen :
 Itt van egy szobában mult, jövő és jelen!

Holnap kenyérsütés napja lesz, szítál a
 Szolgáló s dalolgat, behallik nótája.
 Csikorog a kútgém ott kinn az udvaron,
 Lovait itatj' a kocsis éjszakára,
 Húzzák a cigányok valami víg toron,
 Távolról hangzik a bőgő mormogása.
 S e különféle zaj ott benn a szobába'
 Összefoly egy csendes lágy harmóniába.

Esik a hó, még is fekete az utca,
 Nagy, vastag sötétség egészen behúzta.
 Járó-keelő ember nem is igen akad,
 Egy-egy látogató megy csak hazafelé,
 Lámpája megvillan az ablakok alatt,
 S fényét a sötétség hirtelen elnyelé.
 Eltűnik a lámpa, a bennlevők pedig
 Buzgón találgatják : vajon ki ment el itt?

(Pest.)

FELESÉGEK FELESÉGE . . .

Feleségek felesége,
Lelkemadta kicsikéje!
Jer ide már az ölembe,
Mulassak veled kedvemre.

Szerettelek lyánykorodban,
Szeretlek most százszor jobban,
Nem százszor, de ezerszerte,
Ha még nem haragszol érte.

Nem is tudja a nőtelen,
Mi az igazi szerelem.
Hogy tudná az istenadta?
Még csak akkor tanulgatja.

Nőtelen ember szerelme
Csak virág a kalap mellett ;
S most a szerelem én nékem
Lélezzetem, szívverésem.

De boldogok is vagyunk ám,
Ugy-e, lelkem kis Juliskám?
Meg se' várjuk a halálunk,
Elevenen égbe szállunk!
(Pest.)

EGY KÖNYVÁRUS EMLÉKKÖNYVÉBE.

Az életcél boldogság, de előbb
Fáradni kell, hogy ezt a célt elérd,
Ugy ingyen ahhoz senki sem jut el,
Ahhoz nagyon sok mindenféle kell :
A becsülettől soha el ne térj
Sem indulatból sem pedig díjért,

Szeresd hiven felebarátidat,
 Ne vond föl közted s más közt a hidat,
 A hon nevét, a drága szent hazát
 Szivednek legtisztább helyére zárd,
 S imádd az istent, s mindenek felett
 Áruld erősen költeményimet.

(Pest.)

ADORJÁN BOLDIZSÁRHOZ.

Mélységes völgyben, olyan mélyben,
 Hogy, amik állnak közelében,
 A mozdulatlan gránitbércek,
 Ezen vasnál vasabb falak,
 Még ők is, amint ott lenéznek,
 Szédülni látszanak . . .
 E mély völgynek legmélyebb fenekén,
 Hová a napvilág félfeketén,
 Jut el csak a sok bujkálás miatt,
 S hol a hold, ez a szép fonóleány,
 Olyan kísérteties szálakat
 Ereszt éjenként ezüst guzsalyán,
 Mikéntha fonna szemfedőt magának . . .
 A völgyben ott, egy nagy szomorfűzfának
 Tövén, nyílt egy kicsiny virág.
 Homály és lombok takarák,
 Nem volt körüle semmi, semmi fény,
 Csak egy fagyott nagy harmat reszketett
 — Egy örökkévaló könny — levelén,
 Mint a gyémánt a vérző seb felett.
 Mert a virág piros volt . . . nem csoda,
 Egy összetépett szívből támada.
 Kevés vándor fordult meg itt e tájon,
 Kevés szem akadott meg e virágon.
 De aki látta őt,
 Hamarjában nem mehetett el,
 Ott állt csodálkozó szemekkel
 E bú-növény előtt,

És nézte, nézte, s érzett kínokat,
 Miktől a lélek szerteszét szakad,
 De míg így ölte őt az, amit láta,
 Szivott bódítón-édes illatot . . .
 Barátom, ez a fájdalom virága,
 Ez a virág lantod zenéje volt. —

Miért tiprád el ezt a szép virágot?
 Mért hallgatott el így kezekben a lant?
 Nem fáj, nem fáj, midőn a földhöz vágta,
 S mintegy zokogva húrja kettépattant?
 Nem kiáltott rád a lelk'ismeret,
 Midőn rá tetted gyilkos kezedet?
 Mert gyilkos vagy, megölted
 Nem testedet,
 De ennél sokkal többet,
 Jobb részedet ;
 A lant a lelke a költőnek,
 S te, hah, te lelkedet öled meg! . . .
 Egy költő-lelket semmisíteni meg!
 Nem ismeréd tán küldetésedet?
 Szent és nagy ez valóban,
 Amely föld pusztulóban,
 Haldokló-félben van, amelynek már
 Nem használ sem eső, sem napsugár :
 Az a költő könnyhullatásitúl
 S mosolygásától újra fölvirul.
 Mivel felelsz majd, hogyha egykoron
 Az, aki küldött, számadásra von?
 Ha mondja majd : «Nézz arra lefelé,
 Amerre tetted útadat,
 Jól látszik, hosszú sivatag . . .
 A rád bízott földet nem míveléd!»

Föl, föl, barátom, drága minden perc,
 A föld futócsillagjai vagyunk,
 Csak addig élünk, míg leszaladunk ;
 Maholnap a bíró előtt lehetsz.
 Föl, föl, barátom, illeszd össze lantod,

Leheld beléje búbanatodat,
 Hisz a költő, ha a legfájóbb hangot
 Sohajtja, akkor a legboldogabb.
 Dalold el mind, mivel szived teli,
 S minden hang, amely ajkadon kijő,
 Lelked darabja légyen . . . oly dicső
 Kín és gyönyör között elvérzeni!

(Pest.)

VAN-E EGY MAROK FÖLD . . .

Van-e egy marok föld a magyar hazában,
 Amelyet magyar vér meg nem áztatott?
 Hajh, de már nem látszik a nagy ősök vére,
 Fiaik befesték újra feketére
 A földet, rá kenték a gyalázatot!

S így hazugság itt az örök igazság is,
 Hogy az oroszán nem szülhet nyúlfiat;
 Ti dicső apák, ti bajnok oroszánok,
 Ha ti a halálból most föltámadnátok,
 És látnátok satnya maradéktokat!

S ez a faj dicsekszik őse érdemével,
 Híres hajdanával úgy hetvenkedik . . .
 Hát majd a jövődő fog-e dicsekedni
 Mi velünk? vajon nem fogja emlegetni
 Orcapirulással e kor gyermekit?

Erre semmi gondunk. Tengünk, mint az állat,
 Megelégszünk azzal, hogy van kenyérünk,
 Messze elmaradtunk a világsorától,
 Kitöröltek a nagy nemzetek sorából,
 Élni nem tudunk és halni nem merünk.

Szégyen, szégyen! egykor mi valánk a sorsnak
 Számadó könyvében a legelső szám,
 S most leghátul állunk semmit sem jelentve . . .
 Kik lábunk ölelték egykor térdepelve,
 Most arcul csapkodnak ... szégyen rád, hazám!

S jaj nekem, százszor jaj, hogy szülőm ellen kell
 Kart emelnem, hogy megostorozzam őt,
 Gyermekek a szülőjét! . . . engem jobban éget
 A seb, melyet rajta vágok ; és nagy vétek,
 Jól tudom, az ily tett ég és föld előtt.

S én ezek dacára sem fogok pihenni,
 Érezek bár százszor több fájdalmakat,
 S verjen meg bár engem a nagy isten érte . . .
 Addig ostromlak, nemzetem, míg végre
 Földobog szived, vagy szívem megszakad!

(Pest.)

MIT CSINÁLSZ, MIT VARROGATSZ OTT?

Mit csinálsz, mit varrogatsz ott?
 A ruhámat foltozgatod?
 Rongyosan is jó az nékem,
 Varrj inkább egy zászlót, feleségem!

Sejtek, sejtek én valamit,
 A jó isten tudja, hogy mit,
 De elég, hogy szól sejtésem,
 Varrd meg azt a zászlót, feleségem!

Nem maradhat így sokáig,
 Mi hogyan lesz, majd elválík,
 Elválík a csatatéren,
 Varrd meg azt a zászlót, feleségem!

Drága áru a szabadság,
 Nem ingyen, de pénzen adják,
 Drága pénzen, piros véren ;
 Varrd meg azt a zászlót, feleségem!

Ha ilyen szép kéz varrja meg,
 A győzelem belé szeret,
 S mindig ott lesz közelében ;
 Varrd meg azt a zászlót, feleségem!

(Pest.)

EGY EMLÉK A KÓRHÁZBAN.

(Moreau után franciából.*

E durva ágyon végvonaglásomban
Még szánakozó könnyeket lelek,
Mert a dicsőség és lángész illatja
Árasztja el a fájdalomhelyet.
Itt énekelt ő, itt imádkozott és
Halt meg, reményeinek özvegye,
S én ismétlem, számlálva szenvedésim :
Szegény Gilbert, mennyit nem szenvedde!

«Bátorság, költő!» így beszéltek hozzám,
«Gondunk leszen lantodra és reád.»
Tennap mondák, s ma a vészben nekem csak
Az irgalom nyitá meg ajtaját.
Reszkess, gonoszság! végdalom megpendül,
S ha meghalok, rajtad lesz bélyege . . .
Ah, kiesik az író toll kezemből ;
Szegény Gilbert, mennyit nem szenvedde!

Ha hosszú sóhajtasaim után egy
Vigasztaló szó hangzanék nekem,
Ha volna itten egy baráti kéz, mely
Megmelegítné reszkető kezem!

* Hégésippe Moreau Franciaország egyik legszebb lelkű és legszerencsétlenebb költője. Született Párisban 1810-ben s meghalt 1838-ban sok évig tartó koldúsnyomor után egy kórházban isten- és embertől elhagyatva. Költeményeit halála előtt nem rég adta ki, s dicsősége még jókor érkezett . . . temetésére. Nyolc évi koplalásának díja pompás temetés volt. — Gilbert, ki-ről e dalának végsorai szólnak, előtte-élt francia költő volt s szinte, mint ő, nyomorban és kórházban halt meg. — És ezek Franciaországban történtek, a nagy és fényes Franciaországban! . . . mit mondjon, mit tegyen a magyar költő? hallgasson és, ha lehet ily szomorú vigasztalástól, vigasztalódjék. A költő mindenütt édes gyermeke az inségnek.

De a barátok nem hallják keservem,
 Estéjük lakomában foly ma le,
 S nem veszik észre társok távollétét . . .
 Szegény Gilbert, mennyit nem szenved!

Megátkozám én születésem napját ;
 De a természet olyan gyönyörű,
 De minden este erdők illatával
 Lebeg a szellő ablakom körül.
 Sétálni párosan virágos fűben,
 Bent a fák közt merengve ülni le :
 Oh mily boldogság, milyen szép az élet! . . .
 Szegény Gilbert, mennyit nem szenved!

(Pest.)

SZERETLEK ÉN, SZERETLEK TÉGED . . .

Szeretlek én, szeretlek téged,
 Kedves kis angyalom,
 Csak az fáj, hogy szerelmemet be
 Nem bizonyíthatom.

Igy egyszerűen a szavamra,
 Ha tetszik, nem hiszed,
 És én mikép oszlassam el, ha
 Vannak, kétségedet?

Születtem volna gazdag úrnak :
 Bizonyosság-tételért
 Egy-egy gyémántkövet dobnék el
 Minden kis szavadért.

Ha királynak születtem volna :
 Letenném koronám
 Egy kis virágkoszoruért, mit
 Kezecske fűzne rám.

Volnék szivárvány : kérnék, hogy
 Színeimet elfogadd,
 És festess bennök szalagot, mely
 Övezze derekad.

Ha volnék a világlátó nap :
 Ott hagynám az eget,
 S a nagy világ helyett nem néznék
 Mást, mint szemeidet!

(Pest.)

MINEK NEVEZZELEK? . . .

Minek nevezzelek,
 Ha a merengés alkonyában
 Szép szemeidnek esti-csillagát
 Bámulva nézik szemeim,
 Miként ha most látnák először . . .
 E csillagot,
 Amelynek mindenik sugára
 A szerelemnek egy patakja,
 Mely lelkem tengerébe foly —
 Minek nevezzelek?

Minek nevezzelek,
 Ha rám röpíted
 Tekinteted,
 Ezt a szelíd galambot,
 Amelynek minden tolla
 A békeség egy olajága,
 S amelynek érintése oly jó!
 Mert lágyabb a selyemnél
 S a bölcső vánkosánál —
 Minek nevezzelek?

Minek nevezzelek,
 Ha megzendülnek hangjaid,
 E hangok, melyeket ha hallanának
 A száraz téli fák,

Zöld lombokat bocsátánának,
 Azt gondolván,
 Hogy itt már a tavasz,
 Az ő régen várt megváltójok,
 Mert énekel a csalogány —
 Minek nevezzetek?

Minek nevezzetek,
 Ha ajkaimhoz ér
 Ajkadnak lángoló rubintköve,
 S a csók tűzében összeolvad lelkünk,
 Mint hajnaltól a nappal és az éj,
 S eltűn előlem a világ,
 Eltűn előlem az idő,
 S minden rejtélyes üdvességeit
 Árasztja rám az örökkévalóság —
 Minek nevezzetek?

Minek nevezzetek,
 Boldogságomnak édes anyja,
 Egy égbe rontott képzelet
 Tündér leánya,
 Legvakmerőbb reményeim
 Megszégyenítő ragyogó valóság,
 Lelkemnek egyedüli,
 De egy világnál többet érő kincse,
 Édes szép ifju hitvesem,
 Minek nevezzetek?

(Pest.)

A RAB OROSZLÁN.

A végtelen birodalom helyett
 Adának néki egy kis ketrecet!

Vasrostélyos kicsiny ketrechen áll
 Az oroszlán, a sivatag-király.

Hagyjátok őt békében állani,
Szentségtelenség háborítani.

Ha elrablák a szabadságot tőle,
Hadd gondolkozzék legalább felőle ;

Ha el nem éri a fa sudarát,
Hadd lépjen árnyékára legalább.

Ott áll merően, méltóságosan,
Még mostan is mily méltósága van!

Elvették szabadságát, mindenét,
De nem vehették hős tekintetét.

Merően áll, miként a piramid, amely
Sokszor nézett rá komor köveivel.

Ott járnak kósza gondolatjai,
Magát szülőföldére képzei,

Amelynek sivatagjait vele
Együtt zugá be a szamum szele.

Ez a szép föld, ez volt a szép idő! . . .
De tömlőcének őre jó,

S merengésének eltűnik világa,
Mert vesszejével őt ez főbe vágta.

Vessző s egy ily fickó parancsol néki,
Oh minden égnek minden istenségi!

Ilyen mélyen hajolt magas feje,
Ilyen gyalázatot kell tűrnie!

S a bámuló, otromba néptömeg
Gyalázatán még egy nagyot röhög.

Hogy mersz pisszeni, léha söpredék?
Ha szét találja törni tömlőcét,

Ugy összetéphet, ugy széjjeltagolhat,
Hogy lelked sem marad meg a pokolnak!

(Pest.)

A JÓ TANÍTÓ.

Van biz ott a sok rossz között,
Van jó tanító is ;
Volt nekem sok rossz tanítóm,
Volt nekem egy jó is.

Meg is maradt a fejemben,
Úgy emlékszem rája,
Mintha vén kopasz fejével
Most is itten járna.

Kopasz volt az istenadta,
Nem tehetek róla ;
Vén legény volt, ifjusága
Régen elvirúla.

Elhervadtak virágai,
Egy maradt meg épen,
Egy nagy bazsarózsa nyílott
Az orra hegyében.

Talán minden reggel újra
Kivirult az orra,
De nem csoda, mert gondosan
Táplálgatta, borral.

Már hiába, ha ez olyan
Különös plánta volt,
Hogy nem szívelt egyebet, mint
Pincei harmatot.

Ez alatt az orr alatt egy
 Nagy bajusz ácsorga,
 Egyik rúdja égbe készült,
 Másik le a porba.

A bajusz alatt szája volt,
 Szájában pipája,
 Lapátnak is beillett vón'
 Köpcös szopókája.

Zrínyijét még valamikor
 Árpád idejében
 Készítették, semmi szín sem
 Volt már a színében.

Gombok voltak akkorák rajt',
 Mint egy-egy pogány fej,
 Használták is tán a török
 Hadban buzogány helytt.

Mindenféle zsinórral úgy
 Ki volt kanyargatva,
 Hogy a mennydörgős mennykő is
 Eltévedett rajta.

A szabó jó szűkecskére
 Szabta a nadrágot,
 De azért egy kicsit még is
 Pótyögősen állott. —

Hosszan bajlódtam tán vele,
 De megérdemelte,
 Mert szörnyen jó ember volt az
 Istenteremtette.

Olyan jó tanító volt ő,
 Amilyen csak kellett,
 Esztendőn át asztal alatt
 Heverték a könyvek.

Ha leckémből fél betűt sem
Tudtam felmondáskor,
Azzal vigasztalt, hogy se baj,
Megtanulom máskor.

Ki is mutattam iránta
Jószívűségemet,
Vittem neki ajándékot,
Mikor csak lehetett.

Lelopkodtam sonkát, kolbászt
Saját kéményéből,
Ez volt ajándékom, s ő még
Meg is hitt vendégül!
(Pest.)

A PUSZTA TÉLEN.

Hejh, mostan puszta ám igazán a puszta!
Mert az az ősz olyan gondatlan rossz gazda;
Amit a kikelet
És a nyár gyűjtöget,
Ez nagy könnyelműen mind elfecséreli,
A sok kincsnek a tél csak hűlt helyét leli.

Nincs ott kinn a juhnyáj méla kolompjával,
Sem a pásztor legény kesergő sípjával,
S a dalos madarak
Mind elnémultanak,
Nem szól a harsogó haris a fű közül,
Még csak egy kicsiny kis prücsök sem hegedül.

Mint befagyott tenger, olyan a sík határ,
Alant röpül a nap, mint a fáradt madár,
Vagy hogy rövidlátó
Már öreg korától,
S le kell hajolnia, hogy valamit lásson...
Igy sem igen sokat lát a pusztaságon.

Üres most a halászkunyhó és a csőszház ;
Csendesek a tanyák, a jószág benn szénáz ;
Mikor vályú elé
Hajtják este felé,
Egy-egy bozontos bús tinó el-elbődül,
Jobb szeretne inni kinn a tó vizébül.

Leveles dohányát a béres leveszi
A gerendáról, és a küszöbre teszi,
Mégvágja nagyjából,
S a csizmaszárából
Pipát húz ki, rá tölt, és lomhán szipákol,
S oda-oda néz : nem üres-e a jászol?

De még a csárdák is ugyan csak hallgatnak,
Csaplár és csaplárné nagyokat alhatnak,
Mert a pince kulcsát
Akár elhajítsák,
Senki sem fordítja feléjük a rudat,
Hóval söpörték be a szelek az utat.

Most uralkodnak a szelek, a viharok,
Egyik fönn a légben magasan kavarg,
Másik alant nyargal
Szikrázó haraggal,
Szikrázik alatta a hó, mint a tűzkő,
A harmadik velök birkozni szemközt jó.

Alkonyat felé ha fáradtan elülnek,
A rónára halvány ködök települnek,
S csak félig mutatják
A betyár alakját,
Kit éji szállásra prüsszögve visz a ló . . .
Háta mögött farkas, feje fölött holló.

Mint kiűzött király országa széléről,
Visszapillant a nap a föld pereméről,
Visszanéz még egyszer
Mérges tekintettel,
S mire elér szeme a tulsó határra,
Leesik fejéről véres koronája.

(Pest.)

SZERELEMNEK RÓZSAFÁJA . . .

Szerelemnek rózsafája . . .
 Árnyékában heverek,
 Hulldogálnak homlokomra
 Illatozó levelek.

Szerelemnek fülmiléje
 Csattog a fejem fölött,
 Képzetemben minden hangja
 Egy-egy isten-álmat költ.

Szerelemnek poharában
 Ajkamat fűrösztgetem,
 Nem oly édes másból a méz,
 Mint ebből a gyötirelem.

Szerelem fejér felhői
 Erre felé lengenek,
 Mintha engem látogatni
 Jőne egy angyalsereg.

Szerelemnek holdvilága
 Rám arany palástot vet,
 Eltakarja, felejteti
 Vélem szegénységemet.
 (Pest.)

NE FELEDD A TÉRT . . .

(Moore után angolból.)

Ne feledd a tért, hol ők elestek,
 Az utósó s a legjobb vitézek;
 Mind elmentek és kedves reményink
 Velök mentek, egy sírban enyésznek.

Oh, ha visszanyernők a haláltól
 A szíveket, mik előbb dobogtak,
 Újra víni a szabadság harcát
 Színe előtt a magas mennyboltnak!

Pillanatra ha lehullna láncunk,
 Melyet ott ránk a zsarnok szoríta :
 Nincsen ember, nincsen isten, aki
 Minket újra megkötözni bírna!

Vége van . . . de bár a történetben
 Ottan áll a győző-név ragyogva,
 Átkozott az a dicsőség, amely
 A szabadok szíveit tapodja.

Sokkal drágább a sír és a börtön,
 Melyet honfi-névnek fénye tölt meg,
 Mint a győzedelmi oszlop, amit
 A szabadság romjain emeltek.

(Pest.)

HIDEG, HIDEG VAN OTT KINN . . .

Hideg, hideg van ott kinn,
 Arról nem tehetek,
 Nem is törődöm véle,
 Szobám elég meleg.

Ekkor . . . de mi közöm most
 A múlthoz én nekem?
 Nem, nem leszek hálátlan
 Irántad, jelenem,

Te foglald egyedül el
 Egészen a lelkemet,
 Számúzve a jövő s mult,
 Remény s emlékezet.

Mi is az a jövő s mult?
 Ha zordon vagy ha szép,
 Az mindegy, így is úgy is
 Tolvajnál nem egyéb.

Két tolvaj a jövő s mult,
 Incselkednek veled,
 Hogy szép szerén magokra
 Vonják figyelmedet,

S míg jobbra balra nézesz,
 Ellopják hirtelen
 A szép virágot, melyet
 Eléd tett a jelen.

Nem fogtok most ki rajtam,
 Zsebmetsző cimborák,
 Pusztuljatok szememből,
 Lóduljatok tovább.

Te állj, te állj előttem,
 Barátságos jelen,
 Jó ízűen merengek
 Mosolygó képeden.

Nem vagy merész kalandor,
 Regényes vad legény,
 Kinek fél vállán mente,
 Sastoll a süvegén.

Fejeden házisapka,
 Rajtad hálórúha,
 Kezedben egy pohár bor,
 Szádban török pipa.

Hadd rázzam meg, kedélyes
 Barátom, kezedet,
 E nagy karszékben töltöm
 Estém szemközt veled.

Füstöljünk, iddogáljunk . . .
 Vidáman ránk ragyog
 A lámpa, feleségem
 Szeme s a csillagok.
 (Pest.)

A VÖLGY S A HEGY.

Ha én hegy volnék! (sóhajtott a völgy)
 Ha én hegy volnék! milyen isteni
 A csillagok szomszédságából
 A nagy világra letekinteni.

Az a boldog hegy, ott uralkodik
 Királyi széke dicső magasán,
 Körülövedzi hódolattal
 Fejét a felhő tömjénfüst gyanánt.

A kelő nap első sugáriból,
 Tesz homlokára arany koronát,
 S a lemenő palástul adja
 Rá végsugárainak bíborát.

Ha én hegy volnék! itt elbújva kell
 Áttengenem homályos életemet,
 A szomszédig sem láthatok, s a
 Szomszédból sem láthatnak engemet. — —

Ha én völgy volnék! (sóhajtott a hegy)
 Ha én völgy volnék: oh milyen rideg
 Ez a magasság, e dicsőség,
 Amelyet tőlem úgy irigylenek.

Engem talál az első napsugár
 És az utósó is rajtam ragyog,
 És még is mindig olyan puszta,
 És még is mindig oly hideg vagyok.

Pillangó, harmat, csalogány, virág . . .
 Hiába hívom, egyik sem szeret.
 S mi oda lenn enyelgő szellő,
 Az ide fönn csatázó fergeteg.

Ha én völgy volnék! élnék ott alant,
 A nagy világtól mélyen rejtve el,
 S cserélgetném a boldogságot
 A szép tavasz kedves szülöttivel!

(Post.)

OLASZORSZÁG.

Megunták végre a földöncsuszást,
 Egymás után mind talpon termenek,
 A sóhajokból égháború
 Lett, s lánc helyett most kardok csörgenek,
 S halvány narancs helyett a déli fák
 Piros vérrózsákkal lesznek tele —
 A te dicső szent katonáid ők,
 Segítsd őket, szabadság istene!

Nos, elbizott hatalmas zsarnokok,
 Orcáitokrul a vér hova lett?
 Orcátok olyan kísértetfejér,
 Mikéntha látnátok kísértetet;
 Azt láttatok, valóban, megjelent
 Előttetek Brutusnak szelleme —
 A te dicső szent katonáid ők,
 Segítsd őket, szabadság istene!

Aludt Brutus, de már fölébrede,
 S a táborokban lelkesítve jár,
 Mondván: «ez a föld, honnan elfutott
 Tarquín s amelyre halva hullt Cäsár;
 Előttünk meghajolt ez óriás,
 S ti a törpéknek meghajoltok-e?» —
 A te dicső szent katonáid ők,
 Segítsd őket, szabadság istene!

Eljő, eljő az a nagy szép idő,
 Amely felé reményim szállanak.
 Mint ősszel a derültebb ég alá
 Hosszú sorban a vándormadarak ;
 A zsarnokság ki fog pusztulni, és
 Megint virító lesz a föld színe —
 A te dicső szent katonáid ők,
 Segítsd őket, szabadság istene!

(Pest.)

RÓZSAVÖLGYI HALÁLÁRA.

Vén muzsikus, mit vétettem én neked,
 Hogy mindig csak szomorítasz engemet?
 Keseregtem, mikor szólt a hegedűd,
 Hejh nem szól már, s ez nekem még keserűbb,
 Ez nekem még keserűbb!

Régi sorsa magyaroknak a bánat,
 E nélkül már tán élni sem tudnának,
 Ha már így van, ébredj föl, vén barátom,
 Hadd busúljunk legalább a nótádon,
 Hadd busúljunk nótádon!

Cudar nemzet biz a magyar, hiába,
 Nem igen néz se' előre se' hátra,
 Elfeledte, ami történt ezelőtt,
 A jövő meg? bánja is ez a jövőt,
 Bánja is ez a jövőt,

Egyszer ember csak a magyar, mikor a
 Fülét szívét megtölti a muzsika,
 Könnybe lábbad a két szeme olyankor,
 Eszébe jut a siralmas hajdankor,
 A siralmas hajdankor.

Sirathatjuk is a multat, Mohácsot,
 Kiket ott a török fegyver levágott ;
 Ha őket eltemették vón' rendesen,
 Húsz ezer sír állna ottan egy helyen,
 Húsz ezer sír egy helyen!

És mikor már kibusúltuk magunkat,
 M egfeszítjük lelkünket és karunkat,
 És ha akkor ott volna az ellenség,
 Ha még annyi volna is, mind elesnék,
 Mind egy szálig elesnék!

Akkor aztán bízni kezdünk magunkba',
 Hogy telik még mi tőlünk is nagy munka,
 Hogy kivirít még a magyar nép fája,
 S lombjait majd isten ember csodálja,
 Isten ember csodálja! —

Ébredj föl, vén muzsikus, vén barátom.
 Hadd busúljunk, lelkesedjünk nótádon,
 Olyan isten igazában tudtad te,
 Hogy hol fekszik a magyarnak a szive,
 A magyarnak a szive.

Mért hagytál el? hiszen mi rád nem untunk,
 Pedig veled ötven évet mulattunk,
 Gyere vissza, áldom azt az istened,
 Kezd el újra, kezd el azt az ötvenet,
 Kezd el azt az ötvenet! — —

Addig hittam, hogy sírjából megjelent,
 Megjelent, de csak addig volt idefent,
 Míg kezével hajlékára mutatott . . .
 Mi van benne? hegedű és koldusbot,
 Hegedű és koldusbot!

(Pest.)

AZ ORSZÁGGYŰLÉSHEZ.

Sokat is beszéltek, szépet is beszéltek,
 Jót is, de ebből a hon még nem él meg,
 Mert nincs rendében eljárásotok,
 Ti a dolog végébe kaptatok,
 És így tevétek már régóta mindig;
 Látják, kik a multat végigtekintik.
 Ki képzél olyan templomépítőt,
 Ki a tornyot csinálja meg előbb?
 És azt a levegőbe tolja, hogy
 Ott fönn maradjon, míg majd valahogy
 Alája rakja szépen a falat,
 S legeslegvégül jőne az alap.
 Ti vagytok ilyen mesteremberek,
 Ezért ad a hon nektek kenyeret,
 Ezért fizet szívének vérivel!
 Jobbat tesz, aki semmit sem mivel.
 Időt, erőt eltékozoltok, és ha
 Sükert mutattok is föl néha-néha,
 Csak olyan az, mint hogyha engemet
 A szomszúság bánt, s adnak víz helyett
 Ételt, s talán még épen olyan ételt,
 Mitől szomszúságom csak jobban éget.
 Ha ez siker, ha ez jótétemény:
 Elmémet a bölcsőben hagytam én.
 Hiába minden szép és jó beszéd,
 Ha meg nem fogjátok az elejét,
 Ha a kezdetnél el nem kezditek...
 Sajtószabadságot szerezzetek,
 Sajtószabadságot, csak ezt ide!
 Ez oly nagy, oly mindenható ige
 A nemzetben, mint az isten «legyen»-je,
 Amellyel egy mindenséget teremte.
 Hol ez nincs meg, bár másképp mindenek
 Eláradó bőségben termenek,

S bár az utósó szolga és a pór
 Zsebébül aranyat marokkal szór :
 Azon nemzetnek még sincs semmije,
 Azon nemzetnek koldus a neve.
 S hol ez megvan, bár rongyban jár a nép,
 Nyomorg, tengődik mindenfélekép :
 Azon nemzet gazdag végetlenül,
 Mert a jövődőt bírja örökül.
 Haladni vágyunk, de haladhatunk?
 Én istenem, milyen golyhók vagyunk!
 Lábunk szabad, de a szemünk bekötve,
 Hová megyünk? . . . meglássátok, gödörbe.
 Szemünk bekötve, fogva szellemünk,
 Az égbe szállnánk, s nem röpködhetünk,
 A szellem rab, s a ronda légbe fúl,
 Mely dögvészes már önnön átkitúl.
 A szellem rab ; mint a hitvány kutyát,
 A ház végére láncba szoríták,
 S láncát harapva tördeli fogát,
 Amellyel védni tudná a hazát . . .
 A szellem rab, s mi fönn tartjuk nyakunkat
 S szabad nemzetnek csúfoljuk magunkat!
 Szolgák vagyunk, rabszolgánál szolgábbak
 Megvetésére a kerek világnak!

(Pest.)

ANYÁM TYÚKJA.

Ejh mi a kő! tyúk anyó, kend
 A szobában lakik itt bent?
 Lám, csak jó az isten, jót ád,
 Hogy fölvitte a kend dolgát!

Itt szaladgál föl és alá,
 Még a ládára is fölszáll,
 Eszébe jut, kotkodákol,
 S nem verik ki a szobából.

Dehogy verik, dehogy verik!
Mint a galambot etetik,
Válogat a kendermagban,
A kiskirály sem él jobban.

Ezért aztán, tyúk anyó, hát
Jól megbecsülje kend magát,
Iparkodjék, ne legyen ám
Tojás szűkében az anyám. —

Morzsa kutyánk, hegyezd füled,
Hadd beszéljek mostan veled,
Régi cseléd vagy a háznál,
Mindig emberül szolgáltál.

Ezután is jó légy, Morzsa,
Kedvet ne kapj a tyúkhusra,
Élj a tyúkkal barátságba'...
Anyám egyetlen jószága.

(Vác.)

A TÉL HALÁLA.

Durva zsarnok, jégszívű tél,
Készülj . . . készülj, a halállal!
Jármodat megunta a föld,
És ledobja valahára;
Szabadság lesz! ím, az ég is
Ide szegődött a földhöz,
Fegyvertárából, a napból,
Tűznyilakkal rád lövöldöz.

Meg fogsz halni, vad, bitor tél!
Addig él csak minden zsarnok,
Míg magok alattvalói
Szabadságot nem akarnak;

Hogyha egyszer a raboknak
 Akaratja ki van mondva,
 Összecomlik börtön és lánc,
 S elenyészik híre hamva.

Harcolj, harcolj, föld, a téllel,
 Ne félj, megbírod, levágod,
 S szabadságodat kivívod,
 Tavasz a te szabadságod.
 Eljön, eljön a szép tavasz,
 S hoz virágokat kebledre,
 És szivárványt diadalmi
 Koszorúnak a fejedre!

Nézd, amelynek rabja voltál,
 A tél maga érzi vesztét,
 Dúlt arcán megtört szemébül
 Sűrű könnyek omlanak szét.
 Hah, ki eddig csupa jég volt,
 Most hogy olvad, mily gyáván hal! . . .
 Nem csoda, hiszen testvér a
 Gyávaság a zsarnoksággal.

(Pest.)

KEMÉNY SZÉL FÚJ . . .

Kemény szél fúj, lángra kap a szikra,
 Vigyázzatok a házaitekra,
 Hátha mire a nap lehanyatlik,
 Tűzben állunk már tetőtől talpig.

Édes hazám, régi magyar nemzet,
 Alszik-e csak a vitézség benned,
 Vagy apáink halálával elhalt?
 Illik-e még oldaladra a kard?

Magyar nemzet, ha rád kerül a sor,
Léssz-e megint, ami voltál egykor?
Oly hatalmas harcos, ki szemével
Jobban ölt, mint más a fegyverével!

A világot védtük hajdanában
A tatár és a török világban ;
Vajon most, ha eljön a nagy munka,
Meg bírjuk-e védni min magunkat?

Oh magyarok istene, add jelit,
Ha a kenyértörés elközelít,
Hogy az égben uralkodol még te
A magad s néped dicsőségére!

(Pest.)

BEAUREPAIRE.

Hogy kitelt a franciáknál
A király becsülete :
(Mint ezernyolcszázharmincban
S most valami két hete)

Fölberzenkedett a német,
S esküvék, hogy bosszut áll,
Megöli a szabadságot
És megmenti a királyt.

S vitte zsoldos seregét és
Longwy már meghódola,
Megy tovább, Verdunön a sor,
Elkezdődik ostroma.

Verdun gyáva népe reszket,
S reszkető félelmiben
Térd- s fejethajtást határoz,
Hogy bántása ne_ legyen.

De az őrség kapitánya
 Beaurepaire mást beszél :
 «Hódolásról nem lehet szó.
 Még nem oly nagy a veszély.

Ha az ellen fegyverünkbe
 Szerelmes, jól van, tehát
 Hadd vegye ki kezeinkből,
 Mi magunk ne adjuk át.»

Aki gyáva, siket is, nem
 Hallgatott rá a tanács,
 Tollat nyujtanak neki, hogy
 Irij' alá a hódolást.

Beaurepaire elhajtja
 A tollat, s fegyvert ragad,
 S lelkesülten és elszántan
 Mondja ki e szavakat :

«Éljétek túl hát a szégyent,
 A gyalázatot, de én
 Az ellennek csak holttestet
 Adni át megesküvém.

Bátraink előtt halálom
 Majd mint vonzó példa áll...
 Én betöltöm esküvésem...
 Végszavam : szabad halál!»

Neki szegzi kebelének
 S elsütötte fegyverét,
 S ez szívéből kiszakítá
 Életének gyökerét.

(Pest.)

NEMZETI DAL.

Talpra magyar, hí a haza!
 Itt az idő, most vagy soha!
 Rabok legyünk vagy szabadok?
 Ez a kérdés, válasszatok! —
 A magyarok istenére
 Esküszünk,
 Esküszünk, hogy rabok tovább
 Nem leszünk!

Rabok voltunk mostanáig,
 Kárhozottak ősapáink,
 Kik szabadon éltek haltak,
 Szolgaföldben nem nyughatnak.
 A magyarok istenére
 Esküszünk,
 Esküszünk, hogy rabok tovább
 Nem leszünk!

Sehonnai bitang ember,
 Ki most, ha kell, halni nem mer,
 Kinek drágább rongy élete,
 Mint a haza becsülete.
 A magyarok istenére
 Esküszünk,
 Esküszünk, hogy rabok tovább
 Nem leszünk!

Fényesebb a láncnál a kard,
 Jobban ékesíti a kart,
 És mi még is láncot hordtunk!
 Ide veled, régi kardunk!
 A magyarok istenére
 Esküszünk,
 Esküszünk, hogy rabok tovább
 Nem leszünk!

A magyar név megint szép lesz,
 Méltó régi nagy híréhez ;
 Mit rá kentek a századok,
 Lemossuk a gyalázatot!
 A magyarok istenére
 Esküszünk,
 Esküszünk, hogy rabok tovább
 Nem leszünk!

Hol sírjaink domborulnak,
 Unokáink leborulnak,
 És áldó imádság mellett
 Mondják el szent neveinket.
 A magyarok istenére
 Esküszünk,
 Esküszünk, hogy rabok tovább
 Nem leszünk!

(Pest.)

TIZENÖTÖDIK MÁRCIUS, 1848.

Magyar történet múzsája,
 Vésőd soká nyúgodott,
 Vedd föl azt s örök táblára
 Vésd föl ezt a nagy napot!

Nagyapáink és apáink,
 Míg egy század elhaladt,
 Nem tévének annyit, mint mink
 Huszonnégy óra alatt.

Csattogjatok, csattogjatok,
 Gondolatink szárnyai,
 Nem vagytok már többé rabok,
 Szét szabad már szállani.

Szálljatok szét a hazában,
Melyet eddig láncotok
Égető karikájában
Kínosan sirattatok.

Szabad sajtó!... már ezentul
Nem féltelek, nemzetem,
Szívedben a vér megindul,
S éled a félholt tetem.

Ott áll majd a krónikákban
Neved, pesti ifjuság,
A hon a halálórában
Benned lelte orvosát.

Míg az országgyűlés ott fenn,
Mint szokása régóta,
Csak beszélt nagy sikeretlen:
Itt megkondult az óra!

Tettre, ifjak, tette végre,
Verjük le a lakatot,
Mit sajtónkra, e szentségre,
Istentelen kéz rakott.

És ha jó a zsoldos ellen,
Majd bevárjuk, mit teszen;
Inkább szurony a szivekben,
Mint bilincs a kezeken!

Föl a szabadság nevében,
Pestnek elszánt ifjai!... —
S lelkesülés szent dühében
Rohantunk hódítani.

És ki állott volna ellen?
Ezren és ezren valánk,
S minden arcon, minden szemben
Rettenetes volt a láng.

Egy kiáltás, egy mennydörgés
 Volt az ezerek hangja,
 Oda tört a sajtóhoz és
 Zárját lepattantotta.

Nem elég... most föl Budára,
 Ott egy író fogva van,
 Mert nemzetének javára
 Célozott munkáiban.

S fölmenénk az ős Budába,
 Fölrepültünk, mint sasok,
 Terhüinktől a vén hegy lába
 Majdnem összeroskadott.

A rab író! oly örömmel
 S diadallal hoztuk el,
 Aminőt ez az öreg hely
 Mátyás alatt ünnepelt! —

Magyar történet múzsája,
 Vésd ezeket kövedre,
 Az utóvilág tudtára
 Ottan álljon örökre.

S te, szivem, ha hozzád férne,
 Hogy kevély légy, lehetnél!
 E hős ifjuság vezére
 Voltam e nagy tetteknél.

Egy ilyen nap vezérsége,
 S díjazva van az élet...
 Napoleon dicsősége,
 Te veled sem cserélek!

(Pest.)

A SZABADSÁGHOZ.

Oh szabadság, hadd nézzünk szemedbe!
Oly sokáig vártunk rád epedve,
Annyi éjen által, mint kísértet,
Bolygott lelkünk a világban érted.

Kerestünk mi égen földön téged,
Egyetlenegy igaz istenséget,
Te vagy örök, a többit mind bálvány,
Mely leroskad, egy ideig állván.

S még is, s még is számkivetve voltál,
Mint a gyilkos Kain bujdokoltál,
Szent nevedet bitóra szögezték,
Érkezésedet hóhérok lesték.

Megszűnt végre hosszú bujdosásod,
Sírba esett, ki neked sírt ásott,
Bevezettünk s uralkodás végett
Elfoglaltad a királyi széket.

Te vagy a mi törvényes királyunk,
Trónusodnál ünnepelve állunk,
Körülötted miljom s miljom fáklya
Meggyúlt szíveink lobogó lángja.

Oh tekints ránk, fönséges szabadság!
Vess reánk egy éltető pillantást,
Hogy erőnk, mely fogy az örömláztól,
Szaporodjék szemed sugarától.

De, szabadság, mért halvány az orcád?
Szenvedésid emléke szállt hozzád?
Vagy nem tettünk még eleget érted?
Koronádat a jövőtül félted?

Ne félj semmit, megvédünk . . . csak egy szót.
Csak emeld föl, csak mozdítsd meg zászlód,
S lesz sereged ezer és ezernyi,
Kész meghalni vagy diadalt nyerni!

S ha elesnénk egy szálig mindnyájan,
Feljövünk a sírbul éjféltájban,
S győztes ellenségednek megint kell
Küzdeni . . . kísértő lelkeinkkel!

(Pest.)

BORDAL.

Egyik kezemben a fegyverem,
A másikat sem hevertetem,
Jobb kezemben tartom kardomat,
Bal kezembe veszek poharat.

Aki mostan nem tart én velem,
Verje meg azt az én istenem,
Vigyék el a körmös angyalok . . .
A hazáért iszom, igyatok!

Igyunk, jó barátim, mostanság,
Bor a megtestesült bátorság,
Pedig nekünk ez kell, nem egyéb,
Öntsük hát magunkba hevenyén.

Ki tudja, hogy mit hoz a holnap?
Mire virad, tán már dobolnak,
Akkor aztán ki a csatára
Édes magyar hazánk javára!

Koszorú a haza homloka,
Szabadságból fontuk azt oda,
Ott is marad örök mindétig,
Azt ugyan le róla nem tépik.

Egyszer volt csak rabnép a magyar,
Többé lenni nem fog, nem akar,
Most már meg van vetve a lába,
S az úristen se hajt igába.

Szabadságunk, aki hozzád nyúl,
Elbucsúzhatik a világtul,
Szívében vér s élet nem marad,
Kiűritjük, mint e poharat!

(Pest.)

FÖLTÁMADOTT A TENGER . . .

Föltámadott a tenger,
A népek tengere;
Ijesztve eget földet,
Szilaj hullámokat vet
Rémítő ereje.

Reng és üvölt e tenger,
Hánykódnak a hajók,
Súlyednek a pokolra,
Az árbóc és vitorla
Megtörve, tépve lóg.

Látjátok ezt a táncot?
Halljátok e zenét?
Akik még nem tudtátok,
Most megtanulhatjátok,
Hogyan mulat a nép.

Tombold ki, te özönvíz,
Tombold ki magadat,
Mutasd mélységes medred,
S dobáld a fellegekre
Bőszült tajtékodat ;

Jegyezd vele az égre
Örök tanúságúl:
Habár fölül a gálya,
S alúl a víznek árja,
Azért a víz az úr!

(Pest.)

A KIRÁLYOKHOZ.

Azt adok, mit vajmi ritkán kaptok,
Ti királyok, nyílt, őszinte szót,
Ahogy tetszik, köszönjétek meg, vagy
Büntessétek a fölszólalót ;

Áll még Munkács, áll az akasztófa,
De szivemben félelem nem áll...
Bármit mond a szemtelen hizelgés,
Nincsen többé szeretett király!

Szeretett... hah, ezt a szép virágot
Tövestül kitéptétek ti rég,
S kidobtátok azt az országútra
S ott átment rajt' a szekérkerék.
Amely megtört esküvésitekkel
Megterhelten világszerte jár...
Bármit mond a szemtelen hizelgés,
Nincsen többé szeretett király!

Csak türnek már titeket a népek,
Csak türnek, mint szükséges rosszat,
S nem szeretnek... odafönn az égben
Megszámlálták napjaitokat.
Majd halljátok a nagy ítéltszót
Attól, aki mindenkit bírál...
Bármit mond a szemtelen hizelgés,
Nincsen többé szeretett király!

Föllázítsam a kerek világot,
Föllázítsam-e ellenetek,
Hogy a dühnek Sámson-erejével
Milliónként nektek essenek?
Megkondítsam a halálharangot,
Hogy borzadjatok hangjainál?...
Bármit mond a szemtelen hizelgés,
Nincsen többé szeretett király!

Nem lázítok, mert nincs erre szükség ;
Mért ráznám meg erőszakosan
Azt a fát, amelynek a gyümölcse
Már túlérve, rothadásba' van?
Ha megéri a gyümölcs, fájárul
Magától a földre hull alá...
Bármit mond a szemtelen hizelgés,
Nincsen többé szeretett király!

(Pest.)

VAN-E MOSTAN OLYAN LEGÉNY . . .

Van-e mostan olyan legény,
 Aki fél,
 Ha a mennykő jár is ott a
 Fejénél?
 Takarodjék el közülünk
 A gyáva,
 Bújjék bele a kemence
 Lyukába!

Testvéreim a szabadság
 Nevében,
 Álljuk meg a helyet amúgy
 Keményen,
 Mutassuk meg, hogy mik vagyunk?
 Olyanok,
 Akiken a veszedelem
 Ki nem fog!

A legelső jeladásra
 Kiállunk,
 Ha elesünk, új sor áll föl
 Utánunk ;
 Ha két magyar marad is a
 Világon :
 (Csak e kettő szabad legyen)
 Nem bánom!

Háromszínű magyar zászló,
 Dicső jel!
 Védelmezünk megfeszített
 Erővel,
 Kiemeltük a porból szent
 Szárnyadat,
 Röpjél előttünk a magas
 Ég alatt!

Háromszínű magyar zászló,
 Vezérelj,
 Egyikünk sem fösvénykedik
 Vérével!
 Ellenséged előbb meg nem
 Taposhat,
 Míg vérünkkel be nem festett
 Pirosra!

(Pest.)

KÉSZÜLJ, HAZÁM!

Készülj, hazám,
 Készülj, boldog haza!
 Oly ünnep vár reád, milyet
 Még nem pipázott magyar ember,
 Amely majd hét országra szól,
 Mint a lócsei kalendáriom.
 Készülj, hazám!

A bécsi német
 Egytől egyig, mind megveszett,
 Istentül elrugaszkodott, az
 Ördögnek adta lelkét,
 És mostan e belpoklosok
 Ezt kurjogatják:
 «Mi nekünk a szabadság
 Árnyéka nem kell,
 Maga a szabadság kell mi nekünk,
 Teljes szabadság minden áron!»
 Így kurjogatnak
 E sátán cimborái,
 S mi lesz a vége e historiának?
 Az lesz a vége, hogy császárijokat,
 Kegyelmes jó császárijokat
 Elkergetik,
 Családostul elkergetik.
 Isten Jehova úgyse'
 Elkergetik!

De ez lesz a magyarra nézve a
 Szerencse napja,
 A boldogságnak égi ünnepe!
 Közénk fog jőni
 A császár és családja,
 A felséges család!
 Így fognak hozzánk szólani:
 «Hű magyarok,
 Mi mindig bízunk bennetek,
 Mindig szerettünk titeket,
 Legjobban, legatyaiabban
 Szerettünk népeink között;
 Im kebletekre borulunk,
 Öleljetek meg,
 Kedves hű fiaink!»
 És kell-e több mi nekünk,
 Nekünk hű magyaroknak?

Letérdelünk előttök,
 Vándor sarúikról a port
 Lenyalják csókjaink
 S a hála és öröm könnyűi,
 Melyek majd, mint egy második Duna,
 Fognak keresztülfolyni a hazán;
 És egy kiáltás lesz a nemzet:
 (Egy olyan óriás kiáltás,
 Melytől a csillagok potyognak)
 («Vitam et sanguinem
 Pro rege nostro!»)
 Mint hajdanában
 Bőgtek dicső apáink. —
 S ha lesz közöttünk olyan vakmerő,
 Kinek eszébe jut,
 Hogy három század óta úr
 Hazánkon a Habsburg-család,
 S azóta a hazának
 Nem volt egy gondolatja,
 Nem volt egy érzeménye,
 Mely édesebb a kárhozatnál,

Az ilyen vakmerőt,
 Az ilyen szemtelent,
 Az ilyen háladatlant
 Honárulónak deklaráljuk
 És nyársra húzzuk!

Készülj, hazám, ez ünnepélyre,
 Készülj és örvendj, oh boldog haza!

S ti elcsapott királyok
 Itt Európában valamennyien,
 Jertek mi hozzánk,
 A jó magyar nép szívesen lát,
 Dicsőségének tartja, ha
 Hizlalhat bennetek,
 Jertek mi hozzánk!
 Kosztot, kvártélyt adunk,
 S az elvesztett királyi címek
 Kárpótolása végett
 Majd táblabírákká teszünk!

(Pest.)

MEGINT BESZÉLÜNK S CSAK BESZÉLÜNK . . .

Megint beszélünk s csak beszélünk,
 A nyelv mozog s a kéz pihen ;
 Azt akarják, hogy Magyarország
 Inkább kofa, mint hős legyen.

Dicsőségünknek kardja! csak most
 Készültél s már a rozsdá esz.
 Meglássátok, maholnap minden
 Az ó kerékvágásba' lesz.

Úgy állok itt, mint a tüzes ló,
Mely föl vagyon nyergelve már,
S prüsszögve és tombolva ott benn
Fecsegő gazdájára vár.

Nem a tettek terén fogok hát,
Mint egy csillag lehullani?
Megfojtanak majd a tétlenség
Lomhán ölelő karjai?

S nem lenne baj, ha magam volnék,
Hisz egy ember nem a világ,
De ezer és ezer van, aki
A zablán tépelődve rág.

Oh ifjaink, óh én barátim,
Ti megkötött szárnyú sasok,
Láng a fejem, jég a szívem, ha
Végig tekintek rajtatok! . . .

Föl, föl, hazám, előre gyorsan,
Megállni fél uton kívánsz?
Csupán meg van tágítva rajtad,
De nincs eltörve még a lánc!

(Pest.)

A KIRÁLY ÉS A HÓHÉR.

Úl a király nagy kevélyen
A fényes királyi széken,
Magas urak (aljas szolgák!)
Körülveszik, kezét nyalják.

De a trónus inogni kezd . . .
Földindulás okozza ezt?
Földindulás: néplázadás!
Gyarpodik szemlátomást.

Mint a folyóvíz a gátot,
 Eltépte a nép a láncot,
 S békójának töredéke
 Fegyver mostan a kezébe'!

Ing a trónus egyre jobban,
 Sompolyognak alattomban,
 Sompolyognak el az urak,
 A királynál csak egy marad.

Tudjátok-e, ki ez az egy,
 Aki maradt, aki nem megy?
 Orcája hó, ruhája vér,
 Keze halál, neve hóhér.

Szól a király: «Mind elhagyott!
 Csak másod magammal vagyok.
 Te vagy tehát, te vagy nekem
 Egyetlen egy hű emberem!»

«Azért, hogy én itt maradok,
 Híved, király, én sem vagyok»,
 Szólt a hóhér előlépve,
 «Királyoknak nincsen híve.

Kik a trónus körül járnak,
 Nem egyebek ők, mint árnyak,
 Tart az árnyék, míg süt a nap,
 Ha ez elmegy, vége annak.

Itt maradtam én te veled,
 Mert nekem te adsz kenyeret,
 Együtt lenni kell mi nekünk,
 Egymás nélkül nem élhetünk.»

(Pest.)

RÁKÓCZI.

Hazánk szentje, szabadság vezére,
Sötét éjben fényes csillagunk,
Oh Rákóczi, kinek emlékére
Lángolunk és sírva fakadunk!

Az ügy, melynek katonája voltál,
Nem sokára diadalmat ül,
De te nem léssz itt a diadalnál,
Nem jöhetsz el a sír mélyiből.

Hamvaidnak elhozása végett
Elzarándokolnánk szívesen,
De hol tettek le a földbe téged,
Hol sírod? nem tudja senki sem!

Számkiüztek nemzeted körébül,
Számkiüzve volt még neved is,
S bedőlt sírod a század terhétül,
Mely fölötte fekszik, mint paizs.

Oh de lelked, lelked nem veszett el,
Ilyen lélek el nem veszhetett;
Szállj le hozzánk hősi szellemeddel,
Ha kezdődik majd az ütközet.

Vedd a zászlót, vedd szellemkezedbe,
S vidd előttünk, mint hajdan vivéd,
S másvilági hangon lelkesítve
Erősítsd meg seregünk szívét.

S rohanunk az ellenség elébe,
S ha utánunk nyúl száz drága kéz,
S lesz előttünk száz halálnak képe:
Nem lesz köztünk, aki visszanéz.

S majd ha eljön győzedelmünk napja,
 A szabadság dicső ünnepe,
 Így kiált fel millióknak ajka :
 Aki kezdte, az végezte be!

(Pest.)

FELESÉGEM ÉS KARDOM.

Galamb van a házon,
 Csillag van az égen,
 Az én ölemben van
 Kedves feleségem ;
 Ugy tartják szelíden
 Ringató karjaim,
 Mint a harmatot a
 Rezgő fa lombjai.

Ha már megöleltem,
 Mért meg ne csókolnám?
 Csókokban nem szegény,
 Nem is fösvény a szám.
 Beszélgetünk is, de
 Az csak félig beszéd,
 A másik fele már
 Csókokba olvad szét.

Nagy a mi örömünk,
 Nagy a mulatságunk,
 Gyöngynek is beillik
 Fényes boldogságunk!
 De az én kardomnak
 Ez sehogy sem tetszik,
 Ránk szemét a falról
 Mogorván mereszti.

Mit nézesz, öreg kard,
 Olyan mérgesen ránk?
 Vén golyhó, talán a
 Szezelemfélés bánt?
 Hagyd el ezt te, bajtárs.
 Nem való ez néked,
 Ha férfi vagy, ne űzz
 Asszony mesterséget.

De meg nincs is okod,
 Engemet féltened,
 Hiszen ismerhetnéd
 Már feleségemet,
 Ismerheted lelkét,
 Ezt a ritka lelket,
 Aminőt az isten
 Nem sokat teremtet ;

Ha szüksége van a
 Hazának karomra,
 Téged saját keze
 Köt fel oldalamba,
 Oldalamba köt, és
 Búcsuját így veszi :
 Menjete, legyetek
 Egvárnak hívei!

(Pest.)

A TAVASZHOZ.

Ifju lánya a vén télnek,
 Kedves kikelet,
 Hol maradsz? mért nem jelensz meg
 A világ felett?

Jöszte, jöszte, várnak régi
 Jó barátaid;
 Vond föl a kék ég alatt a
 Fák zöld sátrait.

Gyógyítsd meg a beteg hajnalt,
 Beteg most szegény,
 Oly halványan üldögél ott
 A föld küszöbén;

Áldást hoz majd a mezőre,
 Ha meggyógyítod:
 Édes örömkönnyeket sír,
 Édes harmatot.

Hozd magaddal a pacsírtát,
 Nagy mesteremet,
 Aki szép, szabad dalokra
 Tanít engemet.

S ne feledd el a virágot,
 S ne feledd el ezt,
 Hozz belőle, amennyit csak
 Elbír két kezed.

Nagyobbodtak a halálnak
 Tartományai,
 S bennök sokan a szabadság
 Szent halottai;

Ne legyenek szemfedőtlen
 Pusztá sír alatt :
 Hintsd reájok szemfedőül
 A virágokat!

(Pest.)

A MAGYAROK ISTENE.

Félre kislelkűek, akik mostan is még
 Kételkedni tudtok a jövő felett,
 Kik nem hiszitek, hogy egy erős istenség
 Őrzi gondosan a magyar nemzetet!

Él az a magyarok istene, hazánkat
 Átölelve tartja atyai keze ;
 Midőn minket annyi ellenséges század
 Ostromolt vak dühhel : ő védelmeze.

Az idők, a népek éktelen viharja
 Elfujt volna minket, mint egy porszemet,
 De ő szent palástja szárnyát ránk takarta,
 S tombolt a vihar, de csak fejünk felett.

Nézzetek belé a történet könyvébe,
 Mindenütt meglátni vezérnyomdokát,
 Mint a folyóvízen által a nap képe,
 Áthuzódik rajta arany híd gyanánt.

Így keresztüléltünk hosszú ezer évet ;
 Ezer évig azért tartott volna meg,
 Hogy most, amidőn már elértük a révet,
 Az utósó habok eltemessenek?

Ne gondoljuk ezt, ne káromoljuk őtet,
 Mert káromlás, róla ilyet tenni fel,
 Nem hogy egy isten, de még ember sem űzhet
 Ily gúnyos játékot gyermekeivel!

A magyar nemzetnek volt nagy és sok vétke,
S büntetéseit már átszenvedte ő;
De erénye is volt, és jutalmat érte
Még nem nyert . . . jutalma lesz majd a jövő.

Élni fogsz, hazám, mert élned kell . . . dicsőség
És boldogság lészen a te életed . . .
Véget ér már a hétköznapi vesződés
Várd örömmel a szép derült ünnepet!
(Pest.)

ILYEN ASSZONY VALÓ NÉKEM . . .

Ilyen asszony való nékem,
Mint az én kis feleségem.
Eszemadta kis barnája,
Te vagy a világ rózsája.

Nem vagyok az, aki voltam,
Aki annyit szomorkodtam;
Csillagos ég az életem,
Ezt is neked köszönhetem.

Édes szemed mosolygása
Örömemnek kútforrása,
Többet ér egy tekinteted,
Mint a tavasz, mikor legszebb.

Meg is érem minélelőbb,
Megérem én azt az időt,
Hogy ahová lépsz, kedvesem,
Lábad nyomán virág terem.

Ha dicsérni akarnálak,
Sokfélének mondhatnálak,
Nem mondalak én egyébnek,
Csak az isten remekének!
(Pest.)

A LEDŐLT SZOBOR.

Állt egy szobor magas hegy tetején.
Olyan magas volt e hegy, hogy neki
A fellegek szolgáltak öv gyanánt,
S vállán pihent meg nyári délben a nap.

E hegytetőn állott az ércszobor,
Egy méltóságos óriás-alak,
Egyik kezében háborúi kard,
Másik kezében győzedelmi zászló.

Mikép jutott e hegyre e szobor?
A földről vitték őt oda, vagy az
Égből esett le? . . . így szentebb, de úgy
Magasztosabb, ha emberkéz emelte.

Az ég s a föld közös munkája volt,
Isten segített, ember fáradott;
Sok száz esztendő mult el, mialatt,
Sok miljom kéz bevégezé a munkát.

De végre meglett. Fönn állt a szobor.
Európa látta s nézte, s mindenik
Térd meghajolt, lenyomta őket a
Fél tisztelet fél rettegés előtte.

Áll még a hegy, de orma bús, rideg.
Hol a szobor, mely koronája volt?
Tán megirigylé a földtől e dísz
Az ég, s magához fölragadta? . . . oh nem!

Földindulás jött, mely lerombolá,
Megingatá alapján őt e vész,
A magasból a mélybe dőlt alá,
S alant a völgyben elnyelé a posvány.

Hazám, hazám, te szent dicső szobor.
E posványban kellett fetrengened,
Ott henteregtél három századig
A sárrá rothadt zöld hullámok alján.

S fejed, mit egykor koszorú gyanánt
Öveztek fönn a szomszédcsillagok,
Az ingoványnak undok férgei
Borították el ronda testeikkel.

Oh én hazám, oh én szegény hazám!
Minek nevezzem azt az érzeményt,
Mely mint egy sötét felhőszakadás
Omlik szivemből multad emlékére?

De félre, bú, de félre, gyász, el, el!
Nincs a mocsárban már a szent szobor,
Fertő-ágyából kiemeltük őt,
Kihoztuk őt a tiszta levegőre.

Oh jertek, jertek, mossuk tagjait,
Legyen, mint volt, olyan szeplőtelen,
Jőjön, segítsen mosni mindenik,
Az asszony könnyel és a férfi vérrel.

Ha régi fényében ragyogni fog,
Akkor menjünk pihenni, társaim . . .
Akkor se még, nem! még azon kívül
Uj kötelesség fáradalma vár ránk.

Föl kell emelnünk a szobrot megint
A hegyre, melyen egykor tündökölt,
Amelyről olyan méltóságosan
Nézett alá a bámuló világra.

Föl, nemzetemnek apraja, nagya,
Szégyen reá, ki lomhán vesztegel,
Dicsőség arra, aki dolgozik . . .
Válasszatok most : szégyen vagy dicsőség!

(Pest.)

MÁR MI NÉKÜNK ELLENSÉGÜNK...

Már mi nekünk ellenségünk
Egész világ, látom én ;
Szegény magyar, beh magad vagy
Ezen a föld kerekén!

Akivel mi megosztottuk
Asztalunknak ételét,
Ruháinkat, hajlékunkat :
Éhenkórász volt elég.

Aki hozzánk jőne mostan,
Bajainkat osztani,
Aki velünk kezet fogna :
Nincs barát, nincs atyafi.

No de semmi, jó az isten,
Ugy lesz, ahogy lenni kell ;
Hagyjanak el! csak magunkat
Mi magunk ne hagyjuk el.

És mi nem hagyjuk magunkat,
Míg lesz egy kéz és egy kard ;
Fogadom azt, hogy megbánja,
Aki bántja a magyart!

Hosszu a mi türelmünk, de
Ha egyszer kifakadunk,
Akkor aztán hosszú ám és
Rettentő a haragunk.

Tudhatják az ellenségink,
Mint viselünk háborut,
Ha pedig már elefeledték,
Jól van, majd eszükbe jut.

Ugy elütjük-verjük őket,
 Ha türelmünk megszakad,
 Hogy magunk is megsajnáljuk
 Szegény nyomorultakat!

(Pest.)

KIS FIU HALÁLÁRA.

Alighogy kivettek a bölcsőből,
 Kis fiúcska, koporsóba tettek ;
 Volt-e méltó a világra jőnöd?
 Mi haszna volt rövid életednek?

Balga kérdés! te eleget éltél,
 Bármi hamar végezed be pályád ;
 Hány nem érte meg, amit te? ámbár
 Késő vénség görbitette vállát.

Te megérted kurta életedben
 A magyar nemzet feltámadását,
 Te hallottad e szent zajt, s magad is
 Kiáltottad : éljen a szabadság!

(Pest.)

BÁNK BÁN.

Ügyefogyott király volt az
 A második Endre,
 Papucs alatt szuszogott az
 Isten-teremtette ;
 Felesége tartotta az
 Ország gyeplőszárát,
 Ógyelgett is ám a szekér
 Majd tüled majd hozzád.

Gyöngé kéz az asszony keze,
 Nem való kormányra,
 Hát ha még a gyöngeségnek
 Gonoszság a párja!
 Endre király, gonosz asszony
 A te feleséged,
 Szíve gonosz, neve Gertrúd,
 Születése német.

Gertrúd a jó magyarokat
 Kutyába se vette,
 Hivatalról, méltóságról
 Le-letevegette,
 A helyökbe meg a maga
 Perepútyát rakta,
 Maradtak vón', vesztek vóna
 Ott a hazájokba!

Ilyen sértést szenvedtenek
 A nagy uraságok,
 A szegény nép meg szenvedett
 Húzzavonjaságot,
 Szenvedett az istenadta
 Árva magyar népe,
 Mint a Krisztus a keresztfán.
 Olyan volt a képe ;

Ugy fizette a sok adót,
 Hogy a szeme dűledt,
 Nem volt irgalom számára.
 Nem volt könyörület.
 A királyi udvarból ily
 Nyájas szavak jöttek :
 «Dolgozz, paraszt, dolgozz, fizess,
 Azután dögölj meg!»

Néhányan az efféléket
 Megsokalták végre,
 Szövetkeztek rettenetes
 Összeesküvésre,

Azt mondták : «Söpörjük ki
A királyi házat,
Annyi benne a szemét, hogy
Igazán gyalázat!»

Csak Bánk Bán, a nádorispán,
Tartóztatta őket,
Nem remélt-e sikert? vagy tán
Remélt jobb időket?
De mikor a feleségét . . .
Iszonyú történet ; . . .
Hogyan kezdjem? hogy végezzem! . . .
No jaj neked, német!

Bánk bánnak a feleségét
A királyné öccse
Erőszakos lator móddal
Megszéplősítette.
Szép az asszony, ifju és jó,
Asszonyok virága!
S eltiporva, bele dobva
Fertőzet sarába!

«Föl, barátim!» ordit a férj
Kínja nagy voltában,
«Lelkemen a bosszuállás,
Kardomon halál van ;
Föl, barátim, egyenesen
A királyi házba . . .
Királyi ház? bordélyház és
Zsiványok tanyája!»

És bementek egy csoportban
A királyi lakba,
Ott a német urak épen
Dőzsöltek kacagva,
Akkor is, míg a magyarnak
Borát, étkét falták,
A szegény magyar nemzetet
Vesztettül csufolták.

Megálltak ám a magyarok
 A ház közepében,
 Mindeniknek egy-egy mennykő
 Villogott szemében;
 Meg is hökkent a németiség
 Egy keveset ekkor,
 Aki ivott, gégejében
 Ecetté vált a bor.

Kezdte pedig a beszédet
 Mag' a nádor, Bánk bán,
 Királynénak s udvarának
 Jó estét kívánván:
 «Jó estét, jó mulatságot,
 Főlséges személyek...»
 A királyné: «Mit akartok,
 Hivatlan vendégek?»

«Azt azonnal tudni fogod,
 Nem soká váratlak»,
 Felelt Bánk bán, «elbeszélem
 Neked s ez uraknak.
 Tiszteletet parancsolok!
 Mert nemzet áll itten,
 Egy megbántott nemzet és a
 Bosszuálló isten.

Mi vagyunk a vendégek itt?
 És nem ti lennétek?
 Ti vagytok itt a hivatlan
 S hálátlan vendégek!
 Befogadtunk titeket s ti
 Kivertetek minket,
 És eszitek és isszátok
 Testünket, vérünket.

De csak ettétek... mert ez az
 Utósó falattok,
 Ami most van szájatokban,
 Ettül megfuladtok!

Először is te halsz meg, te
 Gertrud, német szajha!
 Te királyné s kerítőné
 Egy személyben! . . . rajta!»

Bánk bán kardja a királynét
 Át meg átaljárta,
 S magyarság a németiséget
 Hányta mind kardjára.
 Aki bírta, megszökéssel
 Életét elorzá ;
 Meghalt, aki nem szökhett . . .
 Kitisztult az ország!
 (Pest.)

AUSZTRIA.

Miként elpusztult Jeruzsálem,
 El fogsz pusztulni, Ausztria,
 S mint Jeruzsálemnek lakói,
 Földönfutók lesznek császárajaid,
 Földönfutók és üldözöttek!
 Készüljetek,
 Ti fölfuvalkodott félistenek,
 Az óra kondul s futnotok kell,
 Hogy el ne zúzzanak
 Az omló trónus romjai . . .
 Ott veszni nem szabad ti nektek,
 Ti nektek élni, hosszan élni kell a
 Bukás után
 Nyomorban, végetlen nyomorban!

Hiába mossátok kezeiteket,
 Ti Pontius Pilatusok,
 Ámíthatjátok a világot,
 De lát az isten s ismer bennetek,
 S nincs számotokra többé kegyelem ;

Vagy érdemeltek-e
 Csak annyit is az ég kegyéből,
 Amennyitől egy hajsza meghajol?
 Nem! — Birodalmatok
 A szabadság kalváriája,
 Uralkodás volt minden vágyatok,
 Ezért emeltetek Munkácsokat,
 Hogy a szellem világát, melegét,
 A rabbilincsek e fölölvasztóját
 Elrejtsetek mélységes föld alá,
 S fölötte a sötétségben buján
 Tenyészhessék a zsarnokok virága,
 A test- s lélekzsibbasztó butaság ...
 Elrablottátok a népek jogát,
 És elloptátok kincseit,
 Ti bíboros haramják,
 Ti koronázott tolvajok!

De a lopott vagyont
 El nem vizitek magatokkal ;
 Félmeztelen
 Fognak kiverni titeket
 A fölemelkedett alattvalók,
 Mint a tűzkardos angyal
 Ádámot-Évát a paradicsombul.
 Kolduljatok, miként
 Koldultak milliók miattatok!
 Koldulni fogtok és
 Nem nyertek alamizsnát,
 Mert akihez fordultok, az mind
 Gázságitoknak áldozatja volt,
 Rátok köp, elrúg bennetek,
 És undorodva fordul el!
 S ha ekkép éhen vesztetek,
 Dögtestetekre hollók szállanak,
 Mert nem lesz és ne légyen ember az
 Utálat miatt, aki eltemessen ;
 A hollók gyomra lesz majd sírotok
 És szemfedőtök a népeknek átka!

(Pest.)

MIT NEM BESZÉL AZ A NÉMET...

Mit nem beszél az a német,
 Az istennyila ütné meg!
 Azt követeli a svábság:
 Fizessük az adósságát.

Ha csináltad, fizesd is ki,
 Ha a nyelved öltöd is ki,
 Ha meggebedsz is beléje,
 Ebugatta himpellére!...

Ha pediglen nem fizetünk,
 Aszondja, hogy jaj mi nekünk,
 Háborút küld a magyarra,
 Országunkat elfoglalja.

Foglalod a kurvanyádat,
 De nem ám a mi hazánkat!...
 Hadat nekünk ők izennek,
 Kik egy nyúlra heten mennek.

Lassan, német, húzd meg magad,
 Könnyen emberedre akadsz:
 Ha el nem férsz a bőrödbe,
 Majd kihúzunk mi belőle!

Itt voltatok csókolozni,
 Mostan jöttök hadakozni?
 Jól van hát, jól van, jőjetelek,
 Majd elválík, ki bánja meg.

Azt a jó tanácsot adom,
 Jőjetelek nagy falábakon,
 Hogy hosszúkat léphessetek,
 Mert megkergetünk benneteket.

Fegyverre nem is méltatunk,
Mint a kutyát, kibotozunk,
Úgy kiverünk, jobban se kell,
Még a pipánk sem alszik el!

(Pest.)

FEKETE-PIROS DAL.

Hagyjátok el azt a piros-fehér-zöld színt,
Lejárt az ideje!
Más szín illeti most a magyar nemzetet:
Piros és fekete.
Fessük zászlainkat fekete-pirosra,
Mert gyász és vér lesz a magyar nemzet sorsa.

Kicsiny sziget vagyunk tenger közepében,
Erős vihar támad,
Minden felől jönnek és megostromolják
A habok hazámat.
Fessük zászlainkat fekete-pirosra,
Mert gyász és vér lesz a magyar nemzet sorsa.

Készül az ellenség; és mi készülünk-e?
Mit csinál a kormány?
Ahelytt, hogy őrködnék, mélyen mélyen alszik
Fönn a haza tornyán.
Fessük zászlainkat fekete-pirosra,
Mert gyász és vér lesz a magyar nemzet sorsa.

Fönn a kormány alszik, mi pedig itt alant
Vigadunk, dőzsölünk,
Mintha mind a három isten nem gondolna
Mással, csak mi velünk.
Fessük zászlainkat fekete-pirosra,
Mert gyász és vér lesz a magyar nemzet sorsa.

Eszembe jut Mohács, az a szomorú kor!
 Akkor is így tettünk,
 Terített asztalnál telt poharak körül
 Bút és bajt feledtünk.
 Fessük zászlainkat fekete-pirosra,
 Mert gyász és vér lesz a magyar nemzet sorsa.

Mohács, Mohács! . . . tarka lepke, gondtalanság
 Röpködött előttünk,
 Azt üztük, pedig már a török oroslán
 Elbődült mögöttünk.
 Fessük zászlainkat fekete-pirosra,
 Mert gyász és vér lesz a magyar nemzet sorsa.

Hol lesz az új Mohács? hol megint húszezer
 Magyar vitéz vész el,
 Mérföldekre nyúló rónát borítva el
 Kiomló vérével.
 Fessük zászlainkat fekete-pirosra,
 Mert gyász és vér lesz a magyar nemzet sorsa.

Hol lesz az új Mohács? ahol megint lemegy
 Majd a haza napja,
 S háromszáz évig vagy talán soha többé
 Arcát nem mutatja!
 Fessük zászlainkat fekete-pirosra,
 Mert gyász és vér lesz a magyar nemzet sorsa.
 (Pest.)

MIÉRT KISÉRSZ . . .

Miért kísérsz minden lépten nyomon,
 Te munkás hazaszeretet?
 Éjjel nappal mért mutatod nekem
 Gonddal borított képedet?
 Örökké itt vagy, itt vagy én velem,
 Úgy is látlak, ha behunyom szemem.

Tudom, kevés, mit a honért tevék,
 De megtevém, amennyi telt,
 Van, akinek nagyobb az ereje,
 S mégis kevesebbet mivelt;
 Kérlek, fordítsd el tőlem képedet
 Csak egy időre, hazaszeretet!

Oh hadd feledjem, hogy polgár vagyok!
 Itt a tavasz, virít a föld,
 Virágillat s a zengő madarak
 Dala eget földet betölt,
 Arany felhők, e nyájas szellemek,
 Fejem fölött vidáman lengenek.

Oh hadd feledjem, hogy polgár vagyok!
 A költészetnek istene
 Olyan kegyes hozzám; iránta én
 Hálátlanságba essem-e?
 Ott vesztegelni hagyjam lantomat,
 Míg a bútól majd húrja szétszakad?

Oh hadd feledjem, hogy polgár vagyok!
 Van ifjuságom s kedvesem,
 Gyöngyökbe foglalt órákkal kínál
 Az ifjuság s a szerelem,
 És minden óra, mit el nem vevék,
 Egy elpazarlott örök üdvösség.

Hah, mennyi tündér együtt: ifjuság,
 Tavasz, költészet, szerelem!
 El hagyjam őket tőlem szállani?
 Utánok vágyva nyúl kezem...
 Jertek hozzám... nyujtsátok karotok...
 Öleljetek meg, tietek vagyok!

(Pest.)

A KIRÁLY ESKÜJE.

Megesküdt a király
Hunyadi Lászlónak :
«Esküszöm az égre,
Az ég istenére,
Bántani nem foglak.»

Készül föl Budára
Jó Hunyadi László.
Ne menj fel, ne menj fel,
Ne légy életeddel
Könnyelműen játészó!

Vermed lesz Budavár,
Bele esel, ha mégysz,
Maradj lenn Belgrádban,
Vagy bujdoss hazátlan,
Szép fiatal vitéz.

Kora még te néked
Sírba fekünnöd le,
Éktelen halotti
Szemfedőt borítani
Ékes szemeidre.

Hazám szép vitéze,
Ne menj föl Budára!
Látod, mi villog ott?
Nem a te csillagod...
Hóhérbárd sugára!

«Balga aggódástok
Nem ijeszt el engem;
Köszönöm tanácstok,
De reá nem állok,
Megyek, föl kell mennem.

Vén Budavárban van
Ifju menyasszonyom;
Érted száz halálba
Mennék meg sem állva,
Szerelmes angyalom!

De halálrul ottan
Szó sincs, nem is lehet,
Megesküdtél nekem,
Királyom, s én hiszem
Szent esküvéseidet.»

Nemes bizalommal
László Budán termett.
Ássák a zsványok,
Ássátok, ássátok
Alája a vermet!

Menyasszonya keblén
Meg nem pihenhetett,
Szerelme egébül
Mély pokolba szédül:
Tömlöcbe vettetett.

«Miért dobtok engem
Fekete tömlöcbe?»
— «Mert királyod ellen
Van szándék szivedben;
Hüséged megszegve.»

— «Én királyom ellen!
Én hüségetszegő!
Emelj szót ellenem,
Lelkiismeretem,
Légy bíróm, lépj elő.

Ez hallgat, ez alszik,
Mint csecsemő gyermek
Anyja lágy ölében,
S engemet, oh szégyen!
Itt bilincsre vernek.

Vegyétek le rólam
Ezt a rozsdás vasat,
S adjátok helyébe
Hazám védelmére
Tündöklő kardomat!»

Beszélhetsz, jó vitéz,
Senki sem hallgat rád,
Tömlöcöd becsukták,
Halld fordulni kulcsát,
Csikorogni a zárt.

Nem sokáig hagyták,
Hogy magát eméssze
Nagy Magyarországnak
Legszébbik virága,
Legnagyobb vitéze.

«Kelj föl, és jöszte ki!»
— «Szabad vagyok tehát?»
— «Szabad léssz, oly szabad,
Hogy egy óra alatt
Ott vagy, ahol apád.»

— «Mit? megöltök engem?
Apám szent nevére,
Ez örült merészség! . . .
Ki sem hallgatva még,
És már elítélve.

Hunyadi Jánosnak
Vagyok én gyermeke;
Velem így tennetek
Nem rettent bennetek
E félisten neve?

De volnék akárki,
Én ártatlan vagyok,
S a király végtére
Esküvel ígérte,
Hogy bántani nem fog!

Halld meg, egész világ,
Te hozzád kiáltok:
Így add rá hitedet,
Ha esküvéseket
Tesznek a királyok!»

Szép vitéz Hunyadit
Föl Szent-György terére
Hurcolták a latrok . . .
Többet is akartok
Tudni? kifolyt vére!

Háromszor csapott a
Hóhér a fejéhez,
S László vitéz még él,
Él, s halljátok, beszél,
Ekkép szól a néphez:

«Én ártatlan vagyok;
Ha volna is vétkem,
Bűnhödtem már érte,
S törvény értelmében
Szabad már személyem!»

S föláll László vitéz,
De megbotlik lába,
S estében negyedszer
Sujt hozzá a mester
És fejét levágja!

Lemenőben volt a
Nap, piros volt arca,
Vad haraggal vetett
Végső tekintetet
A véres piacra.

Azért volt a nap oly
 Haragos kedvében,
 Hogy a nép csak állt ott,
 S merőn száját tátott
 Tehetetlenségben.

Mért nem éltem akkor!
 Mért nem voltam ottan!
 Kiáltottam vón' a
 Gyáva bámulókra
 Veszett fájdalmamban :

«Föl, ha istened van,
 Föl magyar nép, és e
 Gaz királyt legottan
 Fojtsuk az ártatlan
 Áldozat vérébe!»

(Pest.)

FÖL!

Elég soká voltunk fajankók,
 Legyünk végtére katonák!
 Elég volt már a furulyából,
 Riadjatok meg, harsonák!

Elöl pofoznak, hátul rúgnak,
 Hazám, tovább is tűrsz-e még?
 Nem lobbansz föl, míg mennykővével
 Föl nem gyújt a haragos ég?

Oh nemzetem, hát bírnak téged
 Örökké féken tartani
 A nagyfejűek s kisszívűek
 (A táblabírák) szavai?

Vagy úgy van, amint ők beszélik,
 Hogy elfajult már a magyar
 Hogy gyöngeségből, gyávaságból
 Harcolni nem bír, nem akar?

Hazugság, szennyes gaz hazugság
 S mint a nyelvetek, akkora ;
 Nem pezsg, nem habzik a magyar nép,
 Csendes, de tüzes, mint bora.

Csak volna harc, csak öntenék már
 Vérünket, bár csak öntenék!
 Majd meglátjátok, holtrészeg lesz
 Minden csepptől egy ellenség.

Siess, hazám, napfényre hozni
 Világraszóló híredet,
 Mit német járom, német ármány
 Elrablott és eltemetett.

Jőjön ki kardod a hüvelyből,
 Mint fellegek közül a nap,
 Vakúljanak meg s megvakúlnak,
 Akik reá pillantanak.

Elég soká voltunk fajankók,
 Legyünk végtére katonák!
 Elég volt már a furulyából,
 Riadjatok meg, harsonák!

(Pest.)

A GYÁVA FAJ, A TÖRPE LELKEK . . .

A gyáva faj, a törpe lelkek,
 Kik nem szégyenlik magokat
 Sápadni, ha kezemben a lant
 Egy-egy merészebb hangot ad,
 Ha a közelgető viharnek
 Megérint hírmondó szele,
 S dalom, mint elkapott madár, a
 Földről magasra száll vele.

A vész csak készülőben van még,
 És nem szakít le egyebet,
 Mint ajkamról egy-egy hangos szót.
 A fákról egy-egy levelet ;
 Hah, majd ha minden erejével
 Fog dúlni és üvölteni,
 S szivem mélyét forgatja föl s a
 Fát gyökerestül tépi ki!

Mit mondotok, mit tesztek akkor,
 Ha a világnak sarkai
 Földindulástul, mennydörgéstül
 Többől meg fognak ingani,
 Ha összevesz, mint négy vadállat,
 És pusztít mind a négy elem,
 S én vérbe mártott lantomat majd
 Véres kezekkél pengetem!

(Pest.)

KÉT ORSZÁG ÖLELKEZÉSE.

És az idő eljött, bár nem hamar
 De nem is későn még, midőn
 A szent imádság meghallgatva lőn,
 Midőn eggyé lett mind a két magyar!...
 Ki eddig a porban hevertél,
 Légy üdvözölve kebelünkön, Erdély!
 Oh nemzetemnek drága szép testvére,
 Simúlj, simúlj testvéred kebelére,
 Amelyben a szív most oly édesen ver...
 Légy üdvözölve százszor, százezerszer!

Mily jól esik ölelkezésünk,
 S még is milyen sokáig késtünk!...
 De mindegy, mindegy, feljött végre
 A győzedelmes nap az égre,
 Mely összesímult arcainkra süt,
 S örömkönyűket szárit mindenütt.
 Oh nap, ne bántsod e könnyeket,
 Melyek most pilláinkon rengenek,
 Amelyeket
 Öröm csepegtetett;
 Hagyd a világnak végeiglen
 Ottan ragyogni szemeinkben,
 Hagyd ott ragyogni mindég!...
 Magyar szemében ez oly ritka vendég.

Együtt vagyunk és együtt maradunk!
 Nincs isten és nincs ördög, aki
 Ismét széjjel bírná szakítani
 Ölelkező karunk.
 Egy volt a bölcsőnk, koporsónk is egy lesz,
 Ha majd leszállunk a holt nemzetekhez ...
 De én nem félek többé a haláltul;
 Viselje bármilyen csalárdul
 A változékony sors magát,
 Sebet kapunk talán, de nem halált.

Jöhetsz, most már jöhetsz, vihar.
 Nem rettegjük már haragod,
 Két ország eggyé olvadt,
 Két élű kard lett a magyar,
 Mely jobbra is vág, balra is vág,
 És jobbra-balra majd érzik csapását!

S te, lelkem, szállj a Királyhágón által
 Érzelmeimnek tündérvilágával,
 És szórd el ott e kincseket,
 Ajándékozz meg ifjat, öreget,
 Hadd gazdagodjék mindenik meg,
 De legszebb részét add a székelyeknek!
 Csókold meg a székely fegyvereket,
 Azok csókodtul tündököljenek,
 S azoktól nyerj te hős-erőt,
 Mely úgy tündöklék a világ előtt!
 S ha bejárd a völgyeket,
 Röpülj föl s állj meg bérceik felett,
 S hogy megismerjék a rónák fiát,
 Játsszál szemökkel, mint a délibáb.

(Pest.)

UTON VAGYOK S NEM VAGY VELEM...

Uton vagyok s nem vagy velem,
 Jó angyalom, szép kedvesem,
 De jól tudom, lépésimet
 Hiven kíséri szellemed.
 Csak azt tudhatnám, édesem,
 Minő alakban jársz velem?
 Tán e szellő vagy, mely illattal
 Röpül hozzám s játszik hajammal?
 Az alkony pírja vagy talán
 Amott az ég boltozatán?
 Vagy tán az esti csillag, mely
 Reám ezüst sugárt lövel?
 Vagy a madárka vagy, ki ottan
 Ugy megdalolgat a bokorban?
 Vagy a kicsiny virág vagy itt,
 Ki úgy veti rám szemeit,
 Mikéntha mondaná: oh törj le,
 És vígy magaddal, tégy szivedre!...
 Mondd meg nekem, súgd meg nekem,
 Melyik vagy, édes kedvesem?

(Nagy-Kőrös.)

SZÜLŐFÖLDEMEN.

Itt születtem én ezen a tájon
 Az alföldi szép nagy rónaságon,
 Ez a város születésem helye,
 Mintha dajkám dalával vón' tele,
 Most is hallom e dalt, elhangzott, bár :
 «Cserebogár, sárga cserebogár!»

Ugy mentem el innen, mint kis gyermek,
 És mint meglett ember úgy jöttem meg.
 Hejh azóta húsz esztendő telt el
 Megrakodva búval és örömmel...
 Húsz esztendő... az idő hogy lejár!
 «Cserebogár, sárga cserebogár.»

Hol vagytok, ti régi játszótársak?
 Közületek csak egyet is lássak!
 Foglaljatok helyet itt mellettem,
 Hadd felejtsem el, hogy férfi lettem . . .
 Hogy vállamon huszonöt év van már . . .
 «Cserebogár, sárga cserebogár.»

Mint nyugtalan madár az ágakon,
 Helyről helyre röpköd gondolatom,
 Szedegeti a sok szép emléket,
 Mint a méh a virágról a mézet :
 Minden régi kedves helyet bejár . . .
 «Cserebogár, sárga cserebogár!»

Gyermek vagyok, gyermek lettem újra,
 Lovagolok fűzfasípot fújva,
 Lovagolok szilaj nádparipán,
 Vályuhoz mék', lovam inni kíván,
 Megitattam, gyi lovam, gyi Betyár . . .
 «Cserebogár, sárga cserebogár!»

Megkondúl az esteli harangszó,
 Kifáradt már a lovas és a ló,
 Haza megyek, ölébe vesz dajkám,
 Az altató nóta hangzik ajkán,
 Hallgatom, s fél álomban vagyok már . . .
 «Cserebogár, sárga cserebogár» . . . — —
 (Félegyháza.)

A MÁRCIUSI IFJAK.

Szolgaságunk idejében
 Minden ember csak beszélt,
 Mi valánk a legelsők, kik
 Tenni mertünk a honért!

Mi emeltük föl először
 A cselekvés zászlaját,
 Mi riasztók föl zajunkkal
 Nagy álmából a hazát!

A földet, mely koporsó volt
S benn egy nemzet a halott,
Megillettük, és tizennégy
Miljom szív földobogott.

Egy szóvá s egy érzelemmé
Olvadt össze a haza,
Az érzelem «lelkesülés»,
A szó «szabadság» vala.

Oh ez ritkaszép látvány volt,
S majd ha vénül a világ,
Elmondják az unokáknak,
Ezt a kort a nagyapák.

És mi becsben, hírben álltunk,
Míg tartott a küzdelem,
De becsünknek, de hírünknek
Vége lett nagy hirtelen.

Kik nem voltak a csatán, a
Diadalhoz jöttenek,
S elszedék a koszorúkat,
Mert a szóhoz értenek.

E sereg, mely, míg a harc folyt,
El volt bujva vagy aludt,
Igy zugott a diadalnál:
Mi viseltünk háborut!

Legyen tehát a tiétek
A dicsőség és a bér,
Isten neki... nem küzdénk mi
Sem dicsőség- sem díjért.

És ha újra tenni kell majd,
Akkor újra ott leszünk,
És magunknak bajt s tinektek
Koszorúkat szereznünk.

Viseljétek a lopott hírt,
A lopott babérokat,
Nem fogjuk mi fejeteokről
Leszaggatni azokat.

Abban lelünk mi jutalmat,
Megnyugoszunk mi azon :
Bárkié is a dicsőség,
A hazáé a haszon!

(Pest.)

KIS-KUNSÁG.

Hova szívem, lelkem
Mindig, mindenholnan vissza-visszavágyott,
Ujra láttam végre születésem földét,
A szép Kis-Kunságot!
Bejártam a rónát,
Melyet átölel a Tisza-Duna karja,
S ölében, mint kedves mosolygó gyermekét
Az anya, ugy tartja.

Itt vagyok megint a
Nagy városi élet örökös zajában,
Oh de képzeletem most is odalenn az
Alföld rónáján van ;
Testi szemeimet
Behunyom, és lelkem szemeivel nézek,
S előttem lebegnek szépen, gyönyörűn az
Alföldi vidékek.

Forró nyárközép van,
Kapaszkodik a nap fölfelé ; sugára
Mint a lángeső oly égető özönnel
Ömlik a pusztára . . .
Pusztá van körülem,
Széles hosszú pusztá, el is látok messze,
Egész odáig, hol a lehajló ég a
Földdel olvad össze.

Gazdag legelőkön
 Visz az út keresztül; ott hever a göboly,
 Rekkenő a hőség, azért nem fogyaszt most
 A kövér mezőből.
 Cserény oldalánál
 Szundikál a gulyás leterített subán,
 Kutya is lomhák, nem is pillantanak
 Az utazó után.

Itten a lapályon
 Egy ér nyúlik végig, meg se mozdul habja,
 Csak akkor loccsan, ha egy-egy halászmadár
 Szárnyával megcsapja;
 Szép fővény az alja,
 Egészen lelátni sárga fenekére,
 A lusta piócák s a futó bogarak
 Tarka seregére.

Szélén a sötétzöld
 Káka közt egy-egy gém nyakát nyujtogatja,
 Közbe hosszú orrát üti víz alá a
 Gólyafiak anyja,
 Nagyot nyel, és aztán
 Főlemeli fejét, s körülnéz kényesen,
 A vízparton pedig töméntelen bíbic
 Jajgat keservesen.

Amott egy nagy ágas
 Áll szomorún, egykor kútágas lehetett,
 Mellette a gödör, hanem már beomlott,
 Be is gyepesedett;
 Elmerengve nézi
 Ez a kútágas a távol délibábot,
 Nem tudom, mit nézhet rajta? hisz affélét
 Már eleget látott.

Ott van a délibáb
 A láthatár szélén... nem kapott egyebet,
 Egy ütöttkopott vén csárdát, emelt föl azt
 Tartja a föld felett.

Emerre meg gyérül
 A legelő, végre a nyoma is elvész,
 Sárga homokdombok emelkednek, miket
 Épít s dönt a szélvész.

Nagy sokára egy-egy
 Tanya tünedez fel, boglyák és kazalok,
 Rajtok varju károg, itt-ott egy mogorva
 Komondor csavarog.
 Tenger szántóföldek
 Terjednek szerteszét, rajtok áldott búza,
 Lefelé hajlanak, kalászaikat a
 Nehéz mag lehúzza.

A zöld búza között
 Piros pipacsok és kék virágok nyilnak,
 Imitt-amott sötét-vörös tüskerózsa,
 Mint egy vérző csillag.
 Közeleg az este,
 Megaranyosodnak a fehér fellegek,
 Szép felhők! mindenik úgy megy el fölöttünk,
 Mint egy tündérrege.

Végre ott a város,
 Közepén a templom, nagy komoly tornyával.
 Szanaszét a város végén a szélmalmok
 Széles vitorlákkal.
 Ugy szeretek állni
 A szélmalmok előtt! elnézem ezeket,
 Amint vitorlájok hányja, egyre hányja
 A cigánykereket.

(Pest.)

A MAGYAR NÉP.

Szabad a magyar nép, szabad valahára,
 Kinek láncot vertek kezére lábára,
 S görbedt derekával a rabigát vont, a
 Mintha csak állat és nem ember lett volna.

Szabad a magyar nép, fejét föltarthatja,
 Kénye kedve szerint kezeit mozgatja,
 S mely előbb mint bilincs őtet szorította,
 A vasat mint kardot ő szorítja mostan.

Szabad a magyar nép... lejárt napod, német!
 Nem táncoltatod te többé ezt a népet,
 S pióca módjára nem szivod a vérét,
 Megfizette isten gonoszságod bérét.

E földön legyen úr a tót vagy a német?
 E földön, hol annyi vitéz magyar vérzett!
 Magyar vér szerezte ezt a dicső hazát,
 És magyar vér ezer évig ótalmazá!

Nincs itt urasága csak az egy magyarnak,
 S kik a mi fejünkre állani akarnak,
 Azoknak mi állunk feje tetejére,
 S vágjuk sarkantyúnkat szíve közepébe!

Vigyázz, magyar, vigyázz, éjjel is ébren légy,
 Ki tudja, mikor üt rajtad az ellenség?
 Ha eljön, úgy jőjön, hogy készen találjon,
 Még a félhalott se maradjon az ágyon!

Haza és szabadság, ez a két szó, melyet
 Először tanuljon dajkától a gyermek,
 És ha a csatában a halál eléri,
 Utószor e két szót mondja ki a férfi!

(Pest.)

DOBZSE LÁSZLÓ.

Dobzse László ő felsége
 Magyarok királya
 Nem hiába hogy cseh volt, de
 Hejh csehül is állá.

Parancsolni nem szeretett,
Nem is értett hozzá,
S hogyha értett vón' is, szavát
Nem fogadt' az ország.

Üres volt a feje néki,
Üresebb a zsebje,
Egy keserves polturáért
Könyökig vájt benne.

Ruháján a moly s az idő
Megrágta a prémet,
Mely színű volt? nem lehetett
Tudni, csak úgy rémlett.

Parasztfolttal csapta pofon
Csizmáját a varga,
Rozsdás volt a sarkantyúja,
Ferde volt a sarka.

Kamrájában az egerek
Semmi kárt sem tettek,
Mert biz ott a legjobb szándék
Mellett sem tehettek.

Pincéjében oly bőséggel
Állott a sok jó bor,
Hogy egy gyűszűnyi sem telt a
Legnagyobb hordóból.

Ha éhezni méltóztatott
Király ő felsége,
Egyik másik alattvaló
Híttá meg ebédre.

De nem bánta ám meg, aki
Meghivá ebédre,
Ő felsége kegyelmesen
Gróffá tette érte.

Szegény király, szegény király . . .
 De vigasztalódjál,
 Még szegényebb királyok is
 Lesznek, mint te voltál, —

Dobzse László ő felsége
 Magyarok királya
 Nem hiába hogy cseh volt, de
 Hejh csehül is állá!

(Pest.)

A NEMZETGYÜLÉSHEZ.

Ott álltok a teremnek küszöbén,
 Melyből a nemzet sorsa jön ki majd,
 Megálljatok, ne lépjete be még,
 Hallgassátok ki intő szózatom . . .
 Egy ember szól, de milliók nevében!

Az a hon, melyet őseink szereztek
 Verítékökkel s szívök vérivel,
 Az a hon többé nincs meg, csak neve
 Bolyong közöttünk, mint a temetőből
 Éjféli órán visszajött kísértet . . .
 Az a hon többé nincs meg, falait
 Elmorzsolák a multkor férgei,
 S az új vihar szétfújta födelét,
 S lakói most az ég alatt tanyáznak,
 Mint a vadállat és mint a madár.
 Mit őseink egy ezredév előtt
 Tevének, azt kell tenni most ti nektek :
 Bármily erővel, bármily áldozattal,
 Bár mind egy szálig elvesztek belé,
 Hazát kell nektek is teremteni!
 Egy új hazát, mely szebb a réginél
 És tartósabb is, kell alkotnotok,
 Egy új hazát, ahol ne légyenek
 Kiváltságok kevély nagy tornyai,

Sötét barlangok, denevértanyák,
 Egy új hazát, hol minden szögletig
 Eljusson a nap s tiszta levegő,
 Hogy minden ember lásson s ép legyen.
 Nem mondom én: a régi épületnek
 Dobjátok félre mindenik követ,
 De nézzetek meg minden darabot, mit
 Alapnak vesztek, s amely porhatag már,
 Vessétek azt el kérlelhetlenül,
 Bármily szent emlék van csatolva hozzá,
 Mert jaj a háznak, mely alapba' gyöngé,
 Mert fáradástok akkor hasztalan lesz,
 Egy perc jöhet, s az épület ledől,
 S rossz gazda, aki mindig újra épít,
 S ma vagy holnap, de végre tönkre jut.

Számot vetett-e mindenik magával,
 Minő dologra szánta el magát?
 Nagy a dicsőség, melyet mindegyik
 Szerezhet itten, de tudjátok-e,
 Csak nagy munkáért jár ez a dicsőség!
 Akit nem égő honfiérzelem
 És tiszta szándék vezetett ide,
 Kit a hiúság vagy silány önérdék
 Csábít e helyre, az szentségtelen
 Lábbal ne lépjen e szentelt küszöbre,
 Mert hogyha egyszer átlép és kijő majd,
 Átok s gyalázat lesz kísérete,
 Mellyel haza s később a sírba megy. —
 Ti, kik szívébül bálványistenek
 Ki nem szoríták az igaz nagy istent,
 Kiknek szívében a honszeretet
 Mint szentegyházi oltárlámpa ég,
 Eredjetek be és munkáljatok,
 Legyen munkátok oly nagy, oly szerencsés,
 Hogy bámultában, majd ha látni fogják,
 Megálljon rajta a világ szeme,
 A bennlakókat vallja boldogoknak
 És istenítsé, akik építették!

(Pest.)

ISMÉT MAGYAR LETT A MAGYAR . . .

Ismét magyar lett a magyar,
Mert ekkorig nem volt a,
Hogy is lett volna? szolga volt,
S nem magyar, aki szolga!

Ismét magyar lett a magyar,
Bilincset összetörte,
Mint ősszel a száraz levél,
Csörögve hull a földre!

Ismét magyar lett a magyar,
Kardot ragad kezébe,
Kardján a napsugár ragyog
S a bátorság szemébe'!

Ismét magyar lett a magyar,
Lángol, piroslik arca,
Kitűzött zászló mindenik,
Amely jelt ad a harcra!

Ismét magyar lett a magyar,
Egy szív miljók keblében,
És dobbanása rémület
Az ellenség fülében!

Ismét magyar lett a magyar,
A síkra állt vitézül,
És a világ, a nagy világ
Csodákat látni készül!

Ismét magyar lett a magyar.
S világ végéig az lesz,
Vagy iszonyúan és dicsőn
Mind, mind egy szálig elvesz!

(Pest.)

MIÉRT ZÁRJÁTOK EL AZ ÚTAMAT?

Miért zárjátok el az útam?
 Bocsássatok!
 Előre vonnak vágyaim, de én
 Használni s nem ragyogni akarok.

Veszélyben a hon, s tette híja föl
 Minden fiát,
 S reményeim szikláin állok én,
 Lelkemre százszoros viszhang kiált.

Szilárd reményem, mint a sziklakő,
 Mely nem remeg,
 Hogy helyemen majd becsület marad
 Hogy a hazáért sokat tehetek.

A tettek vágya, tettek ereje,
 Mint vad patak,
 Foly rajtam át, amelynek habjai
 Szilaj morajjal mélybe omlanak.

Fölnézek a nyárdéli napba és
 Nem fáj szemem,
 Lenézek örvény fenekére és
 Lenézek bátran, nem szédül fejem.

Közönséges napokban csak megáll
 Más is helyén,
 De majd ha minden ember tántorog,
 Ottan leszek majd, s nem tántorgok én!

És jöni fognak rettentő napok,
 Amilyeket
 Csak álmodik most holdas éjeken
 Az örülésig rémült képzelet.

Nem várok én dicsőséget s díjat
 Munkáimért . . .
 Kötelességet ingyen tenni kell,
 S kötelesség munkálni a honért ;

És a dicsőség? isten hírvél
 Tovább mehet,
 Nem kell nekem kacér leány, midőn
 Ölelhetem hű feleségemet.

Miért zárjátok el az utamat?
 Bocsássatok!
 Előre vonnak vágyaim, de én
 Használni s nem ragyogni akarok.
 (Pest.)

KUN LÁSZLÓ KRÓNIKÁJA.

Fene gyerek volt az a kun László,
 Magyarország egykori királya!
 Kun Lászlónak azért hiták őt, mert
 A kunokkal volt cimboraságba',

Az igaz, hogy torkára forrt az a
 Kun barátság, benntörött bicskája . . .
 De ez már a vége ; kezdjük elől,
 Ne hágjunk rá a szép rend nyakára.

Amit mondtam, újra csak azt mondom
 Fene gyerek volt biz ő kegyelme ;
 Az ördög se tudja, hogy mi volt több,
 Emberség-e vagy kutyaság benne?

A koronát még kölyök korában,
 Nyomintották a fejére néki,
 S már csatázott siheder korában,
 És vala nagy az ő vitézségi.

Ottokárral, híres cseh királlyal,
 Keveredett kemény háborúba,
 És pediglen Ottokár alól e
 Háborúban a gyékényt kihúzta.

A cseheknek nagy királya ott a
 Csatatéren a fűbe harapott,
 Lászlót pedig nem tekinték másképp,
 Hanem csak úgy, mint egy új csillagot.

Haza ment ám, hanem otthon bezeg
 Fenekestül fölfordult az ország,
 Olyan volt, mint a Csáki szalmája,
 És a bajt a nagyurak okozták.

Természetes, hogy mikor a macska
 Nincs otthonn, az egerek táncolnak . . .
 A nagyurak kapták magokat hát,
 Egymással mind rútol hajba kaptak.

László király, szerelmetes öcsénk,
 Már most aztán fogj erősen hozzá . . .
 Dehogy fogott, dehogy fogott! kisebb
 Gondja is nagyobb volt, mint az ország.

Neki lódul, becsap a kunokhoz,
 S haza gondját eltemeti szépen
 Kun legények telt kupái mellett,
 Kun menyecskék dagadó ölében.

És amidőn hites felesége
 Szót emelne e miatt előtte,
 Egy szikrát sem teketóriázott,
 Azon módon elkergette őtet.

S melege lett pap uraiméknak,
 Kegyetlenül szorult a kapcájok,
 László király a pogány kunokat
 Fosztogatni uszította rájuk.

Meghallja ezt a szentséges pápa,
S haragjában adtateremtettéz,
És meghagyja egyik püspökének :
«Rendcsinálni magyarokhoz elmégysz!»

És el is jött azonnal a püspök,
S oda vitte jó móddal a dolgot,
Ugy szívére beszélt a királynak,
Hogy elméje javuláson forgott.

Meg is javúlt, istenes szándékból
Megtéríté papok veszteségét,
A kunoknak sátorát elhagyta,
S visszavette elvert feleségét.

De egyszerre más jutott eszébe . . .
Gyűléseztek a papok Budában . . .
Megunta a locsogást-fecsegést,
S szétzavarta őket hamarjában.

Fenyegeti a pápa követe,
A püspök, hogy majd átkot vet rája . . .
Bánja is ő ! galléron csípeti
A szent embert és tömlöche zárja.

És a régi tivornyázó élet
Alvó zaját újra fölkelte,
Fölkereste a kún cimborákat,
S ott virított rózsaszínü kedve.

Megcsóválta fejét a nemzet, és
Szólt : «Ami sok, az csak sok, hiába!
Ha ez így tart, belénk üt a mennykő.»
S László komát betették fogságba.

Nem sokáig üldögélt a hűsön,
Kinyitották tömlöcét és szóltak :
«Lángban, vérben áll a haza, király,
Jer és győzd le a kún lázadókat!»

Rajta tehát!» fölkiálta László,
 «El, utánam élet és halálra!
 Rég vagy, kardom, a homályban... mostan
 Vess homályt a nap koronájára!»

És vezette hadát a kunokra,
 S ráncba szedte őket nagy csunyául,
 Kit leverte a harcmezőn közülök,
 Kit pedig kiűzött a hazából.

S megragadta a kormányt erősen,
 Megmutatta, hogy ő milyen férfi,
 Hogy ő nem csak a korhelykedést, de
 A nemzetnek ügyeit is érti.

A gonoszak meghunyászkodának,
 S a királyra reszketéssel néztek.
 A jók szívét pedig seregestül
 Szállták meg a mosolygó remények

De alig hogy elmosolyodott a
 Nemzet, újra lebiggyedt a szája,
 Mert azt vette észre, hogy istentől
 Újra elrugaszkodott királya.

El bizony, de mennyire! naponként
 Veszettebbül süllyedt a piszokba...
 De még egyszer fölemelte fejét,
 Fölgyúlt szíve, és égett lobogva.

A berontott kunok és tatárok
 Meggörnyedtek karja erejétül,
 Még egy cserfa-koszorút hozott az
 Ifju király a harc mezejéről,

Akkor aztán jó éjszakát, erkölcs!
 Bele mászott nyakig a mocsárba,
 És valódi szent volt ekkoráig
 Ahhoz képest, ahogy mostan járta.

Egy tivornya a másikat érte,
Sátor alatt élt, mint a cigányok,
Véle régi korhely cimborái
S véle a kún és tatár leányok.

Hanem egyszer ilyen szókat hallott :
«Laci pajtás, meghalálozik kend!»
S három ember úgy oldalba szúrta
Ő felségét, hogy még meg se nyekkent.
(Pest.)

MA EGY ÉVE . . .

Ma egy éve . . . ma egy éve . . .
Akkor lettél jegyesem,
Ma egy éve, hogy először
Csókoltál meg, kedvesem.

Édes volt a csók, amely ott
Ajkaidról rám esett,
De ki hinné, de ki hinné?
Csókod most még édesebb.

Száll az idő, mint a pille,
Melyet a szél ragad el.
Szemlátomást fogy az élet,
Szemlátomást hervad el.

Ám hervadjon, isten néki,
Érte nem is búsulok ;
Nem vesz kárba, mit az élet
Fájáról lehullatok.

Ami elhal életembül,
Föltámad mint szerelem . . .
Oly mértékben nő szerelmem,
Amilyben fogy életem!
(Pest.)

LENKEI SZÁZADA.

Koszorút kötöttem
Cserfa-levelekből,
Harmat csillog rajta
Örömkönnyeimből . . .
Kinek adnám én ezt,
Kinek adnám másnak,
Mint vitéz Lenkei
Huszárszázadának?

Ez ám csak a század,
Ezek a legények!
Ősapáink mellé
Oda illenének.
Romlatlan bennök a
Régi jó magyar vér . . .
Bár adhatnék nekik
E dalnál nagyobb bért!

Dicső fiak ők! s ha
Én nekem nem hisztek,
Ám nézzetek oda,
Hogy mit cselekesznek.
Én elhallgatok, az
Ő tettök beszéljen . . .
Százszor kiáltjátok
Majd rájok az éljent.

A Dniester vizén
Túl, Mariampolban,
Lengyelország földén
Egy huszárezred van.
Szép magyar huszárok,
Fiatal legények,
Kutya bajuk . . . vígan
Miért ne lennének?

Vígan vannak, össze-
Verik bokáikat ;
De van ott egy század,
Amelyik nem vigad.
Míg világát éli
A vidám ezered,
Közülök egy század
Búbánatnak ered.

Miért búslakodtok,
Jó magyar huszárok?
Némelyek szeméből
Könny miért szivárog?
«Hogy ne búslakodnánk,
Hogy ne búslakodnánk
Mikor veszélyben van
Édes magyar hazánk?

Rútul feni fogát
Rája tót, rác, német,
Hogy az istennyila
Őket ott ütné meg!
S minket, kik a hazát
Védeni szeretnék,
Itt idegen földön
Tart a kötelesség.»

Igy emészti őket
A bú és a méreg . . .
Összesúgnak-búgnak . . .
Vajon mit beszélnek?
Hangjaik suttogók,
Arcuk titokteljes . . .
Egy nagy szándékjuk van
Nagy és veszedemes.

Milyen gonoszságot
 Forralnak magokban,
 Hogy nem beszélnek fönn-
 Szóval, csak titokban?
 Mily istentelenség
 Forog elméjökben,
 Hogy alattomban kell
 Eljárniok ebben?

Nem istentelenség,
 Amit ők akarnak :
 Segítséget vinni
 A bántott magyarnak,
 Segítségül menni
 Hazájok földére,
 Melyre immár foly a
 Gazda-nemzet vére.

Ez a jó huszárok
 Szívbeli szándoka,
 És hogy ezt titkolják,
 Van annak nagy oka . . .
 Oda jutottunk már,
 Hogy csak titkon lehet
 Tégedet érezni,
 Szent hazaszeretet!

Éjnek éjszakáján
 Kiállott a század
 Od' a partra, melyet
 A Dniester áztat . . .
 E folyónál pihent
 Egykor vitéz Árpád,
 Mielőtt bevette
 Attila országát.

E szent helyen álltak
 A derék huszárok,
 Itten nyílt ama szent
 Esküvésre szájok,

Hogy meg fogja őket
 Látni Magyarország,
 Hogy Magyarországot
 Védelmezni fogják!

És midőn az esküt
 Elmondották vóna,
 Belé ugrattak a
 Dniester folyóba,
 S jó paripáik az
 Éji sötétségben
 Általusztak velök
 Szépen szerencsésen.

S jöttek haza felé,
 Jöttek, jövőgettek,
 Hát egyszer mögöttök
 Kit pillanatanak meg?
 Lenkei kapitány,
 Az ő kapitányok,
 Ez iparkodott nagy
 Sebesen utánok :

«Álljatok, legények,
 Forduljatok vissza,
 A generális küld,
 Hogy híjalak vissza!»
 Hanem a huszárok
 Nem fordultak vissza.
 Sőt a kapitánynak
 Így feleltek vissza :

«Kapitány uram, mi
 Engedelmeskedünk
 Ugy, ha előre megy,
 És nem hátra velünk.
 Vitéz kapitány úr,
 Legyen a vezérünk,
 Ilyen ember kell, mint
 Kapitány úr nekünk!

Annyi szent, hogy minket	Tőről vágott magyar
Vissza nem visz innen	Ember a kapitány,
Sem a generális	Nem igen téríté
Sem pedig az isten.	Seregét ezután,
Kötelességünkről	Ment velök, nem hátra,
Ne beszéljen nekünk,	De szépen előre,
Szentebb a haza, mint	És elértek édes
A kötelességünk!»	Hazájok földére.

Itt a haza földén,
 Hová vont szívetek,
 Forró öleléssel
 Üdvözlünk titeket,
 Vitéz jó testvérek,
 Üdvözlünk ezerszer . . .
 Beszéljen akármit
 A hadügyminiszter!
 (Pest.)

RESPUBLICA.

Respublica, szabadság gyermeke
 S szabadság anyja, világ jótevője,
 Ki bujdosol, mint a Rákócziak,
 Köszöntelek a távolból előre!

Most hódolok, midőn még messze vagy,
 Midőn még rémes átkozott neved van,
 Midőn még, aki megfeszíteni
 Kész tégedet, azt becsülik legjobban.

Most hódolok, most üdvözöllek én,
 Hisz akkor úgy is hódolód elég lesz,
 Ha a magasból ellenidre majd
 A véres porba diadallal nézsz.

Mert győzni fogsz, dicső respublica,
 Bár vessen ég és föld elédbe gátot,
 Miként egy új, de szent Napóleon,
 Elfoglalod majd a kerek világot.

Kit meg nem térít szép szelíd szemed,
 Hol a szeretet oltárlángja csillog,
 Majd megtéríti azt szilaj kezed,
 Melyben halálos vésznek kardja villog.

Te léssz a győző, a diadal-ív
 Ha elkészül, a te számodra leszen,
 Akár virágos tarka pázsiton,
 Akár a vérnek vörös tengerében!

Szeretném tudni, ott leszek-e én
 A győzedelmi fényes ünnepélyen?
 Vagy akkorára már tán elvisz az
 Ényészet s ott lenn tart a sírba' mélyen? —

Ha meg nem érem e nagy ünnepet,
 Barátim, emlékezzetek meg rólam . . .
 Republicanus vagyok s az leszek
 A föld alatt is ott a koporsóban!

Jertek ki hozzám, s ott kiáltsatok
 Siromnál éljent a respublicára,
 Meghallom én azt, s akkor béke száll
 Ez üldözött, e fájó szív porára.

(Pest.)

HÁROM MADÁR.

Három madár van, akit szeretek,
 Három madárról mondok éneket.
 Ha oly szép lenne rólok énekem,
 Amily nagyon én őket szeretem,
 Amennyi boldogságot, örömet
 Ezen madarak nékem szerzenek!

Az első madár egy kis cinege,
 Nem sérti őt a télnek hidege,
 Nem háborítja őt meg semmi vész,
 Télben, viharban vígan fütyörész,

Vigan ugrál a száraz ágakon,
Mint a pillangó a virágokon,
Ugrál, miként a gyermek, gondtalan,
Jön és megyen, máshol van untalan,
Alig képes kísérni őt a szem. —
Kedélyed e cinege, kedvesem!

A második madár egy csalogány,
Elrejtve él a lombok alkonyán,
Nem látja más ottan s mást ő se lát,
Kis fészke néki az egész világ,
Ebben dalolgat, s ha dalolni kezd,
Elfojt az alkony mindennémű neszt,
Hogy meg ne háborítsa énekét,
Hogy gyönyörködjék a föld és az ég,
Gyönyörködjék e dalban, aminő
Hozzánk csak legszebb álmainkban jó,
Amelynek minden hangja eltemet
Egy bánatot és szül egy örömet,
Mert mindenik hang egy szent szerelem. —
Ez a csalogány szíved, kedvesem!

A harmadik madár egy ifju sas,
Szárnyának röpte merész és magas,
A villámokkal egy tanyán lakik
S tekintetét fölküldi a napig.
Nyugodt időben alszik, elvonúl,
De ha vihar jön és üvölt vadúl,
Fölébred a sas szendergésiből,
És a viharnek karjaiba dől
És vinui hagyja magát általa,
Mint viszi a lovast a paripa
Rémítő bátran, szörnyű sebesen. —
Ez a sas a te lelked, kedvesem!

Kedélyed gyermek, szíved asszony és
A lelked férfi, te csodás mesés
Teremtmény! s én valóban nem tudom,
Mi több: szerelmem vagy csodálatom?

(Pest.)

A NEMZETHEZ.

Konduljanak meg a vészharangok!
 Nekem is egy kötelet kezembe!
 Reszketek, de nem a félelemtől;
 Fájdalom és düh habzik szívembe'!

Fájdalom, mert düledék hazámra
 Uj viharnek közeledtét látom,
 És düh, és düh, mert tétlenkedünk, mert
 Nem szakad le szemünkről az álom.

Pillanatra fölriadt e nemzet,
 S szétnézett, mi zaj van a világban?
 És a másik oldalára fordult,
 S mostan újra aluszik javában.

Ébredj, ébredj, istenverte nemzet,
 Aki ott az elsők közt lehetnél,
 S kárhozatos lomhaságod által
 Mindig hátul és alant hevertél!

Ébredj, hazám, mert ha most nem ébredsz,
 Soha többé nem lesz ébredésed,
 S ha ébredsz is, annyi időd lesz csak,
 Míg nevedet sírkövedre vésed!

Föl hazám, föl! százados mulasztást
 Visszapótol egy hatalmas óra,
 «Mindent nyerni, vagy mindent veszíteni!»
 Ezt írjuk föl ezer lobogóra.

Oly sokáig tengődtünk mi úgy, hogy
 Volt is nem is a mienk az ország;
 Valahára mutassuk meg már, hogy
 Senkinek sincs semmi köze hozzánk.

Vagy ha végzés, hogy el kell enyészünk,
 Irtsanak ki hát ezen világból! . . .
 A haláltól, nem tagadom, félek,
 De csupán a bectelen haláltól.

Haljunk meg, ha nem szabad már élnünk,
 Haljunk meg oly szépen, oly vitézül,
 Hogy azok is megsirassanak, kik
 Eltörölnek a földnek színérül!

Legyen olyan minden ember, mintha
 Zrínyi Miklós unokája volna,
 Harcoljon úgy minden ember, mintha
 Egyedül rá támaszkodnék honja!

Oh de akkor, akkor nem veszünk el,
 Akkor élet, és dicsőség vár ránk
 Akkor saját örök birtokunk lesz,
 Ami után eddig csak sovárgánk.

Föl hazám, föl nemzetem, magyar nép!
 Lépj a síkra gyorsan és egyszerre,
 Mint a villám, oly váratlanul és
 Oly erővel törj ellenségedre.

Hol az ellen, kérdezed? ne kérdezd,
 Mindenütt van, ahová tekintesz,
 S legnagyobb és legveszélyesebb az,
 Ki mint testvér símul kebleinkhez.

Köztünk van a legnagyobb ellenség,
 A cudar, az áruló testvérek!
 S egy közülök százakat ront el, mint
 A pohár bort az egy cseppnyi méreg.

A halálos ítéletet rájok!
 Százezerszer sujtson bár a hóhér,
 Bár a házak ablakán foly is be
 Az utcáról a kiáradó vér!

Könnyü bánni külső elleninkkel,
 Ha kivesznek e belső bitangok...
 Félre most, lant... futok a toronyba,
 Megkondítom azt a vészharangot!

(Pest.)

BÉRANGER LEGUJABB DALA.*

Oh Manuel, fölkelt im Franciaország!
 Szabadságának nincs többé ellensége.
 Ilyennek álmodtuk, ilyenek mi őtet!
 Ez az óriás nép nem hagy semmit félbe,
 Mért nem hagyott téged közöttünk az isten,
 Ha már elérhetjük a megígért földet,
 Mit vétettél, hogy úgy haltál meg, mint Mózes?
 Szegény barátom, hogy meg nem ölelhetlek!

A magasztos harcnak győzedelmes végén
 Kicsiny kis kunyhómról megemlékeznél te.
 Az ilyen nagyszerű láznak napjaiban
 Van egynek a másra leginkább szüksége.
 Sokáig hallgatnánk hosszan ölelkezve,
 Aztán lecsókolnók árját könnyeinknek,
 És elkiáltanánk: «Vive la République!»...
 Szegény barátom, hogy meg nem ölelhetlek.

Tudjátok, tudjátok? a Jeu-de-Paume óta,
 Hol az új korszak nyílt, melyben a győztes nép
 Ide befolyatta a mi szép hazánkba
 Az egész világot, mint a szívbe a vért,

* Sietek lefordítani e költeményt, mely megbecsülhetetlen érdekű talán nem csak én reám, hanem minden olvasóra nézve, mert a dicső Béranger írta és írta a februariusi forradaiom, a köztársaság kikiáltása után és írta hatvannyo'c éves korában! és végre mert ez a legszebb költeményei között talán a legszebbik. (Petőfi jegyzete.)

A magasztos és bölcs, véres aranykönyvben,
Amelyet minden év új fénnel töltött meg,
A Negyvennyolcadik év a legdicsőbb lap!...
Szegény barátom, hogy meg nem ölelhetlek.

Sovánnnyá tette a királyság a hazát,
S leveté horgonyát e futó homokba,
Jött a villám és fölfordította a trónt,
S kerestem ezt, de nincs se híre se haníva;
Helyette találok termékeny országot,
Melyet majd a nemes vér termékenyít meg,
Dicsőséges föld, mely egy világot táplál!...
Szegény barátom, hogy meg nem ölelhetlek.

A respublica nagy és állandó marad,
Betelvék vágyaink... de én szeretélek,
Emlékszem keserves fölkiáltásodra:
«A holtak örökké alusznak, szegények!»
Alunni, midőn fölkel Franciaország,
Midőn, hogy kivívja a nagy győzedelmet,
Szüksége van neki szellemre és kardra!...
Szegény barátom, hogy meg nem ölelhetlek.

Dicsőség reád, nép, e gyors sikeredre!
Jobban szeretlek én, ha ő eszemben van.
Az én nyílt karjaim nem lesznek üresen:
Aki csak francia, mind testvér az mostan.
Ti fegyvert fogtatok, s görnyedt aggastyánnak
Nekem, mint halottnak, itt pihennem kellett!
Hideg a vérem és forrók a könnyeim.
Oh francia nép, hogy meg nem ölelhetlek!

(Pest.)

FORRADALOM.

Haloványul a gyáva szavamra... dalom
Viharodnak előjele, forradalom!

Szomorúk az idők, a napok feketék,
Odahagytak atyáid, o nemzet, o nép!

Csak azért szakítád le bilincseidet,
Hogy újabb nehezebb vas eméssze kezed.

Födi még beteg arcod az egykori por,
S ime sorsod ujonnan a porba tipor.

Nem a sors, nem a sors, de saját fiaid
Akaratja, mi újra lealacsonyít.

Ez a vétek, amily cudar és iszonyú,
Iszonyúbb legyen érte az égi boszú!

Lealázod-e, oh haza, szent fejedet?
Piszok ülje a hír koszorúja helyett?

Mielőtt az erőszak igába fogat,
Kaszabold le, hazám, nyakadat te magad.

Tegye láncra a zsarnok a holttetemet,
Diadalma legyen temetői menet,

Hol elásnak, a domb neki trónja legyen
S gyakoroljon erőt síri férgeiden!

De te, oh haza, nem hagyod el magadat,
Haragod tüze arcaidon kigyuladt,

Kezed ott van a kardon, a markolaton...
Ki fog élni, ha nem te, dicsőn, szabadon?

Szaporán ide, kedvesem, ajkaidat,
S te fiú, szaporán ide a poharat!

Mire elfogy a bor, mire csattan a csók,
Jeladásra emelhetik a lobogót.

Haloványul a gyáva szavamra... dalom
Viharodnak előjele, forradalom!

(Pest.)

HÁNY HÉT A VILÁG?

Pesten járt kend, bátya, ugyan mondja meg,
Mit csinálnak odafönn a követek?
Mondja el a sok szép jó hirt felőlök,
Hadd buzdúljon a szívem, hadd örülök.

«Nem örülsz a pesti hírek hallatán,
Ríva fakadsz, kedves öcsém, mint a lány,
Ríva fakadsz, hogyha magyar a hited,
Ha hazádat s szabadságod szereted.

Jertek ide, jertek ide, legények,
Elbeszélem azt az új hírt ti néktek,
Nem akar az országgyűlés egyebet,
Csak az egyet, hogy katonák legyetek.»

Ejnye bátya, eb a lelki, mi lelte,
Hogy ezt olyan gonosz hírnek képzelte?
Melyikünket tartja olyan gyávának,
Hogy ne menne szívesen katonának?

Egytől egyig mind ott leszünk, ahol kell,
Mind kiállunk bátor, elszánt lélekkel,
Alig várjuk, hogy azt mondják: ide hát
Védelmezni bajában a szent hazát!

«A szavamba vágtatok, jó legények,
Nem ottan van ám vége a beszédnek,
Az a vége, hogy katonák legyetek,
És pedig nem magyarok, de németek.

Belebújtok majd a német ruhába,
Német szóval vezetnek a csatába,
Német zászló, az a feketesárga,
Avval mentek szegény Olaszországra!»

Huh még azt is aki áldja, teremti!
 De már abból csakugyan nem lesz semmi.
 Ilyenek hát követünk, ilyenek?
 Isten őket érdem szerint áldja meg.

Olaszország minket soha nem bántott,
 Egyet akar velünk: a szabadságot.
 Ezért minket oda vinni nyakára?
 Soh' se lépünk mi arra a határra.

Itt maradunk mi a magyar hazában,
 Ezt megvédjük mind halálig mindnyájan,
 De magyar ruhában és magyar szóval
 És a magyar háromszinű zászlóval.

Katonának valamennyin fölcsapunk,
 De a magyar hazát védi csak hadunk,
 Magyar hazánk pedig ott van valóban,
 Hol a háromszinű magyar zászló van!

(Pest.)

VÉRMEZŐ.

Magas hegy tetején régi Buda vára,
 Merőn állva néz a ballagó Dunára,
 Talán azért néz, hogy leszédüljön végre,
 És a mélybe essék, a víz fenekére.
 Jobb is lenne már ő néki ott a mélyben,
 Sok gyászdolgot látott hosszú életében,
 Sok gyászdolgot látott, megirtózott tőle,
 Azért várja, várja, hogy már mikor dől le?

Látta gonosz Zsigmond király idejében
 Kont levágott fejét a hóhér kezében,
 Vitéz Hédervári Kont Istvánnak fejét,
 S véle egyetemben sok jó társaiét.

Látta a hitszegő László király alatt,
Vérpadra idősebb Hunyadi mint haladt,
Szép Hunyadi László, fiatal levante,
Őt pallos-suhintás fejét leütötte.

Martinovicsot is látta négy társával
Összeölelkezni a véres halállal,
Látta nyakaiknak fölfeccsenő vérét
S lemetszett fejeik rémes fejérségét.
Hát ezután kit lát? . . . elgondolom olykor :
Ki tudja, hát ha most én rajtam van a sor?
Talán engem is, mint őket, lefejeznek —
Ha meghalok, hazám, te érted halok meg.

Budán ne járjatok, ne járjatok éjjel,
Mert találkoztok a megöltek lelkével,
Hónok alatt tartják levágott fejöket,
Ugy nyögnek, úgy járkák be a vesztőhelyet.
Kont s Hunyadi László fönn Szent György piacán
Tölti bolyongva és nyögve az éjszakát,
Martinovics pedig társaival együtt
Éjféli tanyát ott lenn a vérmezőn üt.

Vérmező, vérmező! nagyon megszomjajztál,
Egy hajtásra olyan sok vért inni tudtál,
A sok jó igazi magyar vért megivád,
S német csaplár adta neked ez áldomást.
Vendégül fogadtuk hozzánk a németet,
Hanem a vendégből csakhamar gazda lett,
S hejh be roszul, hejh be csúful gazdálkodott,
Bút hozott fejünkre, bút és gyalázatot.

Martinovics apát, Hajnóczy, Zsigrai,
Laczkovics és a szép ifju Szentmarjai,
Ezek és több mások összeszövetkeznek,
Széttörni rabláncát a magyar nemzetnek :
Összeszövetkeztek élet és halálra,
Szabadságot hozni a magyar hazára,
A magyar hazának elnyomott népére,
Az elnyomott népnek sohajtó lelkére.

«Tovább is csak sóhajts, szép magyar nemzetem?
Tovább is csak szolgálj? nem, istenemre, nem!
Nem szolgálsz te többé idegen nemzetet,
Legeslegkevésbbé pedig a németet.
Szabadítóidat mi bennünk tekintsed,
Leszakítjuk rólad a szolgál-bilincset,
S a szégyenfoltot, mely fejedet fődé el,
Lemossuk a zsarnok tulajdon vérével!»

Az összeesküdtek így beszéltek bátran,
S haladtak naponként a titkos munkában,
Ja de mielőtt a gyümölcs megért volna,
Egy istentelen kéz azt leszakította.
Elárulta őket egy rossz, egy gaz cudar,
Elfogdosták őket egymásután hamar,
S börtönbe vetették nehéz vasra verve.
Dugába dőlt a nagy hazamentés terve.

Csak hamar kihítták a börtönből őket,
Bírák elé vitték kihallgatás végett.
És szólt a bíró: «nem maradtok életben,
Összeesküdtetek a szent haza ellen».
És ők így feleltek nagy rendíthetetlen:
«Nem a haza ellen, csak a király ellen!
Ha a király s haza egy uton nem járnak,
Egyiknek veszni kell, veszni a királynak!»

Nagy és szent igazság! de ez igazságot
Még most is egészen ki nem mondhatjátok,
Csak úgy féligmeddig lehet azzal élni,
Különben az ember vele magát sérti;
Annál kevesebbé volt még akkor szabad,
Tisztán és kereken mondani igazat . . .
Ha egyéb vétségek nem lett volna nekik,
Már azért magáért a nyakukat szegik.

A nyakukat szegték. A vérmezőn Budán
Mind az öt elvérzett egy nap egymásután,
A szegény magyarok leverve zokogtak,
A németek pedig gőgösen kacagtak.

Ők, az elítéltek, bátran léptek oda
A hóhér elébe, a szörnyű vérpadra . . .
Május hónapja volt, hajnal volt az egen,
Rózsa a kertekben, vér a vesztőhelyen.

Szabadságért elhullt dicső áldozatok,
Hol vannak, hol vannak a ti sírjaitok?
Hová temettek el? szent hamvaitokat
Hol találjuk meg, hogy tiszteljük azokat?
Olyan sokáig volt átkozott nevetek,
Megemlíteni sem volt szabad bennetek,
De már annak vége . . . megadhatjuk a bért,
Áldozhatunk könnyet a kiontott vérért!

(Pest.)

ITT BENN VAGYOK A FÉRFIKOR NYARÁBAN.

Itt benn vagyok a férfikor nyarában,
Az ifjuságnak eltűnt tavasza,
Magával vitte a sok szép virágot,
A sok szép álmot, amelyet hozta,
Magával vitte a zengő pacsírtát,
Mely fel-felköltött piros hajnalon . . .
Milyen sötét vón' a világ, az élet,
Ha nem szeretnél, fényes angyalom!

Elszállt az égről a piros sugár és
Elszállt a földről a dalos madár,
Üres fészkébe énekelni a bús
Szellő vagy a haragos vihar jár ;
Ábrándaimnak száraz erdejében
Csörög, csörög már s nem susog a lomb . . .
Milyen sötét vón' a világ, az élet,
Ha nem szeretnél, fényes angyalom!

Az ég arany hajnalcsillagja s a föld
 Ezüst harmatja mind, mind elvesze,
 Letörlé őket kérlelhetlenül a
 Rideg valóság szigorú keze ;
 Felhők borongnak, s rekkenő meleg van,
 A gondok fojtó levegője nyom . . .
 Milyen sötét vón' a világ, az élet,
 Ha nem szeretnél, fényes angyalom!

Regényes bércek kőszikláí közt folyt
 Csengő morajjal egy tündér patak,
 Dicsvágy patakja! ajkaim belőle
 Sok boldogító mámort ittanak.
 Foly még ma is, de más igyék vizéből,
 Én nem iszom, többé nem szomjazom . . .
 Milyen sötét vón' a világ, az élet,
 Ha nem szeretnél, fényes angyalom!

Ha elfordúlok en magamtul és mint
 Polgár végigtekintem a hazát,
 Szemem megromlott satnya ivadékot,
 Egy pusztulásnak indult népet lát.
 Karom feszül, szívem tombol! mi haszna?
 Mást nem tehetek, csak sirathatom . . .
 Milyen sötét vón' a világ, az élet,
 Ha nem szeretnél, fényes angyalom!

Szeress, szeress, mint én szeretlek téged,
 Oly lángolón, oly véghetetlenül,
 Áraszd reám a fényt s a melegséget,
 Mely isten arcáról szivedbe gyűl ;
 Az a te szíved egyetlen világom,
 Nappal napom és éjjel csillagom . . .
 Milyen sötét vón' a világ, az élet,
 Ha nem szeretnél, fényes csillagom!

(Pest.)

A HEGYEK KÖZT.

Ott alant, alant, a mélyben,
 A kék messzeség ködében,
 Ott a város . . . csak úgy rémlik,
 Mint a múlt, amelyet félig
 Átadott immár a lélek
 A felejtés éjjelének.
 Kinn vagyok a természetben,
 Fönn magasra nőtt hegyekben :
 Magas e hely, itt pihen meg
 Koronként a vándor felleg,
 S ha itt volnék éjjelenként,
 Csillagokkal beszélgetnék.
 Lenn a völgyben, lenn a mélyben,
 A kék messzeség ködében,
 A város távol zajában
 Hagytam gondod, hazám, s házam!
 Ott lenn hagytam minden gondot,
 Mely szívem fölött borongott.
 Melynek sötét árnyékában
 Mint rideg kőszikla álltam.
 Ne bántsatok, ne bántsatok,
 Ha egy rövid napot lopok
 A magam mulatságának,
 Hisz eleget élek másnak! . . .
 Minden lenn maradt, ami bánt,
 Nem hoztam föl magammal mást,
 Csak ami boldogságot ad,
 Kedvesemet és lantomat.
 Kedvesem, ki egy személyben
 Asszony s gyermek, örömében
 Jön és megyen, pillangót űz,
 Virágot szed, koszorút fűz,
 Majd eltűnik, majd előjön :
 Ugy lebeg a hegytetőkön,
 Mint egy álom tüneménye,
 Mint e rengeteg tündére.

Én merengve, oh természet,
 Örök szépségidre nézek,
 S szemeimnek bámultában
 Néma, de szent imádság van.
 Mint felém repeső szivek,
 Rezgenek a falevelek,
 S ábrándos suttogásukban
 Mennyi kedves szép titok van!
 Fáktól vagyok körülvéve,
 S mint édes fia fejére
 Áldó keze az atyának,
 Ugy hajolnak rám az ágak.
 Istenem, beh boldog vagyok!
 Majd hogy sírva nem fakadok.
 (Zugliget.)

A BOKOR A VIHARHOZ.

Lassabban, haragos lelkek testvére, vihar, hogy
 Lombjaim árnyékát szét ne zilálja dühöd!
 Szentegyház vagyok én, e fészek bennem az oltár,
 És ezen oltárnak papja a kis csalogány.
 Hadd dicsérje, ne bántsod, éneklésével az istent,
 A természetet, a szent közös édes anyát.
 (Zugliget.)

JÓJ EL VÉGRE, VALAHÁRA . . .

Jój el végre, valahára,
 Te határozó, te nagy óra,
 Melyben e hon sorsa fordul
 Akár rosszra, akár jóra.
 Folyamodjunk, ahhoz ami
 Hozzánk illik, merészséghez,
 Dobjuk el már azt a kockát,
 Ha fekete, ha fehér lesz!

Várjatok. Még csak néhány perc,
 És kockánk eldobva lészen,
 S vagy olajág vagy pedig kard
 Lesz a magyar nép kezében.
 Kardot és nem olajágot,
 Kardot a nemzet kezébe!
 Legyen szabadság először,
 És azután legyen béke.

Eljött végre az idő, hol
 Megmutatjuk a világnak :
 Hogy méltók vagyunk-e élni
 Vagy megértünk a halálnak?
 Ha életrevalók vagyunk,
 Nem fog a vész bírni velünk,
 És ha élhetetlenek, nem
 Érdemeljük, hogy megéljünk.

Vedd elő és köszöröld ki,
 Magyar nemzet, régi kardod,
 Melyet eddig a zsarnokság
 Veled együtt fogva tartott :
 Vedd elő, és mosd le róla
 A szennyet hír-dicsőséggel,
 Mosd le róla hevenyén a
 Vörös rozsdát vörös vérrel!

De mielőtt síkra szállunk,
 Mondjunk el egy imádságot,
 És mi légyen az imádság?
 Egy nagy átok, egy vad átok!
 Átkozzuk ki őseinket
 A nyugtató föld öléből,
 Miért hagytak fiaiknak
 Szolgásgot örökségül!

(Pest.)

HALLOD-E, SZÍV, SZÍVEM!

Hallod-e, szív, szívem! hallod e beszédet?
Gyávaság vádjával kit illetnek? téged?
Te reád merik azt mondani, hogy «gyáva»,
Te reád, hogy nem mersz menni a csatába.

Tudom, hogy kik vagytok, ti nyomoru férgek,
Kik a hátam mögött vakmerőn beszéltek;
Egy időben szemközt állottam veletek,
Egy pillantásomtól akkor reszkettetek.

De miért tőlem e figyelem irántok? . . .
Nyujtogassátok rám a kigyófulánkot,
Marjátok, marjátok, ti csúszók, sarkamat,
Hátra sem fordulok, hogy eltiporjalak!

Csendesedjél, szívem, minek ez indulat?
Miért pazarolnod nemes haragodat?
Ha épen kedved van lázas indulatra,
Válassz érdemesebb tárgyat haragodra.

Csendesedjél, szívem, parancsolj vérednek,
Melyet fölzaklatott viharok kergetnek,
Mutasd meg azzal is a te nagyságodat,
Hogy békén tűröd a cudar rágalmakat.

Cudar gaz rágalom! bebizonyítom ezt.
Csak azt restelem, ha bebizonyítva lesz,
Azok is, kik most úgy ócsárolnak engem,
Éljenezni fognak győző-ünnepemben.

Ily hitvány az ember, ily hitvány valóban!
Csak miljomod része, ami közte jó van.
Menjetek! . . . kívánom, hogy boldoguljatok,
Küzdök is érte, de nem kell jutalmatok.

(Pest.)

MIT DALOLTOK MÉG TI, JÁMBOR KÖLTŐK?

«Mit daloltok még ti, jámbor költők,
Ily időkben minek az a dal?
Ugy sem hallgat a világ reátok,
Hangotok csaták zajába hal.

Félre mostan, jó fiúk, a lanttal,
Szép zenétek hasznot nem hozó,
Tudhatnátok azt, hogy elenyészik
Mennydörgésben a pacsírtaszó.»

Meglehet. De a madár nem nézi,
Hallgatják-e őtet odalent?
A pacsírta fönn a kék magasban
Istenének és magának zeng.

Ön magától száll a dal szivükből,
Ha bú vagy kedv érintette meg,
Száll a dal, mint szállanak a szélben
A letépett rózsalevelek.

Énekeljünk, társak, sőt legyen most
Hangosabb, mint eddig volt, a lant,
Hadd vegyüljön e zavaros földi
Zajba egy két tiszta égi hang!

Romba dőlt a fél világ . . . kietlen
Látomány, mely szemet s szívet bánt!
Hadd boruljon a rideg romokra
Dalunk, lelkünk zöld repkény gyanánt.

(Pest.)

A SZÉKELYEKHEZ.

Köröskörül sötét felhő az égen,
Egy magányos csillag ragyog középén.
Az a csillag ott a magyar nép képe,
Kit idegen népek vettek középre.

Nagy a világ és testvérünk nincs benne,
Nincsen, aki bajainkban részt venne.
Dehogy testvér a magyarhoz a világ!
Ellensége minden ember, akit lát.

Ha a magyar is elhagyja a magyart,
Nem lesz akkor olyan, aki vele tart,
Ugy eltűnik, mint az égről a csillag,
Ha a sötét felhők reá borulnak.

Föl, székely, föl, közös az ellenségünk,
Ti nektek is az árt, aki minékünk,
Az vert vasra titeket, aki minket,
Együtt törjük szét a közös bilincset!

Mert végtére szabadokká kell lennünk ;
Hadd legyen az egész világ ellenünk!
Bennünket az még kétségbe ne ejtsen,
Hisz velünk van az igazság s az isten.

Mutassuk meg : a magyar nem olyasmi,
Mint a gyertya, mit el lehet oltani ;
A magyarnak élnie kell örökké,
És nem szabad rabnak lennie többé!

Föl, székely, nézz szembe az ellenséggel ;
Ki néz vele szembe, ha nem a székely?
Hisz a székely ősapja volt Attila,
Kit úgy híttak, hogy az isten ostora!

Hiába, Bécs, hiába van gazságod,
Küldheted ránk a rácot, a horvátot ;
Állani fog, állani fog Magyarhon,
Élni fogunk, élni fogunk szabadon!

(Pest.)

TUDOD, MIDŐN ELŐSZÖR ÜLTÜNK...

Tudod, midőn először ültünk
E tó fölött, e fák alatt?
Röpül a gyors idő fölöttünk,
Azóta két év elhaladt.

Ily ősz volt akkor is, ilyen szép
Mosolygó őszi délután,
Szelíd fuvalmak így rezgették
A sárga lombokat a fán.

Igy tükrözé vissza a tónak
Vize a tiszta kék eget,
Igy ringatózott ama csónak
Ábrándosan a víz felett.

De akkor még csak gondolatban
Élveztem mennyországomat,
Mert akkor még nem csókolhattam,
Mint mostan, édes ajkadat.

Két éve annak... sokat elvitt
Az idő tőlem azalatt,
De nem panaszlok, mert amennyit
Elvitt, sokkal többet hozott.

Téged hozott meg nekem, téged,
Reményim fényes gyöngysora,
Kíért az örök üdvösséget
Ezerszer adnám én oda.

Maradjunk még itt, légy mellettem . . .
 Hol úgy busúltam egykoron,
 Hagyj engem itt most elmerengnem
 Végetlen boldogságomon!

(Erdőd.)

ÉLET VAGY HALÁL!

A Kárpátoktól le az al-Dunáig
 Egy bős üvöltés, egy vad zivatar!
 Szétszórt hajával, véres homlokával
 Áll a viharban maga a magyar.
 Ha nem születtem volna is magyarnak,
 E néphez állanék ezennel én,
 Mert elhagyott, mert a legelhagyottabb
 Minden népek közt a föld kerekén.

Szegény, szegény nép, árva nemzetem te,
 Mit vétettél, hogy így elhagytanak,
 Hogy isten, ördög, minden ellened van,
 És életed fáján pusztítanak?
 S dühös kezekkel kik tépik leginkább
 Gazúl, örülten a zöld ágakat?
 Azok, kik eddig e fa árnyékában
 Pihentek hosszú századok alatt.

Te rác, te horvát, német, tót, oláhság,
 Mit marjátok mindnyájan a magyart?
 Török s tatártól mely titeket védett,
 Magyar kezekben villogott a kard.
 Megosztottuk ti véletek hiven, ha
 A jó szerencse nekünk jót adott,
 S felét átvettük mindig a tehernek,
 Mit vállatokra a balsors rakott.

S ez most a hála! . . . vétkes vakmerénnyel
 Reánk uszít a hűtelen király,
 S mohó étvággyal megrohantok minket,
 Miként a holló a holttestre száll.

Hollók vagytok ti, undok éhes hollók,
De a magyar még nem halotti test,
Nem, istenemre nem! s hajnalt magának
Az égre a ti véretekkel fest.

Legyen tehát úgy, mint ti akartátok,
Élet-halálra ki a síkra hát,
Ne legyen béke, míg a magyar földön
A napvilág egy ellenséget lát,
Ne legyen béke, míg rossz szívetekből
A vér utósó cseppje nem csorog...
Ha nem kellettünk nektek mint barátok,
Most mint bírókat, akként lássatok.

Föl hát, magyar nép, e gaz csorda ellen,
Mely birtokodra s életedre tör,
Föl egy hatalmas, egy szent háborúra,
Föl az utósó ítéletre, föl!
A századok hiába birkoznak
Velünk, és mostan egy év ölne meg?
Oroszlánokkal vívtunk hajdanában,
És most e tetvek egyenek-e meg?

Föl, nemzetem, föl! jussanak eszedbe
Világhódító híres őseid.
Egy ezredév néz ránk ítélő szemmel
Atillától egész Rákócziig.
Hah, milyen múlt! ha csak fél akkorák is
Leszünk, mint voltak e nagy ősapák,
El fogja lepni árnyékunk a sárba
És vérbe fúlt ellenség táborát!
(Erdőd.)

A VÉN ZÁSZLÓTARTÓ.

Fut Bécs felé Jellasics, a gyáva,
Seregének seregünk nyomába',
Megrémülve fut a magyar hadtól;
Magyar hadban egy vén zászlótartó.

Ki az a vén zászlótartó ottan
 Olyan tüzes lelki állapotban?
 Szemem rajta kevélyen mereng el:
 Az én apám az az öreg ember!

Az én apám e vén zászlótartó.
 «Vészben a hon!» elhatott a nagy szó,
 Elhatott kórágýához, fülébe,
 S mankó helyett zászlót vett kezébe.

Vállait egy kínos élet gondja,
 Betegség és ötvennyolc év nyomja,
 S ő feledve minden baját, bűját,
 Ifjak közé hadi bajtársul állt,

S kit eddig az asztaltól az ágyba
 Alig alig bírt elvinni lába,
 Ellenséget űz mostan serényen
 Ifjusága régi erejében.

Mi vitte őt háború zajába?
 Hiszen neki nincsen gazdagsága,
 Mit féltene, mit védnie kéne,
 Hogy ne jusson ellenség kezére.

Annyi földet sem mondhat övének,
 Melyben egykor koporsója fér meg,
 S még is még is viszi lobogóját
 Azok előtt, kik a hazát óják.

Ép azért ment, mert semmivel sem bír ;
 Küzd a gazdag, de nem a hazáért,
 Védi az a maga gazdaságát ...
 Csak a szegény szereti hazáját.

Édes apám, én voltam te néked
 Ekkoráig a te büszkeséged ;
 Fordult a sor, megfordult végképen,
 Te vagy mostan az én büszkeségem.

Érdemes vagy a cserkoszorúra!
 Alig várom, hogy lássalak újra
 S megcsókoljam örömtől reszketve
 Kezedet, mely a szent zászlót vitte.

És ha többé nem látnálak téged?
 Látni fogom fényes dicsőséged;
 Könnyem leszen sírodnak harmatja,
 S híred a nap, mely azt fölszárítja!
 (Erdőd.)

BUCSÚ.

Alig viradt, már újra alkonyúl,
 Alig jövék, s megint elmégyek, el,
 Még csak alig hogy üdvezeltelek,
 És már búcsúzni, már elválni kell.
 Isten veled, szép ifju hitvesem,
 Szivem, szerelmem, lelkem, életem!

Kardot fogék kezembe lant helyett,
 Költő valék és katona vagyok;
 Arany csillag vezérelt eddig, s most
 Utamra piros éjszaka fény ragyog.
 Isten veled, szép ifju hitvesem,
 Szivem, szerelmem, lelkem, életem!

Nem a dicsvágy von engem tőled el...
 Fejemre nem is férne a babér
 A boldogság teljes rózsáitól,
 És én le nem hajítom ezt azér'.
 Isten veled, szép ifju hitvesem,
 Szivem, szerelmem, lelkem, életem!

Nem a dicsvágy von engem tőled el,
 Tudod: belőlem az régen kihalt,
 Hazámért ontom véretem, ha kell,
 Hazámért vívok véres viadalt.
 Isten veled, szép ifju hitvesem,
 Szivem, szerelmem, lelkem, életem!

Ha senki sem védné is a hazát,
 Magamnak őtet védni kellene ;
 S mostan, midőn mindenki síkra szállt,
 Magamban én itthon maradjak-e?
 Isten veled, szép ifju hitvesem,
 Szivem, szerelmem, lelkem, életem!

Nem mondom én : gondolj férjedre, míg
 Ő a honért s érted harcolni fog ;
 Ismerlek én, nagyon tudom, hogy egy
 Gondolatod van, és az én vagyok.
 Isten veled, szép ifju hitvesem,
 Szivem, szerelmem, lelkem, életem!

Tán megcsonkítva térek vissza majd,
 De akkor is szeretsz te engemet,
 Mert istenemre, amint elviszem,
 Épen hozom meg hű szerelmemet.
 Isten veled, szép ifju hitvesem,
 Szivem, szerelmem, lelkem, életem!

(Erdőd.)

TI ÁKÁCFÁK E KERTBEN . . .

Ti ákácfaék e kertben,
 Ti szép emlékű fáék,
 Amelyeken szivemnek
 Oly drága minden ág,

Kedves fáék, üdvezelve
 És áldva legyetek,
 Áldom még azt is, aki
 Titeket ültetett.

Harminatnak s napsugárnak
 Áldása rajtatok,
 Vidám dalosmadártól
 Reszkessen ágatok.

Örök tavasz lakozzék
Zöld fürteiteken,
Hogy éltetek, miként az
Enyém, oly szép legyen.

Itt láttam én először
Kedves galambomat,
Itt láttam őt először
Ez ákácfa alatt.

Itt ült e lombok alján,
Itt ült szemközt velem,
Itten röpiült szeméből,
Szívembe szerelem.

Tudom még, hogy ne tudnám?
Habár régen vala,
Az órát, hol kigyúladt
Szerelmem hajnala.

Ez volt a hajnal! ilyen
Nem ékesíte még
Téged, te véghetetlen,
Te régteremtett ég.

Letűnt immár e hajnal,
Megértem a deket,
S ez tán nem oly regényes,
De sokkal melegebb.

Mikor jön majd az alkony,
Szerelmem alkonya?
Ettől ne félj, szívemnek
Imádott asszonya!

Eljő ez is, de későn ;
Azért jó majd, ha jó,
Hogy legyen arcainkon
Szép arany szemfedő.

S a földbe ha letesznek,
Majd csillag képiben
Ragyog le zöld sirunkra
Sötétkéék éjeken.

(Nagy-Károly.)

TISZTELJÉTEK A KÖZKATONÁKAT!

Tiszt vagyok... ha lát a közlegénység,
Tisztelkedve megyen el mellettem;
Én pirúlok, gondolván magamban:
Nincs igazság, nincs igazság ebben,
Nekünk kéne köszönteni őket,
Mert mi nálunk sokkal többet érnek. —
Tiszteljétek a közkatonákat,
Nagyobbak ők, mint a hadvezérek.

Velök állunk a csaták tűzében,
De mi tudjuk, hogy miért csatázunk,
Mert van, ami győzelemre buzdít,
Vagyon elvünk, van tán gazdaságunk,
S von előre csábító varázsa
A dicsőség ragyogó szemének. —
Tiszteljétek a közkatonákat,
Nagyobbak ők, mint a hadvezérek.

Ők az elvet hírből sem isméri,
És a haza? kemény mostohájok,
Izzadásuk díjában nekik csak
Kenyeret vet s rongyokat dob rájuk,
S zászlajához hogyha oda állnak,
Nyomorért csak új nyomort cserélnek. —
Tiszteljétek a közkatonákat,
Nagyobbak, ők mint a hadvezérek.

S mit tudják ők, mi az a dicsőség?
S ha tudnák is, mi hasznuk van benne?
Nincsen lap a történet könyvében,
Ahol nevök följegyezve lenne.

Ki is győzné mind föl rni, akik
Tömegestül el-elvérezének? —
Tiszteljétek a közkatonákat,
Nagyobbak, ők mint a hadvezérek.

Ha megtérnek csonkán a csatákból,
Koldusbotot ád a haza nékik,
S ha elesnek, a felejtés árja
Foly sírjukon s neveiken végig.
És ők még is neki mennek bátran
Az ellenség kardjának, tüzénekl! —
Tiszteljétek a közkatonákat,
Nagyobbak ők, mint a hadvezérek.
(Debrecen.)

1848.

Ezernyolcszáznegyvennyolc, te csillag,
Te a népek hajnalcsillaga! . . .
Megviradt, fölébredett a föld, fut
A hajnaltól a nagy éjszaka.
Piros arccal
Jött e hajnal,
Piros arca vad sugára
Komor fényt vet a világra;
E pirulás: vér, harag és szégyen
A fölébredt nemzetek szemében.

Szégyeneljük szolgáságunk éjét,
Zsarnokok, rátok száll haragunk,
S a reggeli imádság fejében
Istenünknek vérrel áldozunk.
Álmainkban
Alattomban
Megcsapolták szíveinket,
Hogy kioltás életünket,
De maradt még a népeknek vére
Annyi, ami fölkiált az égre.

Áll a tenger nagy elbámultában,
 Áll a tenger és a föld mozog,
 Emelkednek a száraz hullámok,
 Emelkednek rémes torlaszok.

Reng a gálya . . .

Vitorlája

Iszaposan összetépve

A kormányos szíve képe,

Aki esztét vesztve áll magában

Beburkolva rongyos bíborában.

Csatatér a nagy világ. Ahány kéz,

Annyi fegyver, annyi katona.

Mik ezek itt lábaim alatt? . . . hah,

Eltépett lánc s eltört korona.

Tűzbe véle! . . .

No de még se,

Régiségek közé zárjuk,

De nevöket írjuk rájuk,

Különben majd a későn-születtek

Nem tudnák, hogy ezek mik lehettek.

Nagy idők. Beteljesült az Írás

Jósolatja : egy nyáj, egy akol.

Egy vallás van a földön : szabadság!

Aki mást vall, rettentőn lakol.

Régi szentek

Mind elestek,

Földült szobraik kövéből

Uj dicső szentegyház épül,

A kék eget vesszük boltozatnak,

S oltárlámpa lészen benne a nap.

(Debrecen.)

HIDEG IDŐ, HŰS ÓSZI ÉJ . . .

Hideg idő, hűs őszi éj.
Ott kandallómon ég a tűz,
De hasztalan, nem melegít,
Mert, kedvesem, te mellettem nem ülsz.

Itten didergek egyedül,
Várom, hogy elálmosodom.
Mint várja mélaszomorún
Leroskadását a magányos rom.

Még gondolkodni sem tudok,
Lelkemnek szárnya összefagy,
Mert te, virágos tavaszom,
Te hő nyaram, te messze messze vagy.

Csak már ne volna ily borús,
Ilyen sötétfelhős az ég ;
Hajolva ablakom fölé
Talán egy kissé elmerengének.

Ha már szemed nem láthatom,
Ha már nem lehetek veled :
Hadd látnék egy szép csillagot,
Amely pótolna téged némileg!

(Debrecen.)

MILYEN LÁRMA, MILYEN VÍGADALOM!

Milyen láрма, milyen vígadalom!
Mi légyen ez? talán lakodalom?
Nem a biz a ; fiatal vitézek
Látogatták meg ezt a csapszéket.

«Kocsmárosné, maga nem jót forral,
 Minek késik oly soká a borral?
 Tudja, hogy nincs pénzem? majd lesz nekem
 A harc után, akkor megfizetem.»

«Kocsmárosné szép leánya, rózsám,
 Jőjön ide, jőjön ide hozzám!
 Csókoljon meg, kérem igen szépen,
 A harc után feleségül vészem.»

S iddogálnak, csókolóznak nagyba,
 Minden, ami gond, oda van hagyva,
 Mintha nem is várnának csatára,
 Mintha még vagy száz év volna hátra.

«El azért a nagyobbik kancsóért!»
 Ma piros bor, holnap majd piros vér...
 «Eszem azt a szádat, beh csókra áll!»
 Ma meleg csók, holnap hideg halál...
 (Debrecen.)

ITT ALSZIK A KÖLTŐ . . .

(Moore után angolból.)

Itt alszik a költő, akinek kezében
 Apollónak lantja zenge olyan szépen,
 Kinek dala omlott, mint vad folyam árja,
 Vagy elhalt távoli kis patak módjára.

Aludj', néma költő... most észrevétlenül
 Jár vihar és szellő holt homlokod körül,
 Vihar, mely harsog, mint harcdalod harsogott,
 És szellő, mely elhal, mint szerelmi dalod.
 (Debrecen.)

HOGY VOLNA KEDVEM . . .

Hogy volna kedvem, örömem nekem,
Midőn távol vagy, édes kedvesem!
Hiszen sötét van, ha a nap lemén.
De emléked velem jött és marad,
Az vet reám bús halvány sugarat ;
Emléked a hold, sorsom éjjelén.

Nyílik körülöm itt-ott egy virág,
Nézek busúlva, szívszakadva rá,
Mert harmat reszket mindenik felett.
Nézek busúlva, szívszakadva rá,
Azt gondolván : a harmatos virág
Felémtekintő könnyező szemed.

Tudom, tudom, hogy sokszor megsiratsz,
Könnyektől ázik ama kedves arc,
Amelyet annyiszor csókoltam én.
Most víz van ott, hol egykor tűz vala!
Igy áll a záporfelhők fátyola
Az elenyészett csillagok helyén.

Sirass, sirass, egy kis vigasztalás
A bús szíveknek a könnyhullatás,
Sírj, s könnyeid megkönnyebbítsenek.
Miért ne sirnál? férfi vagyok én,
S véres csatáknak állok küszöbén,
És mégis néha én is könnyezek.

Miért szégyelném én megvallani,
Hogy folynak olykor könnyem ársai,
Ha bennem elválásunk kínja dúl ;
Azért, hiszem, megállok a csatán!
Az oroszlán legrettentőbb talán,
Midőn elvesztett párjáért busúl.

(D. bruce.)

SZERETLEK, KEDVESEM!

Szeretlek, kedvesem,
 Szeretlek tégedet,
 Szeretem azt a kis
 Könnyű termetedet,
 Fekete hajadat,
 Fehér homlokodat,
 Sötét szemeidet,
 Piros orcáidat,
 Azt az édes ajkat,
 Azt a lágy kis kezet,
 Melynek érintése
 Magában élvezet,
 Szeretem lelkednek
 Magas röpülését,
 Szeretem szivednek
 Tengerszem-mélységét,
 Szeretlek, ha örülsz
 És ha búbánat bánt,
 Szeretem mosolyod
 S könnyeid egyaránt,
 Szeretem erényid
 Tiszta sugárzását,
 Szeretem hibáid
 Napfogyatkozását,
 Szeretlek, kedvesem.
 Szeretlek tégedet,
 Amint embernek csak
 Szeretnie lehet.
 Kivűled rám nézve
 Nincs élet, nincs világ,
 Te szövődöl minden
 Gondolatomon át,
 Te vagy érzeményem
 Mind alva, mind ébren,

Te hangzol szívemnek
 Minden verésében,
 Lemondanék minden
 Dicsőségrül érted,
 S megszereznék érted
 Minden dicsőséget,
 Nekem nincsen vágyam,
 Nincsen akaratom,
 Mert amit te akarsz,
 Én is azt akarom,
 Nincs az az áldozat,
 Mely kicsiny ne lenne
 Éretted, hogyha te
 Örömet lelsz benne,
 S nincs csekélység, ami
 Gyötrelmesen nem sért,
 Hogyha te fájlalod
 Annak veszteségét,
 Szeretlek, kedvesem,
 Szeretlek tégedet,
 Mint ember még soha,
 Soha sem szeretett!
 Oly nagyon szeretlek,
 Hogy majd bele halok,
 Egy személyben minden,
 De mindened vagyok,
 Aki csak szerethet,
 Aki csak él érted:
 Férjed, fiad, atyád,
 Szeretőd, testvéred,
 És egy személyben te
 Vagy mindenem nekem:
 Lyányom, anyám, húgom,
 Szeretőm, hitvesem!

Szeretlek szivemmel,	Nem engem illet az,
Szeretlek lelkemmel,	Egyedül csak téged,
Szeretlek ábrándos	A dicséretet és
Örült szerelemmel!...	Díjat te érdemled,
És ha mindezért jár	Mert tőled tanultam
Díj avvagy dicséret,	Én e nagy szerelmet!

(Debrecen.)

ITT VAN AZ ŐSZ, ITT VAN UJRA.

Itt van az ősz, itt van újra,
S szép, mint mindig, én nekem.
Tudja isten, hogy mi okból
Szeretem? de szeretem.

Kiülök a dombtetőre,
Innen nézek szerteszét,
S hallgatom a fák lehulló
Levelének lágy neszét.

Mosolyogva néz a földre
A szelíd nap sugara,
Mint elalvó gyermekére
Néz a szerető anya.

És valóban ősszel a föld
Csak elalszik, nem hal meg;
Szeméből is látszik, hogy csak
Álmos, ő de nem beteg.

Levetette szép ruháit,
Csendesen levetkezett;
Majd felöltözik, ha virrad
Reggele, a kikelet.

Aludjál hát, szép természet,
Csak aludjál reggelig,
S álmodj' olyakat, amikben
Legnagyobb kedved telik.

Én ujjam hegyével halkan
Lantomat megpenditem,
Altató dalod gyanánt zeng
Méla csendes enekem.

Kedvesem, te ülj le mellém,
Ülj itt addig szótlanúl,
Míg dalom, mint tó fölött a
Suttogó szél, elvonúl.

Ha megcsókolsz, ajkaimra
Ajkadat szép lassan tedd,
Föl ne keltsük álmából a
Szendergő természetet.

(Erdőd.)

ELPUSZTULÓ KERT OTT A VÁR ALATT . . .

Elpusztuló kert ott a vár alatt,
Elpusztuló vár ott a kert felett . . .
Rajtok borong homályos-szomorún
Az őszi köd és az emlékezet.

Eszembe jut rólok, mit a haza
Veszített egykor s amit szívem nyert ;
Elhúnyt vitézek sírja az a vár,
S élő szerelmem bölcseje a kert.

Itt lenn ringattam én ölemben őt,
Itt lenn öleltem én galambomat,
S ott fönn tanyáztak hajdan a sasok,
Ott fönn tanyáztak a Rákócziak.

Dicső vitézség! édes szerelem!
Bejárom egyszer még e helyeket,
Ma itt vagyok még s holnap távozom,
S tán vissza többé nem is jöhetek.

Lesz-é ezentúl, oh kert, aki majd
Édes gyönyörrel jár e fák alatt?
Lesz-é ezentúl, oh vár, aki majd
Szent tisztelettel nézi tornyodat?

(Erdőd.)

ITT A NYILAM, MIBE LŐJJEM?

Itt a nyilam! mibe lőjjem?
Királyi szék áll előttem,
Bele lövöm bársonyába,
Hogy csak úgy porzik kínjába',
Éljen,
Éljen a köztársaság!

A korona nagyon drága,
Nem való az a királyra;
A királyra! ugyan minek
Szamáron a bársony nyereg?
Éljen,
Éljen a köztársaság!

Piros bársony köpönyege,
Ide vele, hamar, ide,
Lesz belőle lótakaró,
Ugy is épen arravaló.
Éljen,
Éljen a köztársaság!

Arany pálca a markában,
Csavarjuk ki hamarjában;
Ásót, kapát a kezébe,
Ássa meg a sírját véle!
Éljen,
Éljen a köztársaság!

Ez egyszer csak annyit mondok :
 Jó soká voltunk bolondok,
 Legyen egy kis eszünk végre,
 Másszunk a király képére.
 Éljen,
 Éljen a köztársaság!
 (Debrecen.)

CSATADAL.

Trombita harsog, dob pereg,
 Kész a csatára a sereg.
 Előre!
 Süvít a golyó, cseng a kard,
 Ez lelkesíti a magyart.
 Előre!

Föl a zászlóval magasra,
 Egész világ hadd láthassa.
 Előre!
 Hadd lássák és hadd olvassák,
 Rajta szent szó van : szabadság.
 Előre!

Aki magyar, aki vitéz,
 Az ellenséggel szembenéz.
 Előre!
 Mindjárt vitéz, mihelyt magyar,
 Ő s az isten egyet akar.
 Előre!

Véres a föld lábam alatt,
 Lelőtték a pajtásomat,
 Előre!
 Én se leszek rosszabb nála,
 Berohanok a halálba,
 Előre!

Ha lehull a két kezünk is,
 Ha mindnyájan itt veszünk is,
 Előre!
 Hogyha el kell veszni, nosza,
 Mi vesszünk el, ne a haza,
 Előre!

(Debrecen.)

AKASSZÁTOK FÖL A KIRÁLYOKAT!

Lamberg szívében kés, Latour nyakán
 Kötél, s utánok több is jön talán,
 Hatalmas kezdesz lenni végre, nép!
 Ez mind igen jó, mind valóban szép,
 De még ezzel nem tettetek sokat —
 Akasszátok föl a királyokat!

Kaszálhat'd a fűt világ végeig,
 Holnap kinő az, ha ma lenyesik;
 Tördelheted le a fa lombjait,
 Idő jártával újra kivirít;
 Tövestül kell kitépni azokat —
 Akasszátok föl a királyokat!

Vagy nem tanultad még meg, oh világ,
 Gyűlölni méltóképen a királyt?
 Oh, hogyha szétönthetném köztetek
 Azt a szilaj veszett gyűlöletet,
 Mitől keblem, mint a tenger, dagad! —
 Akasszátok föl a királyokat!

Szivöknek minden porcikája roszt,
 Már anyja méhéből gatszágott hoz,
 Vétek, gyalázat teljes élete,
 Szemétől a levegő fekete,
 S megromlik a föld, melyben elrohad —
 Akasszátok föl a királyokat!

Ezer felé bús harcmező a hon,
 Arat rajt' a halál irtóztatón,
 Itt egy falu, amott egy város ég,
 Százezerek jajától zúg a lég;
 S halál, rablás mind a király miatt —
 Akasszátok föl a királyokat!

Hiába ömlik, hősök, véretek,
 Ha a koronát el nem töritek.
 Fejét a szörny ismét fölemeli,
 S akkor megint elől kell kezdeni.
 Hiába lenne ennyi áldozat? —
 Akasszátok föl a királyokat!

Mindenkinek barátság, kegyelem,
 Csak a királyoknak nem, soha sem!
 Lantom s kardom kezemből eldobom,
 A hóhérságot majd én folytatom,
 Ha kívülem rá ember nem akad —
 Akasszátok föl a királyokat!

(Debrecen.)

KONT ÉS TÁRSAI.

Édes hazám, Magyarország,
 Mi a bajod? bús az orcád,
 Az orcád bús, a könnyed hull,
 Alig vagy a fájdalomtul.

«Mi volna más bajom nékem,
 Mint hogy a királvi széken
 Ember helyett vadállat ül,
 Uralkodik kegyetlenül.

Zsigmond király, te vadállat,
 Ne nyomjad úgy a vállamat,
 Alig bírja már a lábam,
 El kell dőlnöm itt hosszában.

Azért tettelek királynak,
Világ első királyának,
Hogy így csúffá tégy engemet
Kiszakítsd az életemet?

Én istenem, hova nézzek?
Mindenütt csak bús enyészet,
Minden tagom, zsibbad és fáj,
Átkozott légy, Zsigmond király!

Lelkém, testem nagyon beteg,
Gyermekeim, segítsetek,
Hol vagytok ti, jó vitézek,
Merre jártok, merre késtek?»

Szegény haza, fiaidat
Hasztalanul hívogatod;
Az egyik rész gaz áruló,
A másik rész földönfutó.

Bakonyerdő sötétsége
Zsiványoknak volt a fészke,
De most benne üzött vadak
Laknak, igaz hazafiak.

Közöttök van — hogy ne volna? —
Kont István is a vadonba',
Feje fölött sötét ágak,
Szíve fölött sötét bánat.

Gondolkodik jó sokáig,
Összehíjja cimboráit,
Csendesen előre lépett,
És így kezdte a beszédet:

«Beh összeolvadt a számunk!
Szegény jó Magyarországunk,
Csupán harminc ember maradt
Védeni szabadságodat.

Nincs mit tennünk, kicsiny a szám,
Isten veled, kedves hazám! . . .
Barátim, csak egy van hátra,
Készüljünk el a halálra.

Föl Budára a királyhoz,
Tegyük kardunkat lábához,
Hadd vegye el életünket,
Csak ne bántsa gyermekinket.▶

Egynek sem volt kifogása,
Mind készen volt a halálra,
Fölnyergeltek, lóra kaptak,
Buda felé lovagoltak.

Mentek együtt egy csoportban,
Mentek némán, mentek lassan,
Némán, lassan és sötéten,
Mint a felhő megy az égen.

Budavárba följutának,
Király előtt megállának,
A legbölcsebb közöttök Kont,
Királynak ily beszédet mond:

«Itt vagyunk, király, előtted,
Kiirthat'd a pártütőket,
Vedd el a mi életünket,
Csak kíméld meg gyermekinket.▶

S leoldozták kardjaikat,
Kezők reszket, keblök dagad;
Kardjoktól kell elszakadni!
Mintha lelkök szakadna ki.

De csak még is leoldozták,
Király előtt le is rakták,
Oda rakták őket sorba,
Szegényeket, od' a porba.

A hazának képe volt ez,
Ottan hevert, mint a holttest,
A haza is, megalázva,
Rajta a gaz király lába.

Zsigmond király nagy kevélyen
Végig néz a vitézségen,
Szemeit félig behúnyja,
És így kezdi cudar gúnnyal:

«Nos, hát, nagy jó uraimék,
Elég már a tréfa, elég?
Meglapulunk valahára
Megkorbácsolt eb módjára.

Hát ezek a vad vitézek,
Akik a királyi széket
S koronámat fenyegeték?
Kiktől szinte megijedék.

Hisz ezek jámbor koldúsok!...
Szegény golyhók, mit busúltok?
Jól van; amért koldulátok,
Az életet megkapjátok,»

A harminc vitéz föllobban
Irtóztató bős haragban,
Láng a szivök, láng a szemök,
Fölfordúlt a világ velök.

Kont a bajúszán egyet ránt,
Megereszti vastag hangját,
S a beszéd végét se várva
Reá dördül a királyra:

«Állj meg, aki istened van!
Többet nem szólsz boszulatlan...
Koldús vagy ám te! vagy volnál,
Ha más, ha zsivány nem volnál.

Gyermeink s nem magunk végett
 Jöttünk ide kérni téged...
 Gyermekek ide, gyermek oda!
 Most a kocka el van dobva.

Zsivány voltál vagy és maradsz,
 És minden ivadékod az,
 Vér rajtad a piros bársony,
 Süssenek meg tüzes nyárson!

Gyilkoltass meg mindnyájunkat,
 Ez te hozzád illő munka...
 De mit álltam szóba véled?
 Haramjával nem beszélek.»

Némán néz a király rája,
 Habot túr dühében szája,
 Int kezével, s a vitézek
 Hóhérvégre kerülének.

És a hóhér sujtana már...
 «Megállj, mester,» szól a király,
 «Halljátok, aki letérdel,
 S kegyelmet kér, életet nyer.»

Nincs a harminc között egy se,
 Aki térdét meggörbítse,
 Egy se mozdul, egy se térdel,
 Állnak néma megvetéssel.

«Sujts!» ordít a veszett király,
 «Sujts, bakó, sujts, míg egy fej áll!»
 Sujt az, s hullanak a fejek,
 Mint ősszel a falevelek.

Huszonkilenc fej hever már
 Garmadában a vérpadnál,
 Huszonkilenc ember vére
 Száradt a piac kövére.

Most Kont István következik,
A végső, a harmincadik!
Ő volt akkor a hazába'
A szabadság végsugára.

Hogy föllépett a vérpadra,
Megreszketett az alatta;
Ott állt bokáig a vérben,
Társai elfolyt vérében.

Összegörnyed Zsigmond király,
Az elítélt egyenest áll,
Olyan az ő tekintete,
Mint az isten ítélete.

Szólna Zsigmond : «végezd, mester!»
De szólni nem tud, nem mer :
Körmét a mellébe vágta,
Fogaival ajkát rágta.

Iszonyú csend . . . Kont lehajlott,
A kiomlott vérbe markolt,
S a piros vért oda vágja
Zsigmond fejér orcájára.

Ordítózás, dob pergése!
De hallik Kont mennydörgése :
«Zsigmond király, gyilkos király,
Vérünk, átkunk fejedre száll!»

A hóhérbárd villan, suhan,
Kont feje is a porba' van,
Ugy esett le a válláról,
Mint a nap az ég boltjáról.

Gaz király volt Zsigmond király,
De nem gazabb társainál;
Csak neveik különbözők,
Mind egyformák lélekben ők.

Meddig tart még, beteg világ,
 Meddig tart még a nyavalyád?
 Király-fene rágja tested,
 Agyonrág, ha ki nem metszed!

(Debrecen.)

FIAM SZÜLETÉSÉRE.

Ide, ide fiamat kezembe,
 Hadd szorítsam a szívemhez őt!
 Mintha volnék újonnan teremtvé,
 Hogy éltemnek ifju lombja nőtt!

Üdvezellek, lelkem szép kis ága,
 Üdvezellek, édes magzatom!
 Sírásodnak bánatos zajába
 Beleolvad örvendő dalom.

Kis parányom, milyen nagy örömmel
 Állok itt és nézem képedet!
 Kell-e még pap? örömkönnyeimmal
 Keresztellek én meg tégedet.

Csillagász lett végre is belőlem,
 Itten állok csillagom előtt,
 Arcvonásit hosszasan szemlélem,
 S találgatom a távol jövőt.

A reménynek nagy virágos fája,
 Mit e csillag fénye fölmutat;
 Csak ne szálljon kora dér reája,
 Mely leszedné e virágokat.

Oh halál, te nem léssz oly kegyetlen,
 Hogy magaddal rántsd idő előtt;
 Nem enyém lesz ő — tártsd ezt eszedben —
 A hazának nevelem fel őt.

Úgy-e, úgy-e, kis fiam, ha majdan
 Én a sorbul kiöregedem,
 Iparkodni fogsz túltenni rajtam,
 Vagy betöltöd legalább helyem?

Vajha egykor ekkép szólanának
 Nem-busulva sírom szélénél :
 «Meghalt! de nincs kára a hazának,
 Nincs, mert lelke a fiában él.»
 (Debrecen.)

VESZTETT CSATÁK, CSUFOS FUTÁSOK!

Vesztett csaták, csufos futások!
 Bár merre nézek, mást nem látok.
 Miként a sár, amelybe
 Követ hajítanak be,
 Úgy feccsen szét a harcok mezejéről,
 Oh nemzetem, képedre a gyalázatot,
 S a hit már-már sokak szívében gyérül,
 Hogy mindörökre jármodat lerázod.
 Ki ismer engem csüggedőnek?
 Kislelkűséggel engemet ki vádol?
 De aggodalmak néha rám is jőnek
 Most a jövő rejtélyes távolából,
 Jőnek, miként az éji denevérek
 S el-elvisítják itten magokat,
 Hogy rá szívemben hidegséget érzek
 És lélekzésem szinte elakad.

Hazám, hazám, magyar haza,
 Elátkozott föld vagy hát?
 Ki volt, ki így megátkoza?
 Hogy rajtad a szabadság
 Örökké csak földönfutó legyen,
 Ki pillanatra hozzád menekül,

De amint jön, megint megyen,
 Elűzik kérlelhetlenül!
 Hányszor kelénk fel három század óta,
 Lerázni hősleg a bilincseket!
 S kardunk mindig behullt a vérfolyóba,
 Mely meghasított keblünkéből eredt,
 S ájulva amint a földön feküdtünk,
 Kacagva tombolt a zsarnok fölöttünk.

Most talpon állunk újlag . . .
 Azért állottunk volna fel,
 Hogy újra földhöz sujtsanak?
 Nem, nem, most győzni vagy meghalni kell!
 Csatára, nemzetem,
 Halál vagy győzelem!
 Föl, föl, te jobban nem szeretheted
 A szép halálnál a csúf életet,
 Te inkább sírba fekszel, mint mocsárba . . .
 De aki kész a hős-halálra,
 Az diadalmaskodni fog.
 Induljatok
 Százezerével, miljomával
 A szolgaság Egyiptomából
 A szabadsági Kánaánba,
 Mint Mózsés népe hajdanába'!
 Nekik volt, van nekünk is istenünk,
 Ő fog vezetni tűzoszlop képében,
 S az ellenség kiomló vére lészen
 A vörös tenger, melyen átmegyünk!
 (Debrecen.)

AZ ÉV VÉGÉN.

Indulsz, pályavégezett év,
 Menj . . . de várj, ne menj magad,
 Sötét van a más világba',
 Jó lesz egy kis égő lámpa!
 Vidd magaddal dalomat.

Megpendítem, régi lantom,
 Megpendítem húrjaid ;
 Már régóta vagy te nálam,
 Sokat szóltál . . . megpróbálom,
 Tudnál-e még valamit?

Ha valaha szépen szóltál,
 Most legyen szép éneked ;
 Légy méltó neved híréhez,
 Tedd még ünnepibbökké ez
 Ünnepestes percek.

És ki tudja? tán utósó,
 Legutósó lesz e dal ;
 Tán ha téged most leteszlek,
 Többé majd föl sem vehetlek,
 Hangod, életed kihál.

A hadistenhez szegődtem,
 Annak népéhez megyek ;
 Esztendőre hallgat a dal,
 Vagy ha írok, véres karddal
 Írok költeményeket.

Zengj tehát, zengj, édes lantom,
 Zengd ki, ami benned van,
 Szólj vadúl, és szólj szelíden,
 Ragyogóan és sötéten,
 Szomorúan és vigan.

Légy vihar, mely haragában
 Ósi tölgyeket szakít,
 Légy szellő, mely mosolyogva
 Csendes álomba ringatja
 A mezők fűszálait.

Légy tükör, melyből reám néz
 Egész, egész életem,
 Melynek legszebb két virága
 A mulandó ifjuság s a
 Múlhatatlan szerelem.

Adj ki minden hangot, lantom,
 Ami benned még maradt . . .
 A nap is, midőn lemégyen,
 Pazarolva földön, égen
 Szétszór minden sugarat.

S szólj erősen, lantom, hogyha
 Már utósó e dalod ;
 Hirtelen ne haljon ő meg!
 Zengjék vissza az időnek
 Bércei, a századok.
 (Debrecen.)

1849.

EURÓPA CSENDES, ÚJRA CSENDES . . .

Európa csendes, újra csendes,
 Elzúgtak forradalmai . . .
 Szégyen reá! lecsendesült és
 Szabadságát nem vívta ki.

Magára hagyták, egy magára
 A gyáva népek a magyart ;
 Lánc csörg minden kézen, csupán a
 Magyar kezében cseng a kard.

De hát kétségbe kell-e esnünk,
 Hát búsuljunk-e e miatt?
 Ellenkezőleg, oh hon, inkább
 Ez légyen ami lelket ad.

Emelje ez föl lelkeinket,
 Hogy mi vagyunk a lámpafény,
 Mely amidőn a többi alszik,
 Ég a sötétség éjjelén.

Ha a mi fényünk nem lobogna
A véghetetlen éjen át,
Azt gondolhatnák fönn az égben,
Hogy elenyészett a világ.

Tekints reánk, tekints, szabadság,
Ismerd meg mostan népedet :
Midőn más könnyet sem mer adni,
Mi vérrel áldozunk neked.

Vagy kell-e még több, hogy áldásod
Ne érdemetlen szálljon ránk?
E hűtlen korban mi utósó,
Egyetlen híveid valánk!

(Debrecen.)

NÉGY NAP DÖRGÖTT AZ ÁGYU . . .

Négy nap dörgött az ágyu
Vizakna s Déva közt,
Ott minden talpalatnyi
Földet vér öntözött.

Szerencse és az isten
Tőlünk elpártola,
Egy pártfogó maradt csak
Velünk ; ez Bem vala.

Fehér volt a világ, szép
Fehér hó este be,
Ugy omlott a piros vér
A fehér hóra le.

Oh Bem, vitéz vezérem,
Dicső tábornokom!
Lelked nagyságát könnyes
Szemekkel bámulom.

Négy hosszú nap csatáztunk
Rettentő vad csatát,
Minőt a messzelátó
Nap csak nagynéha lát.

Nincsen szóm elbeszélni
Nagy hősiségedet,
Csak néma áhitattal
Szemléllek tégedet,

Mindent megtettünk, amit
Kivánt a becsület . . .
Tízannyi volt az ellen,
Győznünk nem lehetett.

S ha volna ember, kit mint
Istent imádanék,
Meghajlanék előtted
Térdem, meghajlanék.

S nekem jutott a vészes	Sokan elhagytanak, te
Dicsőség, hogy veled	Rendíthetetlen agg,
Járjam be, oh vezérem,	De úgy-e téged, úgy-e
A csatatéereket.	Én el nem hagytalak?

Te melletted lovaglék	S lépésid mind halálíg
A harc veszélyiben,	Követni is fogom,
Ahol az élet pusztul	Oh Bem, vitéz vezérem,
És a halál terem.	Dicső tábornokom!

(Debrecen.)

CSATÁBAN.

A földön is harag,	Ropog, hosszan ropog
Az égen is harag!	Csatárok fegyvere,
Kifolyt piros vér és	Ágyuk bömbölnek, hogy
Piros napsugarak!	Reng a világ bele ;
A lemenő nap oly	Te ég, te föld, talán
Vad bíborban ragyog!	Most összeomlotok!
Előre, katonák,	Előre, katonák,
Előre, magyarok!	Előre, magyarok!

Komoly felhők közül	Szilaj lelkesedés
Bámul reánk a nap,	Foly bennem, mint tüzár,
Rettentő szuronyok	A vérszag és a füst
Füstben csillámlanak.	Megrészegíte már,
A sűrű lomha füst	Előre rontok én,
Sötéten gomolyog,	Ha élek, ha halok!
Előre, katonák,	Utánam, katonák,
Előre, magyarok!	Utánam, magyarok!

(Meggyes.)

BIZONY MONDOM, HOGY GYŐZ MOST A MAGYAR . . .

Bizony mondom, hogy győz most a magyar,
 Habár ég s föld ellenkezőt akar!
 Azért nem győzött eddig is e hon,
 Mert soha sem volt egy akaraton;
 Most egy a lélek, egy a szív, a kar . . .
 Mikor győznél, ha most sem, oh magyar?
 Egy ember a haza, s ez halni kész,
 S ezért, oh népem, ép ezért megélsz,
 S dicső lesz élted, boldog és szabad,
 Amilyen senkié a nap alatt!
 S én bátran állom a csaták tüzét,
 Tudom, hogy a golyó nekem nem vét,
 Tudom, hogy a sors őriz engemet,
 Hogy engemet megölni nem lehet,
 Mert én leszek, nekem kell lenni, ki,
 Ha elleninket mind a föld fedi,
 Megéneklek majd diadalmaidat,
 Szabadság, és a szent halottakat,
 Akiknek vére volt keresztvized
 S halálhörgése bölcsőéneked;
 Meg kell, hogy érjem azt a szép napot
 Midőn áldásodat reánk adod,
 S mi annyi átokteljes év után
 Sirunk, mosolygunk az öröm mián,
 Midőn, mit eltört láncunk ád, a nesz
 Egy szabad nemzet imádsága lesz!
 Meg kell, hogy érjem azt a nagy napot,
 Amelyért lantom s kardom fáradott!

(Marosvásárhely.)

PACSIRTASZÓT HALLOK MEGINT.

Pacsírtaszót hallok megint!
 Egészen elfeledtem már.
 Dalolj, tavasznak hírmondója te,
 Dalolj, te kedves kis madár.

Oh istenem, mi jól esik
 A harci zaj után e dal,
 Mikéntha bérci hús patak füröszt
 Égő sebet hullámival.

Dalolj, dalolj, kedves madár,
 Eszembe hozzák e dalok,
 Hogy nem csak gyilkos eszköz, katona,
 Egyszersmind költő is vagyok.

Eszembe jut dalodról a
 Költészet és a szerelem,
 Az a sok jó, mit e két istennő
 Tett és még tenni fog velem.

Emlékezet s remény, ez a
 Két rózsafa ismét virit
 Dalodra és lehajtja mámoros
 Lelkem fölé szép lombjait,

És álmodom, és álmaim
 Oly kedvesek, oly édesek . . .
 Te rólad álmodom, hív angyalom.
 Kit olyan híven szeretek,

Ki lelkem üdvössége vagy,
 Kit istentől azért nyerék,
 Hogy megmutassa, hogy nem odafönn,
 De lenn a földön van az ég.

Dalolj, pacsirta, hangjaid
 Kikeltik a virágokat ;
 Szivem mily pusztá volt és benne már
 Milyen sok szép virág fakad.
 (Bethlen.)

PÉTER BÁTYA.

Tíz katona esett a helysége,
 Nem volt szükség fogdosó kötélre,
 Húsz legény ment maga jó szántából
 Zászló alá az eke szarvától.

«Hogy ne mennénk örömet, mikor kell!
 Aki nem megy, hitvány gyáva korhely.
 Nem királyért hadakozunk mostan,
 A hazáért fogunk állni sorban.

Nem királyért, sőt a király ellen,
 Akit isten mindörökké verjen!
 Verje meg úgy, amint ő akarta,
 Hogy igába jussunk mi s nyomorba.

Te éretted megyünk a csatába,
 Nemzetünknek drága szabadsága!
 Megyünk húszan tíz helyett, és ha kell,
 Utánunk még kétszer annyi jön el.»

S összeálltak indulásra készen
 Az ujoncok falu közepében,
 Körülöttük fiatalok, vének
 Gyülekeztek búcsuvétel végett.

Az anyák (ez a természet rende,
 Isten őket már így teremtette,
 Ók szegények erről nem tehetnek)
 Hát az anyák szörnyen keseregtek.

Sírtak-rítak, mint az őszi felleg,
Fiaiknak hogy elmenni kellett,
Elmenniök, és még oda pedig,
Ahol a halál vendégeskedik.

Amint mondom, volt sok sírás-rívás,
Hejh hanem úgy csak korán se rítt más,
Egynek se volt oly nedves köténye,
Mint kelmednek, szegény Panna néne.

Hogy ne sírna? három fia vagyon,
Mind a három szép szál legény nagyon,
S mind a három be vagyon sorozva
Katonának s ottan áll a sorba'.

«Hagyd el, anyjok, hagyd el már,» szólt kérve
Péter bátya, Panna néni férje,
«Hagyd el, anyjok, elég ebbül ennyi,
Nem is illik ennyit keseregni.

Nékem is úgy fiaim, mint néked,
Azért még sem síratom ám őket,
Sőt örülök, hogy nevemmel hárman
Lesznek ott a szabadság harcában.

Menjetek el, szeretett cselédim ;
Ha megjöttök a háború végén,
Nagy kedvem lesz . . . és ha oda vesztek,
Fáj a szívem majd, de nem reped meg.

Szép halál a szabadságért halni,
Ahogy én azt el tudom gondolni,
Legszebb halál az a csatatéri,
Ahogy azt az én eszem föléri.

Menjetek hát életbe halálba,
Fegyveritek legyenek megáldva,
Hogy szabadság ragyogjon majd rajtok
Különben jobb, hogyha ott maradtok.»

Az ujoncok utra kerekedtek,
 Jó kedve volt a jó gyerekeknek ;
 Ugy mentenek a halál útjára,
 Mintha mentek volna lakomára.

Péter bátya, hát kendet mi lelte?
 Olyat sóhajt, majd kiszáll a lelke,
 Néz utána az ujonc-seregnek,
 S íme íme könnyei peregnek.

E hát vége a sok cifra szónak?
 Addig beszélt máshoz biztatólag,
 Addig köpte a markát, míg aztán
 Tyúkmadár lett a vitéz oroszlán.

Csúfolták az öreget keményen,
 Hogy hát ő csak szóval győzte légyen,
 De az öreg, bár nagyon is únja,
 Egy sziporkát sem felel a gúnyra.

Amit szólott, azt csak úgy magában
 Mormogta el haza ballagtában :
 «Mennek ők és maradni kell nékem!
 Itthonn maraszt göthös öregségem.

Szabadságot vesznek drága áron,
 S én ne legyek a véres vásáron,
 Én itthonn csak kész portékát lessek,
 Ne legyek ott, hogy én is fizessek!

Jól esik, hogy megértem ezt a kort,
 Hol nemzetem lánc helyett fegyvert hord,
 S még is veszttem vón' el eddig inkább,
 Mint hogy most csak nézzem e szent munkát!

Elvágnám a két kezem, két lábam,
 Ha tudnám, hogy nem vágom hiában.
 Ha helyette más erős új nőne,
 Hogy mehetnék majd a harcmezőre!»

(Szalonta.)

AZ ERDÉLYI HADSEREG.

Mi ne győznénk? hisz Bem a vezérünk,
A szabadság régi bajnoka!
Bosszuálló fénnel jár előttünk
Osztrolenka véres csillaga.

Ott megy ő, az ősz vezér; szakállá
Mint egy fehér zászló lengedez;
A kivívt diadal utáni
Békeségnek a jelképe ez.

Ott megy ő, a vén vezér, utána
A hazának ifjusága mi,
Igy kísérik a vén zivatart a
Tengerek szilaj hullámai.

Két nemzet van egyesülve bennünk,
S mily két nemzet! a lengyel s magyar!
Van-e sors, amely hatalmasabb, mint
E két nemzet, ha egy célt akar?

Egy a célunk: a közös bilincset
Összetörni, melyet hordozánk,
S összetörjük, esküszünk piros mély
Sebeidre, megcsufolt hazánk!

Küldd elénk, te koronás haramja,
Légióként bérszolgádat,
Hogy számodra innen a pokolba
Holttestökből építsünk hidat.

Mi ne győznénk? hisz Bem a vezérünk,
A szabadság régi bajnoka!
Bosszuálló fénnel jár előttünk
Osztrolenka véres csillaga!
(Bánfihunyad.)

KI GONDOLNÁ, KI MONDANÁ . . .

Ki gondolná, ki mondaná,
Hogy e hely csatatér?
Hogy néhány rövid hét előtt
Itt folyt el annyi vér?

Itt harcolánk, itt vett körül
Az ellenség hada,
Elöl halál, hátul halál,
Ez rémes nap vala!

Akkor, miként a férfigond,
Mogorva volt az ég,
Most, mint a kis gyermek szeme,
Szelíd és tiszta kék.

Akkor, mint aggastyán feje,
Hófehér volt a föld,
Mostan miként az ifjunak
Reménye, olyan zöld.

A légben akkor itt zugó
Golyók röpültek el,
A légben most fejem fölött
Pacsírta énekel.

Láttunk itt akkor a sikon
Véres halottakat,
S hol a holtak feküdtenek,
Most ott virág fakad.

Ki gondolná, ki mondaná,
Hogy e hely csatatér?
Hogy néhány rövid hét előtt
Itt folyt el annyi vér?
(Szászsebes.)

VAJDAHUNYADON.

I.

Fogadjatok be, ti dicső falak,
Fogadj magadba, híres ősi vár!
Légy üdvözelve . . . hol a hős lakott,
A költő ottan lelkesedve jár.

Mily hős lakott itt, a nagy Hunyadi!
Mily lelkesülés éget engemet!
Szivemnek hangos dobbanásai,
Beszéljete ti ajkaim helyett.

Itten lakott, tán olykor épen itt
Gondolkodék e bástya tetején,
Innen tekintett a jövőbe ő,
Ahonnan most a multba nézek én.

Itt pihené ki fáradalmaid,
Midőn elzúgtak a kemény csaták,
Melyek Konstantinápoly tornyain
A büszke félholdat megingaták.

Jó pihenő hely . . . csendes szép magány
Mélyen lehajló völgynek zöld ölén . . .
Itt lenn a vár; nem éri a vihar
Még a zászlót sem tornya tetején.

El van rejtve a világ elől
E szent magány; beléje más nem lát,
Csak messziről fehér fejével a
Hegyek nagyapja, a vén Retyezát.

II.

Szólott Hunyadvár bámuló gyönyörrel:
«Kit látok? oh kit látok? Hunyadit!
Megjöttél hát, oh hősök hőse, végre,
Kit vártalak négy hosszú századig.

Én hittem azt, hogy vissza fogsz te jőni,
Ez a hitem volt, mi erőt adott,
Hogy el ne dőljek, hogy viselni bírjam
A négyszáz éves gyászt és bánatot.

És megjövél . . . légy hévvel üdvezelve,
Hosszan várt vendég, oh hős, oh apám!
Csak az fáj most, hogy nem tud sírni a kő . . .
Örömkönyüimet hogy ontanám!»

Felelt a vendég: «Sajnálalak, szegény vár,
Hogy örömedet el kell rontani . . .
Csalatkozol; nem az jött, akit vártál,
Az én nevem Bem, és nem Hunyadi.»

Szólt vissza a vár: «Én azzal törődjem,
Mi volt akkor s mi mostan a neved?
A név mulandó, változékony; ami
Örök, azt nézem én, a szellemet.

Nem a nevedről, hanem szellemedről
S annak művéről ismerek reád:
Az vagy, ki voltál, négyszáz év előtt s most
Te mentetted meg a magyar hazát!»

(Vajdahunyd.)

A SZÉKELYEK.

Nem mondom én: előre székelyek!
Előre mentek úgy is, hős fiúk;
Ottan kíván harcolni mindegyik,
Hol a csata legrémesebben zúg.
Csak nem fajult el még a székely vér!
Minden kis cseppje drágagyöngyöt ér.

Ugy mennek a halál elébe ők,
Amint más ember menyegzőre mén,
Virágokat tűznek kalapjaik
Mellé, s dalolnak a harc mezején.
Csak nem fajult el még a székely vér,
Minden kis cseppje drágagyöngyöt ér.

Ki merne nekik ellenállani?
 Ily bátorságot szívében ki hord?
 Mennek, röpülnek, mint a szél, s üzik
 Az ellenséget, mint a szél a port!
 Csak nem fajult el még a székely vér,
 Minden kis cseppje drágagyöngyöt ér!
 (Karánsebes.)

SZÜLEIM HALÁLÁRA.

Végre megtörtént a
 Rég várt viszontlátás!
 Nincs köszönet benne,
 Nincsen istenáldás.
 Láttam jó atyámat . . . vagy csak koporsóját.
 Annak sem látszott ki csak az egyik széle,
 Ezt is akkor láttam kinn a temetőben,
 Mikor jó anyámat tettük le melléje.

Sem atyám sem anyám
 Nincs többé, nem is lesz,
 Kiket szoríthatnék
 Dobogó keblemhez,
 Akiknek csókolnám még lábok nyomát is,
 Mert engemet szívök vérén neveltek fel,
 Mert körülöveztek, mint a földet a nap
 Lángoló sugári, szent szeretetökkel!

Oh atyám, oh anyám,
 Miért távozatok?
 Tudom, hogy áldás a
 Sír nyugalma rátok,
 De mi nektek áldás, az átok én nékem,
 Melytül szegény szívem csakhogy nem reped meg
 Ha így bántok velem, ti kik szerettetek,
 Mit várjak azoktól, akik nem szeretnek?

Itt hagytak, elmentek,
 Nem is jőnek vissza!
 Omló könnyeimet
 Sírjok halma issza.
 Folyjatok, könnyeim, folyj, te forró patak,
 Szivárogy le hideg orcáikra halkan,
 Hadd tudják meg rólad: árva gyermeköknek
 Elhagyott lelkén mily égő fájdalom van!

De nem, de nem, inkább
 Eltávozom innen,
 Hogysem könnyem árja
 Hozzájok lemenjen;
 Mentsen isten tőle!... édes jó szüleim
 Hogyha megéreznék fiuknak keservét,
 Szerető szivök a sírban sem pihenne,
 Egy bú lenne nékik a hosszú öröklét.

Isten veletek hát...
 Csak egyszer még, egyszer
 Ölelkezem össze
 Sírkeresztetekkel...
 Olyan a két ága, mint két ölelő kar,
 Mintha apám s anyám nyujtaná ki karját...
 Tán fölemelkedtek halotti ágyokból,
 Fiokat még egyszer ölelni akarják!

(Pest.)

A HONVÉD.

Isten után legszebb és a legszentebb név
 A honvéd-nevezet!
 Hogy ne iparkodnám hát megérdemelni
 Ezt a szép nagy nevet?
 Iparkodom teljes szivemből, oh hazám,
 Megvédeni téged,
 Védni, fölemelni téged, s lesujtani
 A te ellenséged!

Sokat lesujtottunk mi már, de meglehet,
 Hogy még sok van hátra ;
 Hadd legyen, mit bánjuk? akárki, akárhány,
 Karunk készen várja.
 Jőjtek, szabadság hóhérlegényei,
 Nem jöttök egyébert,
 Csak hogy elvegyétek, amit érdemelték,
 A véres halálbért.

Ti vagytok, zsványok, kik országunk földét
 Kipusztítottátok,
 Fekvén rajta három száz esztendeig mint
 Nehéz istenátok.
 Hanem hiszen ezt a földet t iteszitek
 Ujra termékennyé ;
 Véreteket issza most, mint eddig itta
 Saját népe könnyét!

Jőjtek! ismerjük már egymást: ti futtok,
 Mi üzünk titeket,
 Üzünk, mint a szélvész a széjjelszaggatott
 Rongyos fellegeket.
 Jőjtek, hadd szúrjuk szíveiteket a
 Szuronyunk hegyére,
 Emlékezzetek a más világon is a
 Honvédek nevére!

Honvéd vagyok ; mikor nevemet kimondom
 — Mi tagadás benne? —
 Egy kis büszkeségnek ragyogó szikrája
 Szökken a szemembe,
 Egy vagyok a végre föltámadt magyar nép
 Győző seregébül,
 Én is segítettém koronát leütni
 A király fejérül!

Hej te király, hol van régi szép sereged,
 Hol van régi fényed?
 Hejh be tönkre tették a szegény honvédek,
 E rongyos legények.

Rongyos vagyok, mint az ágrulszakadt, csak hogy
 Mezítláb nem járok,
 De több becsületem van még is, mint nektek,
 Cifra uraságok.

Van bizony én nékem becsületem, de nagy,
 Ország-világ előtt,
 Még azok előtt is, kit szuronyom leszúrt,
 Kit fegyverem lelőtt ;
 Még az ellenség is akit csak magasztal
 Egy szívvel, egy szájjal,
 Hogy ne becsülné azt tulajdon nemzete,
 Tulajdon hazája?

Rajta is leszek, hogy jó hírem-nevemet
 Megtartsam halálig,
 Vagy ha visszamék majd az otthonvalókhoz,
 Elvigyem hazáig.
 Az lesz ám az öröm, ha majd visszatérek
 Az én enyéimhez,
 És ide szorítom rendre valamennyit
 Dobogó szívemhez!

Hej az lesz ám a nap! . . . és még sem tudom, hogy
 Mit szeretnék jobban :
 Haza menni-e majd a harc végén vagy itt
 Elesni a hadban?
 Társaim arcáról, akik elhullanak,
 Én arról azt látom :
 A hazáért halni legnagyobb boldogság
 Ezen a világon!

(Pest.)

FÖL A SZENT HÁBORÚRA!

Itt a próba, az utósó
 Nagy próba :
 Jön az orosz, jön az orosz,
 Itt is van már valóba'.
 Eljött tehát az utósó
 Ítélet,
 De én attól sem magamért
 Sem hazámért nem félek.

Miért félnénk az ítélet
 Napjátul?
 Féljenek ők, kik viselik
 Magokat oly galádul,
 Kik rátörtek az ártatlan
 Magyarra,
 Most veri meg az úristen
 Mindenható haragja!

Föl hazámnak valamennyi
 Lakója,
 Ideje, hogy tartozását
 Minden ember lerója ;
 Ki a házból, ki a síkra,
 Emberek,
 Most az egész Magyarország
 Legyen egy nagy hadsereg!

Ki is megyünk, szó sincs róla,
 Mindnyáján,
 Meghalni vagy győzedelmet
 Nyerni a szent csatában.
 Szent a csata, nem harcolunk
 Királyért :
 Király ellen szabadságunk,
 Istenünk és hazánkért!

Átkos király, érezted hát
 Vesztedet,
 Az ördögnek, hogy megmentsen,
 Eladtad a lelkedet,
 De hiába volt a vásár,
 Elhihet'd :
 Kit az isten elhagyott, azt
 Az ördög nem menti meg.

Sok az orosz, nagy a száma,
 Mi haszna?
 Több lesz ott a magyar : talán
 Száz is jut egy oroszra.
 És ha volnánk kevesebben,
 Mint azok :
 Hála isten, minket hí ugy
 A világ, hogy magyarok!

Ne féljeteK, gyermekink, ne
 FéIjeteK,
 Nem szúr által dárdájával
 A vad kozák titeket ;
 Feleségink, kedvesink, ne
 Sírjatok,
 Idegenek ölelése
 Nem tesz csúfot rajtatok.

S ti apáink, anyáink, szent
 Halottak,
 Síroton ellenség ne
 Tapodjon, nem tapodhat ;
 Inkább vesszen ki nemzetünk
 Egy szálig,
 S dagadjon föl kifolyt vérünk
 Árja az ég boltjáig!

Minden, ami szent előttünk,
 Kockán van,
 Ha a világ támad is meg,
 Győznünk kell e csatákban ;

Ha miljomnak el kell veszni,
 Vesszen el!
 Ki fogna most fukarkodni
 Életével, vérivel?

És te isten, magyarok nagy
 Istene,
 Légy népeddel, hű népeddel,
 Jó népeddel, légy vele!
 Tedd hatalmad fiaidnak
 Lelkére,
 Világdöntő haragodat
 Fegyvereink élére!

(Pest.)

SZÖRNYŰ IDŐ . . .

Szörnyű idő, szörnyű idő!
 S a szörnyűség mindegyre nő.
 Talán az ég
 Megesküvék,
 Hogy a magyart kiirtja.
 Minden tagunkból vérezünk,
 Hogy is ne? villog ellenünk
 A fél világnak kardja.

És ott elől a háború
 Csak a kisebb baj ; szomorúbb,
 Mi hátul áll,
 A döghalál.
 Beh kijutott a részed
 Isten csapásiból, o hon,
 Folyvást arat határidon
 Két kézzel az enyészet.

Egy szálíg elveszünk-e mi?
 Vagy fog maradni valaki,
 Leírni e
 Vad fekete
 Időket a világnak?
 S ha lesz ember, ki megmarad,
 El tudja e gyászdolgokat
 Beszélni, mint valának?

S ha elbeszéli úgy, amint
 Megértük ezeket mi mind :
 Akad-e majd,
 Ki ennyi bajt
 Higgyen, hogy ez történet?
 És e beszédet nem veszi
 Egy örült, rémülésteli,
 Zavart ész meséjének?

(Mező-Berény.)

TARTALOM.

	Lap		Lap
Válasz, kedvesem leve- lére	3	Beszél a fákkal az őszi szél	37
Jó ideje lement a nap	5	Az ember	38
Az elhagyott zászló .	6	Amióta én megháza- sodtam	39
Már, galambom, en- gedj meg	7	Szeptember végén ...	41
Augusztus ötödikén..	8	Elértem, amit ember érhet el	42
Levél Arany Jánoshoz.	9	Kazinczy Gáborhoz .	43
T. M. kisasszonyhoz .	12	Az utósó virágok ...	44
A költészet	13	Egykor és most	44
Az én pegazusom ...	13	A szerelem országa .	46
Ismét könny	15	Menny és föld	48
Falu végén kurta kocsma	15	Csendes élet	49
A vándor legény	17	Az volt a nagy, nagy munka	50
Ne bántson az meg..	19	Hintón és gyalog....	51
Homér és Oszian ...	20	Mi a szerelem.....	53
Tarka élet	22	Bölcselkedés és bölcse- ség	54
O. B. kisasszonyhoz .	23	Meddig alszol még, ha- zám.....	55
Megbántott a rózsám	24	Tíz pár csókot egy végből	56
Jó költőnek tartanak.	25	A rab	57
A csillagos ég	25	A Hold elegiája	59
Csak úgy omlanak most hozzám.....	27	A koldus sírja	60
Szivem	28	Ez már aztán az élet..	61
A szájhősök	29	El innen a városból ..	62
Valahogy	30	Arany Jánosnál	63
Ilyen óriást, mint ...	31	Dicsérsz kedvesem...	65
Ősz elején	32	Nézek, nézek kifelé .	65
Bucsú a nőtlenségtől.	33	Szép napkeletnek ...	67
A kisbéres	34	Oh ne bántsd a költőt	67
Azokon a szép kék he- gyeken túl.....	35		
A sivatag lakói	36		

	Lap		Lap
Őszi éj	69	Hideg, hideg van ott	
Bíró, bíró, hivatalod	70	kinn	114
Rózsabokor a domb-		A völgy s a hegy ...	116
oldalon	71	Olaszország	117
Pató Pál úr	72	Rózsavölgyi halálára	118
Egy apához	73	Az országgyűléshez ..	120
Állj meg, feleségem..	75	Anyám tyúkja	121
Az éj	77	A tél halála	122
Okatootáia	79	Kemény szél fúj	123
Mosolyogj rám!	81	Beaurepaire	124
A magyar politikusok-		Nemzeti dal	126
hoz	82	Tizenötödik március,	
Feleségem nevenap-		1848	127
ján	84	A szabadsághoz	130
Csendes tenger róna-		Bordal	131
ságán	86	Föltámadott a tenger	132
Honvagy	88	A királyokhoz	132
Czakó temetésén	89	Van-e mostan olyan	
Vasuton	90	legény	134
A haraghoz	91	Készülj, hazám!	135
Kinn a ménes, kinn a		Megint beszélünk s	
pusztán	92	csak beszélünk ...	137
Még alig volt reggel .	94	A király és hóhér ...	138
Szilveszter éje 1847-		Rákóczi	140
ben	94	Feleségem és kardom	141
A téli esték	96	A tavaszhoz	142
Feleségek felesége ...	99	A magyarok istene ..	143
Egy könyvtáros emlék-		Ilyen asszony való né-	
könyvébe	99	kem	144
Adorján Boldizsárhoz	100	A ledőlt szobor	145
Van-e egy marok föld	102	Már mi nekünk ellen-	
Mit csinálsz, mit var-		ségünk	147
rogatsz ott	103	Kis fiu halálára	148
Egy emlék a kórház-		Bánk bán	148
ban	104	Ausztria	152
Szeretlek én, szeretlek		Mit nem beszél az a	
téged	105	német	154
Minek nevezelek?...	106	Fekete-piros dal	155
A rab oroszlán	107	Miért kisérsz	156
A jó tanító	109	A király esküje	158
A puszta télen	111	Föl	160
Szerelemnek rózsafája	113	A gyáva faj, a törpe	
Ne feledd a tért	113	lelkek	161

	Lap		Lap
Két ország ölelkezése	162	1848	211
Uton vagyok s nem vagy velem	164	Hideg idő, hűs őszi szél	213
Szülőföldemen	164	Milyen lárma, milyen vígadalom	213
A márciusi ifjak	165	Itt alszik a költő ...	214
Kis-Kunság	167	Hogy volna kedvem .	215
A magyar nép	169	Szeretlek kedvesem .	216
Dobzse László	170	Itt van az ősz, itt van ujra	217
A nemzetgyűléshez ..	172	Elpusztuló kert ott a vár alatt	218
Ismét magyar lett a magyar	174	Itt a nyílám, mibe lőj- jem?	219
Miért zárjátok el az útamat	175	Csatadal	220
Kun László krónikája	176	Akasszátok föl a kirá- lyokat	221
Ma egy éve	180	Kont és társai	222
Lenkei százada	181	Fiam születésére! ...	228
Respublica	183	Vesztett csaták, csufos futások	229
Három madár	184	Az év végén	230
A nemzethez	186	Európa csendes, újra csendes	232
Béranger legujabb dala	188	Négy nap dörgött az ágyu	233
Forradalom	189	Csatában	234
Hány hét a világ ...	191	Bizony mondom, hogy győz most a magyar	235
Vérmező	192	Pacsírtaszót hallok megint	236
Itt benn vagyok a férfi- kor nyarában	195	Péter bátya	237
A hegyek közt	197	Az erdélyi hadsereg .	240
A bokor a viharhoz .	198	Ki gondolná, ki mon- daná	241
Jőj el végre, valahára	198	Vajdahunyadon	242
Hallod-e, szív, szívem	200	A székelyek	243
Mit daloltok még ti, jámbor költők	201	Szüleim halálára	244
A székelyekhez	202	A honvéd	245
Tudod, midőn először ültünk	203	Föl a szent háborúra .	248
Élet vagy halál	204	Szörnyű idő	250
A vén zászlótartó ...	205		
Bucsú	207		
Ti akácfák a kertben	208		
Tiszteljétek a közkato- nákat!	210		

PH
3132
K5
köt.19

Kisfaludy-Társaság
Élő könyvek

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
